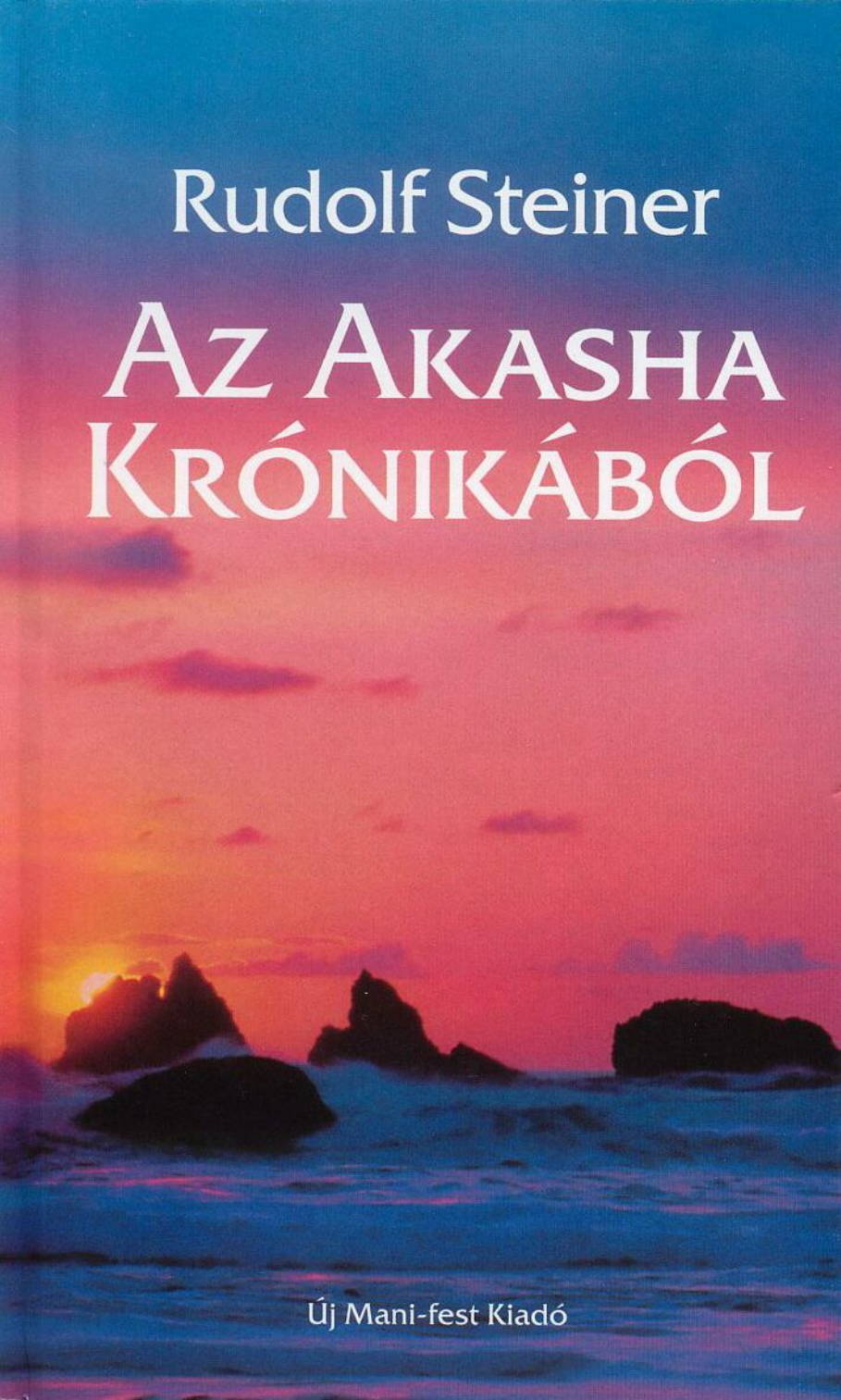

Rudolf Steiner

AZ AKASHA KRÓNIKÁBÓL

Új Mani-fest Kiadó

RUDOLF STEINER

AZ AKASHA KRÓNIKÁBÓL

ÚJ MANI-FEST KIADÓ
BUDAPEST, 2000

A mű eredeti címe: Aus der Akasha Chronik
Rudolf Steiner Nachlassverwaltung

Készült az összkiadás (GA) 11. kötetének 1987-ben megjelent
5. kiadása alapján

Fordította: Esze Gáborné

Lektorálta: Drahos Sándor

Nyelvi lektor: Balikó Nándor

© A Magyar Antropozófiai Társaság
által jóváhagyott és ellenőrzött fordítás

Felelős Kiadó: Új Mani-fest Kiadó

Minden jog fenntartva!

ISBN 963 00 3516 2

A JELENKOR KULTÚRÁJA A SZELLEMTUDOMÁNY TÜKRÉBEN

Aki figyelemmel kísérte az elmúlt évtizedek tudományos fejlődését, annak nem lehet kétsége afelől, hogy ebben az időben roppant változások történtek. Egészen másképpen cseng ma, mint röviddel ezelőtt, ha egy természetkutató a lét úgynevezett rejtélyeiről beszél. A tizenkilencedik század közepén a legbátrabb szellemek a tudományos materializmust tekintették az egyedül lehetséges hitnek, amelyet a kutatások legújabb eredményeit ismerők a magukénak vallhatnak. Híressé vált akkoriban az a nyers kijelentés, miszerint „a gondolatoknak olyasféle a viszonyuk az agyhoz, mint az epének a májhoz.” Ez a megállapítás Karl Vogt-tól származik, aki a „Boszorkányhit és tudomány” című írásában, illetve más műveiben is mindent túlhaladottnak ítélt, ami a szellemi tevékenységet, a lelki életet nem az idegrendszer és az agy működésének tulajdonítja: hasonlóan ahhoz a fizikushoz, aki az óra mechanizmusával magyarázza a mutatók haladását. Ugyanebben az időben Ludwig Büchner könyve – az „Erő és anyag” – a tanult emberek széles köre számára vált újfajta evangéliummá. Joggal állítható, hogy függetlenül gondolkodó, kiváló emberfők azoknak a hatalmas sikereknek a láttán tértek ilyen meggyőződésre, amelyeket a természet-tudomány a legújabb időkben ért el. A mikroszkóp ez idő tájt mutatta meg az élőlények összetételét, azok legkisebb részeit, a sejteket. A geológia, a földtörténet tudománya felderítette, hogy bolygónkat ugyanazok a törvények formálták, mint amelyek ma is érvényesek rá. A darwinizmus tisztán természetes magyarázatot ígért az ember eredetére, és a művelt világban oly fényes diadalutat járt be, hogy sokak számára minden „régí hit” elavultnak látszott. Rövid ideje azonban változás kezdődött.

Noha még mindig vannak utóvédjei ezeknek a nézeteknek, akik – mint Ladenburg az 1903-as természetkutató közgyűlésen – a materialista evangéliumot hirdetik, mások felemelték a szavukat velük szemben, és a tudomány kérdéseit éretten végiggondolva egészen más véleményt alakítottak ki. Mostanában jelent meg egy írás, amelynek címe „Természettudomány és világnézet”. Szerzője az a Max Verworn, aki fiziológusként Haeckel iskolájához tartozik. Ebben az írásban a következő olvasható: „Valóban, ha birtokolhatnánk a legtokéletesebb ismereteket a nagy agykéreg sejtjeiben és rostjaiban lejátszódó pszichikus történésekről, ha beletekinthetnénk az agyműködés mechanizmusába oly módon, mint egy óramű kerekeinek üzemébe, akkor sem találhatnánk ott soha mást, mint mozgásba hozott atomokat. Nincs ember, aki megláthatná vagy bármilyen módon érzékelhetné, hogyan is keletkeznek ott az érzések és a képzetek. Azok az eredmények, amelyeket a materialista felfogás felmutat, miután megkísérelte visszavezetni a szellemi folyamatokat az atomok mozgására, igen szemléletesen jellemzik teljesítőképességét: amióta a materializmus létezik, a legegyszerűbb érzetek egyikét sem okolta meg atommozgással. Így volt ez eddig, és így lesz a jövőben is. Hogyan is lehet elképzelni, hogy dolgokat, érzékiileg nem tapasztalható pszichikai folyamatokat egy nagy test szétdarabolása révén, a legkisebb részek vizsgálatával meg lehessen magyarázni! Hiszen maga az atom is mindig csak test marad, és az atomok semmiféle mozgása nem alkalmas arra, hogy vele átrepüljünk a testi világ és a psziché közötti űrt. Bármilyen gyümölcsöző is a materialista felfogás mint természettudományos munkahipotézis, bármilyen gyümölcsöző marad ilyen vonatkozásban minden bizonnyal a jövőben is – csupán a strukturális kémia eredményeire utalok –, használhatatlan, ha reá világnézetet alapoznánk. Itt nagyon szűknek bizonyul. A filozófiai materializmus eljátszotta történelmi szerepét. A természettudományos világnézetekkel való kísérletek mindig sikertelenek maradnak.” Így beszél egy természetkutató a huszadik század kezdetén arról a szemléletről, amelyet a tizenkilencedik század közepén mint új, a tudományos haladás megkövetelte evangéliumot hirdettek.

A tizenkilencedik század ötvenes, hatvanas és hetvenes éveit nevezhetjük leginkább a materialista dagály esztendeinek. Valóban lenyűgöző hatást keltettek akkoriban a szellemi és lel-

ki jelenségek tisztán mechanikus folyamatokkal való magyarázatai; a materialisták elmondhatták, hogy győzelmet arattak a szellemi világnézet hívei felett. Olyanok is hozzájuk szegődtek, akiket nem a természettudományos stúdium befolyásolt. Vogt, Büchner, Moleschott és mások még tisztán természettudományos alapokra építettek, David Friedrich Strauss viszont 1872-ben, a „Régi és új hit” című munkájában teológiai és filozófiai ismeretekből emelt támpilléreket az új hitvallásnak. Néhány évtizeddel előbb „Jézus élete” című művével keltett feltűnést, szinte berobbanva a szellemi életbe. Olyannak mutatkozott, mint aki teljesen fel van vértézve korának teológiai és filozófiai képzettségével. Most pedig ő nyilatkoztatta ki merészen, hogy a világi jelenségek – beleértve az embert is – materialista értelmezése lehet az alapja egy új evangéliumnak, a létezés új erkölcsi felfogásának és átfarmálásának. Az ember tisztán állati őstől való származása új dogmává kezdett válni, és a nemünk szellemi-lelki eredetébe vetett hit a természetkutató filozófusok szemében olyan ósdi babonának minősült, amely az emberiség gyermekkorából maradt fenn, és mint ilyennel, nem érdemes többé foglalkozni.

Akik az új természettudományra építettek, segítséget kaptak a kultúrtörténészeketől. Utóbbiak vizsgálat tárgyává tették a vad néptörzsek erkölcsét és nézeteit. A primitív kultúrák maradványait – a régen kihalt állatok csontjaihoz és a megkövült növényvilág lenyomataihoz hasonlóan – kiásták a föld alól, és velük akarták bizonyítani, hogy az ember, amikor először megjelent a Földön, csupán egy fokozattal különbözött a magasabbrendű állatoktól, és az állati sorból lépett szellemi-lelki képességeinek mostani magaslatára. Bekövetkezett az az idő, amikor úgy látszott, hogy minden beleillik a materializmus építményébe. Engedve a kényszernek, hódolva a kor nézeteinek, az emberek úgy gondolkodtak, ahogyan egy hívő materialista írja: „A tudomány tüzetes tanulmányozása révén sikerült magamban elérnem, hogy nyugodtan felfogjak mindent, türelmesen elviseljem a megváltoztathatatlant, ahol pedig lehet, igyekezzem segíteni, hogy lassan-lassan csillapodjanak az emberiség kínjai. Nincs szükségem képzelet adta vigaszra, amilyent a hívő lélek a csodálatos formulákban lát, könnyen lemondok róluk: fantáziámat mi ösztökélhetné jobban, mint az irodalom és a művészet? Ha egy nagy dráma cse-

lekményét kísérem figyelemmel, ha egy tudóst követve bejárom a csillagokat vagy az ősi múlt tájait, ha egy magas hegy-csúcsról hámulom a természet fenségét, vagy ha megcsodálom az ember művészetét a hangokban és a színekben, mindez talán nem eléggé magasztos élmény? Szükségem van-e olyasmire, ami az értelemnek ellentmond? A félelem a haláltól, ami sok jámbor lelket megkínozt, tőlem teljesen idegen. Hogyha majd szétporlad a testem, tudom, ugyanúgy nem élek, mint ahogy nem éltem születésem előtt. Számomra nem léteznek a tisztító tűz és a pokol kínjai. Visszatérek majd a természet háttartalan birodalmába, hiszen az szeretettel befogadja minden gyermekét. Az én életem nem volt haszontalan. Képességeimet, erőimet jól használtam fel. Azzal a szilárd hittel búcsúzom a Földtől, hogy rajta egyszer jobb és szebb lesz minden!” („A hittől a tudásig. Egy tanulságos fejlődés élethű ábrázolása”, írta: Kuno Freidank). Így gondolkodnak ma még sokan; rájuk ugyanazok a kényszerképzetek hatnak, mint a mondott korszakokban a materialista világnézet képviselőire.

Más nézeteket vallanak azonban azok, akik igyekeztek megmaradni a tudományos gondolkodás magaslatán. Híressé vált az első válasz, amelyet egy kitűnő természetkutató az 1872-es lipcsei természettudományos közgyűlésen adott a materializmusról. Du Bois-Reymond akkor mondta el „Ignorabimus-beszédét”. Rámutatott, hogy a természettudományos materializmus lényegében nem képes többre, mint megállapítani a legkisebb anyagi részecskék mozgását, és követelte, hogy elégedjék is meg azzal, amire képes. Ugyanakkor hangoztatta, hogy az ilyen kutatás semmilyen eredménnyel nem járul a szellemi és lelki folyamatok felderítéséhez. Akárhogyan vélekedünk is Du Bois-Reymond fejtegetéseiről, egy bizonyos: ez a beszéd elutasította a materialista világképet. Hangot kapott, hogy ez a szemléletmód tévútra vezetheti a természetkutatót.

A materialista világkép ezzel új szakaszhoz érkezett: szerényen elhatárolta magát a lelki élettől. Kinyilatkoztatta „nem-tudását” (agnoszticizmusát). Nemcsak kijelentette, hogy „tudományos” marad és nem folya-modik segítségért a megismerés más forrásaihoz, hanem arról is letett, hogy a maga eszközeivel egy magasabbrendű világnézethez emelkedjék. (Legújabbban átfogó módon mutatta ki a természettudós Raoul Francé, hogy mennyire elégtelenek a természettudomány

eredményei egy magasabbrendű világnézet felépítéséhez. Fejtegetéseire adandó alkalommal még vissza szeretnénk térni.)

Azóta is szakadatlanul sokasodnak a tények, amelyek mind azt bizonyítják, mennyire lehetetlen vállalkozás a materiális jelenségek kutatására alapozni a lélek megismerését. A tudomány rákényszerült, hogy tanulmányozza a lelki élet némely „abnormális” jelenségét: a hipnózist, a szuggesztiót, a szomnambulizmust. Kiderült, hogy a józanul gondolkodók számára a jelenségek megértéséhez elégtelen a materialista világnézet. A kutatók nem állapítottak meg új tényeket. Ezeket a jelenségeket már régóta, a tizenkilencedik század kezdetéig szinte egyfolytában tanulmányozták; most, a materialista dagály idején a témát, mint kényelmetlent, egyszerűen félretették.

Ráadásul egyre inkább bebizonyosodott, hogy milyen gyenge alapra építkeztek a természetkutatók, amikor az állatfajták és az ember kialakulását magyarázták. Holott mekkora vonzereje volt egy ideig az „alkalmazkodás”, a „létért való harc” elképzeléseinek; mi más magyarázhatta volna a fajok eredetét?! Aztán az emberek kezdték belátni, hogy megtévesztették őket. Kialakult egy iskola – Weismann vezetésével –, amelyik semmit nem tudott arról, hogy ama tulajdonságok, amelyeket egy élőlény a környezetéhez való alkalmazkodásával szerzett, örökölhetők volnának, és hogy általuk az élőlény átalakulhatna. Ezután mindent a „létért való harc” számlájára írtak, és a „természetes kiválasztódás mindenhatóságáról” kezdtek beszélni. Ennek viszont élesen ellentmondtak mások, akik kétségbevonhatatlan tényekre támaszkodva kimutatták, hogy nem lehet szó mindenütt „létért való harcról”, hiszen van hely, ahol ez ismeretlen. Ez utóbbiak azt bizonygatták, hogy nem magyarázható minden a „harccal”. Ők a „természetes kiválasztódás tehetetlenségét” emlegették. Néhány éve de Vries kísérletileg igazolta, hogy az életforma ugrásszerűen is megváltozhat (mutáció). Ezzel a darwinista hit újabb oszlopa ingott meg, hiszen eddig úgy tudták, hogy az állat- és növényformák csak lassan, fokozatosan változhatnak. Egyre több helyen omlott be a föld, amire pedig évtizedeken keresztül építettek. Mindettől függetlenül a gondolkodni szerető kutatók már korábban elhagyták a bizonytalan talajt, köztük a fiatalon elhunyt W. H. Rolph, aki könyvében – „Biológiai kérdések, valamint kísérlet a racionális etika fejlődésének ábrázolására” – már 1884-ben a következőket írta:

„Csak a tehetetlenség közbeiktatásával válik elfogadhatóvá az életért való harc darwinista elve. Mert csak így kapunk magyarázatot arra a tényre, hogy a teremtmény, ahol csak tud, többet szerez, mint amennyi a status quo fenntartásához szükséges, s hogy mértéktelenül növekszik, ahol a lehetőségei megengedik... A darwinisták szerint sehol sem dúl harc a létért, ahol a teremtmény életét nem fenyegeti veszély, szerintem viszont a harc sehol sem szünetel. Ez a harc elsődlegesen életharc, harc az élet megtöbbszörözéséért, nem pedig harc a létért.”

Az csak természetes, hogy amikor így alakulnak a dolgok, aki jól odafigyelt, bevallhatja: a materialista gondolatvilág nem elégséges egy világnézet felépítéséhez. Ha belőle indulunk ki, semmit nem mondhatunk a lelki és szellemi jelenségekről. Éppen ezért ma már nagyon sok természettudós egészen más alapokon látja a világ épületét. Csak a botanikus Reinke művere – „A világ, mint tett” – kell gondolnunk. Persze az is jól látható, nem maradt büntetlenül, hogy ezeket a kutatókat materialista nézetekre nevelték. Amit ők új, idealista alapokon létrehoznak, szegényes; ők maguk talán kielégítőnek találják, azok viszont nem, akik mélyebben tekintenek bele a világ rejtélyeibe. Nem mernek hozzányúlani azokhoz a módszerekhez, amelyek a szellem és a lélek valóságos szemléletére hivatottak. Visszarettenek a „misztikától”, a „gnóizistól” és a „teozófiától”. Ez nyíltan kiviláglik például Verworn idézett művéből is. Ezt írja: „Erjed a természettudomány. Amit mindenki tisztának és áttetszőnek látott, egyszerre megzavarodott. Hosszú próbát kiállt szimbólumok és elképzelések, amelyeket nemrég lépten-nyomon, gondtalanul kézhez vehetett és használhatott mindenki, mára gyanússá, alkalmazójuk pedig bizalmatlanná vált. Alapfogalmak, mint például a materiáé, inogni látszanak, a legszilárdabb talaj is rengeni kezd a természetkutató lába alatt. Sziklaszilárdan állnak viszont egyes problémák, amiken minden kísérlet, a természettudomány minden erőfeszítése csorbát szenvedett. A kétségbeesett ember rezignáltan veti magát a misztika karjaiba, hiszen mindig is ez volt a végső menedék, ha a megkínzott értelem már nem látott más kiutat. A nyugalma megőrző azonban új szimbólumokat keres és új alapok után kutat, amire aztán tovább építkézhet”. Látjuk, a természetkutató elme ma még nem képes elvetni képzeatinek megszokásait, nem tud más fogalmat alkotni a „misztikáról”, csupán olyat, ami magába foglalja az ér-

telem tisztátalanságát, zavaros voltát. S egy ilyen gondolkodónak miféle elképzelései vannak a lelki életéről?! Az idézett írás végén ezt olvashatjuk: „A történelem előtti emberben a halál látványa alakította ki a test és a lélek szétválásának gondolatát. A lélek elhagyta a testet, és önálló életre kelt. De nem találta nyugalma, ezért visszatért mint szellem – hacsak a temetési ceremóniákkal el nem ízték. Félelmek és babonák rémítették az embereket. Az ilyen elképzelések töredékei fennmaradtak egészen a mi időkig. A félelem a haláltól, vagyis attól, ami a halál után lesz, még ma is sokakban él. Mennyire más mindez a pszichomizmus területén! Minthogy pszichikai élményei az individuumnak csak akkor keletkeznek, ha agyában meghatározott, törvényszerű kapcsolatok létesülnek, az élmény elmarad, ha a kapcsolatban valamiképpen zavar áll be, miként ez a nap folyamán szakadatlanul megtörténik. A halált követő testi elváltozások ezeket a kapcsolatokat teljesen feloldják. Tehát az individuum számára nincs több érzés, érzet, nincs több gondolat és képzet. Az individuális lélek halott. Ennek ellenére az elképzelések, gondolatok és érzések tovább élnek. Tovább élnek, túl az elmúlt individuumon: más egyedekben, mindenütt, ahol a feltételek ugyanazon komplexuma teljesül. Öröklődnek individuumról individuumra, nemzedékről nemzedékre, népről népre. Futnak, le-fel gombolyodnak a lélek örök szövőszékén. Munkálkodnak az emberi szellem történetén. Így élünk hát mi mindannyian, így élünk a halál után mint szemek a szellemi fejlődés nagy, összefüggő láncában”. De vajon más-e ez a valami, mint az előző hullám utóélete egy másik hullámban, amelyet ő indított? Tovább él-e igazán az ember, hogyha csupán a hatásaiban marad nyoma? Talán nincs meg a természet minden jelenségében az ilyen jellegű továbbélés? Látjuk, hogy a materialista világfelfogásnak a saját alapjait kellett aláásnia. Újat pedig még nem tud építeni. Csak a misztika, a teozófia, a gnózis igazi megértése fogja majd hozzásegíteni ehhez. Ostwald – a vegyész – néhány évvel ezelőtt a „materializmus túlszárnyalásáról” beszélt a lübecki természetkutató közgyűlésen, és az eképpen meghatározott célra egy új természetfilozófiai folyóiratot alapított. A természettudomány megérett arra, hogy egy magasabbrendű világnézet gyümölcseit a birtokába vegye. Bárhogy ellenkezzék, ez neki semmit nem használ; fel kell ismerne felelősségét, tudnia kell, mire vágyakozik az emberlélek.

AZ AKASHA KRÓNIKÁBÓL

Az általános történelemből csak csekély részét tudhatja meg az ember annak, hogy mit élt át az emberiség az ősidőkben. A történelmi bizonyítékok csak néhány évezredre derítenek fényt, s amit a régészet, a paleontológia, a geológia révén tudhatunk meg, az is csak igen szűk korlátok között mozog. Ehhez a korlátozottsághoz járul még mindannak a megbízhatatlansága, ami külső bizonyítékokra épül. Gondoljuk csak meg, mennyire megváltozik egy népről vagy egy nem is olyan régi eseményről alkotott képünk, ha új történelmi bizonyítékokra bukkanunk. Elég, ha összehasonlítjuk különböző történetíróknak egy és ugyanazon tárgyra vonatkozó leírását, hogy meggyőződünk róla, milyen bizonytalan talajon állunk ezen a téren. Mindaz, ami az érzékek külső világához tartozik, az időnek van alávetve, s az idő le is rombolja azt, ami benne keletkezett. A külső történelem viszont arra van utalva, ami az idők folyamataiban fennmaradt. Ha valaki megáll a külső bizonyítékoknál, sohasem tudhatja, hogy vajon éppen az maradt-e fenn, ami lényeges.

Mindaz, ami az időben keletkezik, az örökkévalóból ered, csak hogy az örökkévalóság az érzéki észlelés számára nem hozzáférhető. Az ember számára azonban nyitva áll az út az örökkévaló észleléséhez. Kifejlésztheti a benne szunnyadó erőket úgy, hogy ezt az örökkévalót képes legyen megismerni. „A magasabb világok megismerése” kérdésével kapcsolatos cikkeimben, amelyek könyv alakban is megjelentek, ismertetem ezt az utat. A mostani cikksorozatban azt is meg fogjuk mutatni, hogy megismerőkéességének egy bizonyos magas fokán az ember eljuthat az időbeli múlandó dolgok örökkévaló eredetéhez. Ha az ember így kiterjeszti megismerőkéességét, akkor a múlt kikutatásánál már nem szorul a külső tárgyi bi-

zonyítékokra. Akkor láthatja azt, ami az eseményekkel kapcsolatban érzékekkel nem észlelhető, amit az idő nem rombolhat szét belőlük. Akkor a múlandó történelemtől eljut a marandóhoz. Ez a történelem azonban más betűkkel van írva, mint a közönséges – ezt a gnózis és az antropozófia „Akasha Krónikának” nevezi. Mivel nyelvünk az érzékelhető világ jelenségeinek kifejezésére szolgál, ezért bármit jelöljünk is meg vele, az rögtön az érzékelhető világ jellegét ölti fel, tehát általa csak halvány képzetet tudunk adni erről a krónikáról. Más szavakkal, ha megpróbálunk nyelvünk segítségével képzetet adni az Akasha Krónikáról, a be nem avatott, aki egy külön szellemi világ valóságos létezéséről saját tapasztalata révén még nem győződhetett meg, könnyen azt hiheti, hogy fantasztaival – ha nem rosszabbal – van dolga.

Aki megszerezte magának a szellemi világban való észlelés képességét, ott megismeri azt, ami az elmúlt folyamatokban örökkévaló. Az események nem úgy állnak előtte, mint a történelem holt bizonyítékai, hanem teljesen elevenen. Bizonyos módon újra lejátszódik előtte mindaz, ami történt.

Akik beavatottak ennek az eleven írásnak az olvasásában, sokkal távolabbi múltba pillanthatnak bele, mint amit az általános történelem ábrázol, és közvetlen szellemi észlelésük folytán a dolgokat sokkal megbízhatóbban írhatják le, mint azt a történelem teheti. Félreértések elkerülése végett meg kell mondanunk, hogy a szellemi látás sem tévedhetetlen. A szellemi látás is tévedhet: pontatlanul, ferdén, fordítva láthat. Ezen a területen sem mentes a tévedéstől egy ember sem, bármilyen magas fokon álljon is. Ezért ne ütközzünk meg rajta, ha az ilyen forrásból származó közlések nem mindig egyeznek meg teljesen. A megfigyelések megbízhatósága itt még mindig jóval nagyobb, mint az érzékek külső világában; amit a különböző beavatottak a történelmi és történelem előtti korokról mondhatnak, az a lényeges dolgokban mindig meg fog egyezni. Valójában minden okkult iskolában szerepel ez a történelem és őstörténet. S itt évezredek óta olyan tökéletes megegyezést találunk, amihez nem hasonlítható még egy és ugyanazon évszázad történelemíróinak egymással való megegyezése sem. A beavatottak a lényegét illetően mindenütt és minden időkben ugyanazt írják le.

Ezek után az előzetes megjegyzések után most több fejezetet közlünk az Akasha Krónikából. Azoknak a tényeknek a le-

írásával kezdjük, amik akkor játszódtak le, amikor Amerika és Európa között még megvolt az úgynevezett atlantiszi szárazföld. Mert Földünknek ezen a részén hajdan szárazföld volt. Ennek a lakott területnek a földje képezi most az Atlanti-óceán fenekét. Platón még beszél utolsó maradványáról, az Európától és Afrikától nyugatra fekvő Poseidon szigetéről.

Hogy az atlanti-óceáni tengerfenék egykor szárazföld volt, hogy mintegy egymillió évig kultúra virágzott rajta, – ami természetesen nagyon különbözött jelenlegi kultúránktól –, és hogy ezen szárazföld utolsó maradványai a Krisztus előtti tizedik évezredben pusztultak el, mindezt elolvashatja az olvasó W. Scott-Elliot „Atlantis okkult források nyomán” című könyvében. Az itt közöltek szolgáljanak kiegészítésül ahhoz, amit az említett könyvben ír erről az ősrégi kultúráról. Amíg ott inkább atlantiszi elődeink életének külső oldalát, külső folyamatainak ábrázolását találjuk meg, itt lelki jellegükről mondunk el egyet s mást, illetve azoknak a körülményeknek a belső természetéről, amelyek közt éltek. Az olvasó tehát vissza kell hogy menjen gondolatban egy körülbelül tízezer évvel ezelőtti korba, amely sok évezreden át tartott. Amit azonban itt leírunk, nemcsak az Atlanti-óceán által elárasztott földrészen zajlott le, hanem a mai Ázsia, Afrika, Európa és Amerika szomszédos területein is. S ami ez utóbbi területeken később játszódtott le, az mind ebből a korábbi kultúrából fejlődött ki.

Az itt következő közlések forrásáról ma még kénytelen vagyok hallgatni. Aki egyáltalán tud valamit az ilyen forrásokról, az megérti, hogy miért kell ennek így lennie. De bekövetkezhetnek olyan események, amelyek igen hamar lehetővé teszik, hogy ezekről is szólhassak. Hogy az antropológiai áramlat ölében rejlő megismerésekből fokozatosan mennyit közölhetünk, az teljes mértékben kortársaink magatartásától függ.

És most következék az első azok közül az írások közül, amik itt közölhetők.

ATLANTISZI ELŐDEINK

Atlantiszi elődeink sokkal nagyobb mértékben különböztek a mai embertől, mint azt olyasvalaki, akinek ismeretei pusztán az érzékelhető világra korlátozódnak, elképzelhetné. Ez a különbség nemcsak az akkori ember külső megjelenési formájára vonatkozik, hanem szellemi képességeire is. Ismeretei, technikai alkotásai, egész kultúrája más volt, mint a mai. Ha az atlantiszi emberiség első korszakába megyünk vissza, egy a miénktől teljesen különböző szellemi képességet találunk náluk. A logikus értelem, a számító kombináció, amin mindaz alapul, amit ma létrehozunk, teljesen hiányzott az első atlantisziaknál. Ehelyett igen fejlett emlékezőképességük volt. Ez az emlékezőerő volt a legkiemelkedőbb szellemi képességük. Ők például nem úgy számoltak, mint mi, hogy bizonyos szabályokat megtanultak, aztán alkalmazták őket. Az „egyszer egy” az atlantiszi korban teljesen ismeretlen volt. Senki sem véste az eszébe, hogy háromszor négy az tizenkettő. Hogy el tudott igazodni olyan esetekben, amikor ilyen számítást kellett végeznie, az azon alapult, hogy visszagondolt azonos vagy hasonló esetekre. Visszaemlékezett rá, hogy hogyan is volt ez a korábbi alkalmakkor.

Tisztában kell lennünk azzal, hogy valahányszor valamilyen lényben egy új képesség fejlődik ki, egyik régi képessége veszt erejéből és élességéből. A mai ember logikus értelmével, kombinációs képességével előbbre van az atlantiszi embernél. Ezzel szemben visszafejlődött az emlékezőképessége. Ma az emberek fogalmakban gondolkodnak; az atlantiszi ember képekben gondolkodott. S amikor lelkében felmerült egy kép, visszaemlékezett egy csomó hasonló képre, amelyeket már korábban átélt. Ehhez igazította ítéletét. Ezért az oktatás is egészen más volt akkor, mint a későbbi időkben. Nem az volt a célja, hogy a gyermeket ellássák szabályokkal és az értelmét élesítsék, hanem hogy szemléletes képekben mutassák

be neki az életet, hogy később minél többre vissza tudjon emlékezni, ha ilyen vagy olyan körülmények között cselekednie kell. Amikor a gyermek felnőtt és kikerült az életbe, bármit kellett is tennie, visszaemlékezhetett rá, hogy tanuló korában valami hasonlót már mutattak neki. Akkor igazodott el a legjobban, ha az új helyzet valamelyik látottal azonos volt. Teljesen új körülmények között az atlantiszi ember mindig csak a próbálkozásra volt utalva, amíg a mai embert sok mindentől megkíméli az, hogy el van látva szabályokkal. Ezeket azokban az esetekben is könnyen felhasználhatja, amilyenekkel még nem találkozott.

Az említett nevelési rendszer bizonyos egyformaságot adott az egész életnek. Nagyon hosszú időszakokon keresztül pontosan ugyanazon a módon intézték a dolgokat. A hű emlékezet semmi olyat sem engedett érvényre jutni, ami mai haladásunk gyorsaságához a legtávolabbról is hasonlított volna. Azt tették, amit korábban mindig is „láttak”. Nem gondoltak ki semmit; emlékeztek. Nem az volt a tekintély, aki sokat tanult, hanem az, aki sok mindent élt át, s ezért sok mindenre emlékezhetett. Az atlantiszi korban lehetetlenség lett volna, hogy valaki fontos ügyben döntsön, mielőtt bizonyos kort elért. Csak abban bíztak, aki bőséges tapasztalatokra tekinthetett vissza.

Az itt elmondottak persze nem vonatkoznak a beavatottakra és iskoláikra. Ők megelőzik koruk fejlettségi fokát. Az ilyen iskolákba való felvételnél nem az életkor volt a döntő, hanem az a körülmény, hogy a felvételre kerülő egyén korábbi megtestesüléseiben megszerezte-e magának a képességet magasabbfokú bölcsesség befogadására.

Az a bizalom, amit az atlantiszi korban a beavatottak és képviselőik iránt tanúsítottak, nem személyes tapasztalataik gazdagságán, hanem bölcsességük „korán” alapult. A beavatottnál nincs már jelentősége a személyiségnek. Teljes mértékben az örök bölcsesség szolgálatában áll. Ezért nem érvényesek rá valamely korszak jellemzői sem.

Amíg tehát a logikus gondolkodási erő – különösen a korszak elején – még hiányzott az atlantisziaknál, magasan fejlett emlékezőerejük révén olyasvalaminek a birtokában voltak, ami egész tevékenységüknek különleges jelleget adott. Az egyes emberi erők fejlettségi állapotával mindig más emberi erők is összefüggésben állnak. Az emlékezőerő közelebb áll az

embernek a természetben gyökerező adottságaihoz, mint az értelmi erő, és vele kapcsolatban más erők is kifejlődtek az emberben, amelyek jobban hasonlítottak a természet alsóbbrendű lényeihez, mint a mai ember ösztönei. Így például az atlantisziak uralkodni tudtak azon, amit életerőnek neveztünk. Ahogy ma a kőszénből a hőerőt vonjuk ki és közlekedési eszközeinknél mozgatóerővé változtatjuk, az atlantisziak ahhoz értettek, hogy az élőlények mag-erejét állítsák technikájuk szolgálatába. Hogy miről is volt itt szó, azt a következők szerint képzelhetjük el: gondoljunk egy búzaszemre. Benne szunnyad egy bizonyos erő; ennek hatására szökken szárba a gabona. A természet fel tudja ébreszteni ezt az erőt. A mai ember ezt saját erejéből nem tudja megtenni. El kell hogy vessen a magot a földbe, és az ébresztést a természet erőire kell hogy bízva. Az atlantiszi ember mást is tudott. Tudta, hogyan kell egy gabonarakás erejét technikai erővé változtatni, mint ahogy a mai ember tudja, hogyan változtassa át ilyen erővé egy szénrakás hőenergiáját. A növényeket az atlantiszi korban nemcsak azért termesztették, hogy táplálékul szolgáljanak, hanem azért is, hogy a bennük szunnyadó erőket a közlekedés és az ipar szolgálatába állítsák. Míg nekünk olyan berendezéseink vannak, amelyek a mozdonyok számára a kőszénben szunnyadó energiákat változtatják át mozgató energiává, az atlantisziaknak olyan berendezéseik voltak, amelyeket – mondhatnánk – növényi magvakkal fűtöttek, amelyekben az életerő változott át technikailag felhasználható erővé. Ez hajtotta az atlantisziaknak alacsonyan a föld felett lebegő járműveit. Ezek a járművek alacsonyabban repültek, mint amilyen magasra az atlantiszi kor hegyei nyúltak, és kormányberendezéseik segítségével emelkedtek fel olyan magasra, hogy át lehessen velük kelni a hegyeken.

Figyelembe kell vennünk azonban, hogy az idők haladtával minden földi körülmény erősen megváltozik. Az atlantisziak említett járművei a mi korunkban teljesen használhatatlanok lennének. Használhatóságuk azon alapult, hogy a Földet körülvevő levegőburok akkor még sokkal sűrűbb volt, mint most. Hogy a mai tudományos fogalmak alapján könnyen elképzelhető-e a levegőnek ilyen fokú sűrűsége vagy nem, azzal most nem foglalkozhatunk. A tudomány és a logikus gondolkodás – ez lényegükből következik – sohasem lesznek hivatot-

tak arra, hogy eldöntsék, mi lehetséges és mi nem. Nekik csak azt kell megmagyarázniuk, amit a tapasztalat és a megfigyelés megállapít. A levegő említett sűrűsége az okkult tapasztalat számára annyira bizonyos, amennyire ma bármely érzékekkel tapasztalható tény bizonyos lehet.

Éppen ilyen bizonyos azonban az a mai fizika és kémia számára talán még megmagyarázhatatlan tény, hogy akkor a víz az egész Földön sokkal hígabb volt, mint ma. Éppen a víznek ez a hígabb mivolta tette lehetővé, hogy az atlantisziak az általuk használt mag-erőket olyan technikai célok szolgálatába állítsák, amilyen ma lehetetlen volna. A víz megsűrűsödése lehetetlenné tette, hogy járműveiket olyan művészien mozgassák, irányítsák, ahogy hajdan lehetséges volt.

Mindezekből éppen eléggé kitűnik, hogy az atlantiszi kor civilizációja alapvetően különbözött a miénktől. Azt is könnyen megérthetjük a fentiekből, hogy az atlantiszi ember fizikai szervezete is egészen más volt, mint a mai emberé. Az atlantiszi ember olyan vizet ivott, amit a testében lévő életerő egészen másképpen tudott feldolgozni, mint ahogy ez a mai fizikai testünkben lehetséges. Ebből eredt, hogy az atlantiszi ember saját fizikai erőit akarata segítségével egészen másképp tudta használni, mint a mai ember. Úgyiszló megvoltak az eszközei ahhoz, hogy megsokszorozza fizikai erejét, ha az elvégzendő feladat ezt megkívánta. Csak akkor képzelhetjük el helyesen az atlantisziakat, ha azt is tudjuk róluk, hogy egészen más fogalmaik voltak a fáradtságról és az erőkifejtésről, mint a mai kor emberének.

Az elmondottakból következik, hogy az atlantiszi települések jellege semmiben sem hasonlított egy mai, modern városéhoz. Az ő településeikben még minden sokkal szorosabb kapcsolatban állt a természettel. Csak valamelyest hasonló képet kapunk róla, ha azt mondjuk: az atlantiszi idő elején – mintegy a harmadik alfaj közepéig – az emberek települései kerthez hasonlítottak, amelyben a házak élő fákból épültek úgy, hogy ágaikat művészien összefonták. Mintegy a természetből nőtt ki akkor mindaz, amit az emberi kéz kidolgozott. S az ember is teljesen átérezte a természettel való rokonságát. Ebből eredt, hogy társadalmi érzéke is egészen más volt még, mint ma. Mert a természet egyformán mindenkié. S amit az atlantiszi ember a természeti alapokra felépített, azt közös tu-

lajdonnak tekintette éppúgy, mint ahogy a mai ember egészen természetesnek tartja, hogy amit éles elméje és értelme létrehoz, azt személyes tulajdonának tekintse.

Aki megbarátkozik azzal a gondolattal, hogy az atlantisziak a fent leírt szellemi és fizikai erővel rendelkeztek, az azt is meg fogja érteni, hogy a még korábbi időkben az emberiség olyan képet nyújtott, ami a ma megszokott látványhoz már alig-alig hasonlít. De nemcsak az emberek, hanem az őket körülvevő természet is erősen megváltozott az idők folyamán. Mások lettek a növényi és állati formák; az egész földi természet változáson ment át. A Föld régebben lakott területei elpusztultak, helyettük mások keletkeztek.

Az atlantisziak elődei egy ma már letűnt földrészen éltek, amelynek fő része a mai Ázsiától délre terült el. Teozófus írásokban lemúriaiaknak nevezik őket. Miután ezek különböző fejlődési fokokon mentek keresztül, nagy részük hanyatlásnak indult. Elkorcsosodott emberekké váltak, akiknek utódai – mint úgynevezett vad népek – még ma is élnek a Föld bizonyos részein. A lemúriai emberiségnek csak kis része volt képes a továbbfejlődésre. Ezekből fejlődtek ki az atlantisziak.

Később ismét valami hasonló történt. Atlantisz népességének legnagyobb része hanyatlásnak indult, és csak egy kis részből jöttek létre az úgynevezett árák, akikhez a mai kultúremberiség tartozik. A lemúriaiak, atlantisziak és árák az okkult tudomány elnevezése szerint az emberiség „gyökérfajai” (alapfajok). Gondoljunk még hozzá két ilyen alapfajt a lemúriaiak előtt, és kettőt, amely az árák után fog keletkezni a jövőben, akkor ez összesen hét. Az egyik mindig úgy keletkezik a másikból, ahogy ezt az előzőekben a lemúriaiakkal, atlantisziakkal és árákkal kapcsolatban jeleztük. Mindegyik ilyen „gyökérfaj” fizikai és szellemi tulajdonságai teljesen mások, mint az előzőé. Így például az atlantisziak különösen az emlékezőtehetséget bontakoztatták ki, illetve mindazt, ami azal összefüggésben állt; az áráknak viszont a mi korunkban az a feladatuk, hogy a gondolkodóerőket fejlesszék ki mindazzal együtt, ami ahhoz tartozik.

De minden ilyen alapfajnak magának is különböző fokozatokon kell átmennie. Éspedig mindig hét fokozaton. Annak az időszaknak az elején, amelyben az illető alapfaj él, fő tulajdonságai még – mondhatnánk – „ifjú” állapotban vannak; las-

sanként megérnek, végül hanyatlásnak indulnak. Ezáltal minden gyökérfaj hét alapfajra oszlik. Nem szabad viszont azt képzelnünk, hogy az egyik alapfaj rögtön eltűnik, amikor a másik kifejlődik. Esetleg még mindegyik sokáig fennmarad, amikor mellette már mások fejlődnek. A Földön így mindig a fejlődés különböző fokán álló népek élnek egymás mellett.

Az atlantisziak első alfaja a lemúriaiak egy igen előrehaladott és fejlődőképes részéből alakult ki. Ezeknél az emlékezőképesség adománya még csak a legkezdetelesebb formájában és csak fejlődésük legvégén mutatkozott meg. Úgy kell elképzelnünk, hogy egy lemúriai, bár képzetet tudott alkotni arról, amit átélt, de ezt a képzetet nem tudta megőrizni. Amit elképzelt, azt rögtön el is felejtette. Hogy mégis bizonyos kultúrában élt, – például szerszámai voltak, építkezett stb. –, azt nem saját képzetalkotó képességének köszönhetette, hanem egy benne lévő szellemi erőnek, ami – mondjuk így – ösztönös volt. De ez nem ugyanaz volt, mint a mai állati ösztön.

A teozófiai írásokban az atlantisziak első alfaját rmoahaloknak nevezik. Emlékezőképességük főleg az élnék érzéki benyomásokra irányult. A szín, amit szemükkel láttak, a hang, amit fülükkel hallottak, utána még sokáig hatott lelkükben. Ez abban jutott kifejezésre, hogy a rmoahalokban olyan érzések bontakoztak ki, amelyeket a lemúriaiak még nem ismertek. Ilyen volt például a ragaszkodás ahhoz, amit a múltban átéltek.

Az emlékezőképesség kifejlődéséhez kapcsolódott a beszéd kialakulása. Amíg az ember nem őrizte meg a múltat, addig az átélteknek szóban való közlése sem volt lehetséges. S mint-hogy a lemúriai kor végén megjelentek az emlékezőképesség első kezdeményei, ugyanakkor kezdetét vehette annak a képességnek a kibontakozása is, hogy a látottakat és hallottakat megnevezzék. Egy bizonyos dologhoz kapcsolt névvel csak olyan ember tud valamit kezdeni, akinek emlékezőképessége van. Így aztán az atlantiszi kor volt az, amikor a beszéd kifejlődött, s általa jött létre a kötelék az emberi lélek és az emberen kívül lévő dolgok között. Az ember létrehozta belsejében a hangos szót, ami a külvilág tárgyaihoz tartozott. De ember és ember között is új kötelék jött létre a beszéd útján való közlés révén. Bár a rmoahaloknál mindez még „ifjú” formájában volt csak meg, mégis mélységesen megkülönböztette őket lemúriai őseiktől.

Az első atlantisziak lelki erejében volt még valami a természeti erőkből. Ezek az emberek még közelebbi rokonságban álltak az őket körülvevő természet lényeivel, mint utódaik. Lelkierőik inkább voltak még természetiek, mint a mai emberéi. Ezért az a szó, amit kimondtak, szinte a természet erejével hatott. Nemcsak megnevezték a dolgokat, hanem szavukban hatalom is volt a dolgok és embertársaik felett. A rmoahalok szavának nemcsak jelentése, hanem ereje is volt. Ha a szavak varázserejéről beszélünk, akkor olyasmire utalunk, ami az akkori emberek számára sokkal inkább valóság volt, mint a jelenkor számára. Ha a rmoahal egy szót kimondott, akkor az a szó ugyanolyan erőt hívott létre, mint maga a tárgy, amelyet megjelölt. Ezen alapult, hogy a szavaknak ezekben az időkben gyógyító ereje volt, hogy elő tudták segíteni a növények növekedését, meg tudták fékezni a dühöngő állatot, és több ehhez hasonló hatást tudtak elérni. A szavak ereje azonban az atlantisziak későbbi alfajainál egyre fogyott. Azt mondhatnánk, hogy természetadta erőbőségük lassanként veszendőbe ment. A rmoahalok ezt az erőbőséget teljességgel a hatalmas természet adományának érezték, ezért nem csoda, hogy a természethez való viszonyuknak vallásos jellege volt. Különösen a beszéd volt számukra szent. Teljes lehetetlenségnek tartották volna, hogy visszaéljenek például bizonyos különös erejű hangokkal. Minden ember érezte, hogy az ilyen visszaélés óriási bajt hozna rá. Az ilyen szavak varázsa az ellenkező végletbe csapott volna át: ami áldást hozott, ha helyesen használták, az vétkes felhasználás esetén a vétkező pusztulását okozta volna. Bizonyos fokú érzelmi ártatlanságukban a rmoahalok hatalmukat nem annyira önmaguknak, mint a bennük működő isteni természetnek tulajdonították.

Másképp volt ez már a második alfajnál (az úgynevezett tlavatlai népeknél). Ennél a fajnál az emberek elkezdtek érezni személyes értéküket. Megjelent náluk a becsvágy, ami a rmoahaloknál még ismeretlen tulajdonság volt. Az emlékezést bizonyos értelemben átvitték az együttélésre vonatkozó felfogásukba. Aki bizonyos tettekre tekinthetett vissza, az elismerést követelt érte embertársaiktól. Azt kívánta, hogy tetteit emlékezetükben megtartsák. A tettekre való emlékezéssel alapult az is, hogy az emberek összefüggő csoportjai egyes embereket vezetőjüké választottak. Kialakult egy bi-

zonyos fajta királyi méltóság. Ezt az elismerést még a halálon túl is megőrizték. Kifejlődött az emlékezet, az emlékezés az ősökre vagy azokra, akik életükben erre érdemeket szereztek. Ebből egyes törzseknél kialakult a halottak vallásos tiszteletének bizonyos fajtája, az ősök kultusza. Ez még a jóval későbbi időkben is tovább élt és a legkülönbözőbb formákat vette fel. A rmoahaloknál az ember tulajdonképpen csak annyit ért, amennyire erejénél fogva egy adott pillanatban érvényt tudott szerezni magának. Ha akkor valaki azt akarta, hogy elismerjék azért, amit korábban tett, akkor új tettekkel kellett megmutatnia, hogy megvan még a régi ereje. Úgyszólván új tettekkel kellett a régieket az emberek emlékezetébe idézni. A megtett dolog önmagában véve még nem ért semmit. Csak a második alfaj ment olyan messzire egy ember személyes jellegének megítélésénél, hogy már a múltját is tekintetbe vette.

Az emlékezőerő további következménye az emberi együttélés területén az volt, hogy olyan embercsoportok alakultak ki, amelyeket a közös tettekre való emlékezés tartott össze. Korábban a csoportok képződését kizárólag a természeti erők – a közös származás – határozták meg. Az ember saját szelleme még semmit sem tett hozzá ahhoz, amivé őt a természet formálta. Most egy erőteljes személyiség egy bizonyos számú embert mozgósítani tudott egy közös vállalkozásra, és a közös műre való emlékezés alakított ki egy társadalmi csoportot.

A társadalmi együttélésnek ez a módja igazán csak a harmadik alfajnál (a toltékoknál) jutott kifejezésre. Ők alapították meg először azt, amit közösségnek, az államalapítás első fajtájának nevezhetünk. A vezetés, a közösségek felett való uralkodás itt már az ősekről az utódokra szállt. Ami korábban csak az embertársak emlékezetében élt, azt most az apa a fiára örököltette át. Az ősök tetteinek az egész nemzetség szempontjából nem volt szabad feledésbe merülniük. Az utódokban is értékelték még azt, amit az ősök tettek. Tisztában kell lennünk azzal, hogy azokban az időkben az embereknek meg is volt az erejük ahhoz, hogy adottságaikat utódaikra átvigyék. Hiszen a nevelés azon alapult, hogy szemléletes képekben bemutatták az életet. A nevelés eredménye pedig a nevelőből kisugárzó személyes erőn alapult. S a nevelő nem az értelmi erőket, hanem inkább az ösztön jellegű adottságokat fejleszt-

tette ki neveltjében. Ilyen nevelési módszer mellett a képességek a legtöbb esetben valóban apáról fiúra szálltak.

A fentiekből adódóan a harmadik alfajnál egyre nőtt a személyes tapasztalat jelentősége. Amikor egy embercsoport kivált egy másikból, az új közösség megalapításához magával vitte az eleven emlékezést mindarra, amit régi lakóhelyén átélt. De ugyanakkor volt valami ebben az emlékből, amit az új közösség nem tartott a maga számára megfelelőnek, amiben nem érezte jól magát. Ezért valami újjal próbálkozott, s így minden új közösség alapításával javultak a viszonyok. Az pedig természetes, hogy ami jobb volt, az követőkre is talált. Ezek azok a tények, amelyeknek a harmadik alfaj idejében létrejött és a teozófus irodalomban leírt virágzó közösségek létüket köszönhetik. A szerzett személyes tapasztalatokat azok is támogatták, akik be voltak avatva a szellemi fejlődés örök törvényeibe. Hatalmas uralkodók maguk is beavatást kaptak, hogy személyes rátermettségük megfelelő alátámasztást nyerjen. Személyes rátermettsége révén teszi ugyanis magát az ember lassanként alkalmassá a beavatásra. Először alulról felfelé kell erőt kifejlesztenie, hogy aztán felülről részesülhessen a megvilágosodásban. Így születtek az atlantisziak beavatott királyai és népvezérei. Óriási hatalom volt a kezükben, ezért nagy tisztelettel adóztak nekik.

De ugyanez a tény vált aztán a hanyatlás és pusztulás okává. Az emlékezőerő kifejlesztése a személyiség hatalmához vezetett. Az ember ezáltal a hatalom által akart érvényesülni, s minél nagyobb lett a hatalma, annál inkább ki akarta használni a maga számára. A korábban kifejlődött becsvágy kimonddott önzéssé vált, s ez magával hozta az erővel való visszaélést. Ha meggondoljuk, hogy az életerő feletti uralmuk révén mi mindenre voltak képesek az atlantisziak, megértjük, hogy a visszaélés ezekkel az erőkkel milyen végzetes következményekkel kellett hogy járjon. A természet feletti messzemenő hatalmukat állíthatták a személyes önzés szolgálatába.

Ez teljes mértékben meg is történt a negyedik alfaj (ős turániak) idejében. Az ehhez a fajhoz tartozó atlantisziak, akik megtanulták, hogy hogyan kell az említett erőkön uralkodni, azokat sokszor saját önző vágyaik és kívánságaik kielégítésére használták fel. De ha ilyen célokra fordítják ezeket az erőket, akkor egymásra való hatásuk során éppen egymást pusztítják

el. Olyan ez, mintha a lábak makacsul előre akarnának menni, a felsőtest pedig hátrafelé.

Ezt a pusztító hatást csak az állíthatta meg, hogy az emberekben egy magasabbrendű erő fejlődött ki: a gondolkodóerő. A logikus gondolkodás visszafogja az önző, személyes vágyakat. A logikus gondolkodás eredetét az ötödik alfajnál (ős sémiták) kell keresnünk. A múltra való visszaemlékezésen túlmenően az emberek elkezdtek különböző élményeiket összehasonlítani. Kifejlődött az ítélőképesség. Ez az ítélőképesség szabályozta aztán a vágyakat és a kívánságokat. Elkezdtek számolni, kombinálni. Megtanultak a gondolataikkal bánni. Korábban minden vágyuknak átadták magukat, most megkérdezték, hogy vajon a gondolat is jóváhagyja-e ezt a vágyat. A negyedik alfajhoz tartozó emberek még vadul belevetették magukat kívánságaik kielégítésébe; az ötödikhez tartozók már egy belső hangra kezdtek hallgatni, ami korlátozóan hatott a vágyakra, ha az önző személyiség igényeit nem is tudta teljesen eltörölni.

Így az ötödik alfaj a cselekvés indítékát az ember belsejébe helyezte át. Az ember belsejében határozta el, hogy mit tegyen, mit ne tegyen. De azt, amit így a belsejében kifejlődő gondolkodóerővel nyert, elvesztette a külső természeti erők feletti uralma terén. Az ilyen kombináló gondolkodással csak az ásványvilág erőin lehet úrrá lenni, de nem az életerőkön. Az ötödik alfaj tehát az életerő feletti uralom rovására fejlesztette ki a gondolkodást. De éppen ezáltal hozta létre az emberiség továbbfejlődésének csíráját. Most már bármekkorára nőhetett a személyiség, az önszeretet, sőt az önzés: a pusztá gondolkodás révén – amely a belsőben dolgozik, és már nem tud parancsolni a természetnek – nem alakulhatnak ki olyan pusztító hatások, mint a korábbi erőkkel való visszaélés. Ennek az ötödik alfajnak a legtehetségesebbjei közül kerültek ki azok a kiválasztottak, akik túléltek a negyedik főfaj (gyökérfaj) pusztulását és az ötödik (árja) faj csíráját képezték. Ennek az árja fajnak volt aztán a feladata, hogy a gondolkodóerőt mindazzal együjtse, ami hozzátartozik, teljes mértékben kifejlessze.

A hatodik alfaj (akkádok) a gondolkodóerőt még tovább fejlesztette. Ez az alfaj abban különbözött az előzőtől (a fent említett ős sémitáktól), hogy szóban forgó képességét átfogóbb értelemben használta fel, mint azok.

Már mondtuk, hogy bár a gondolkodóerő kifejlesztése megakadályozta azt, hogy a személyiség önző igényei olyan pusztító hatásokat idézzenek elő, mint amilyenek az előző alfajoknál még lehetségesek voltak, de ezeket az igényeket nem irtotta ki. Az ős sémiták úgy szabályozták személyes körülményeiket, ahogy azt gondolkodóerőik sugalmazták. A pusztá kívánságok és érzéki vágyak helyébe az okosság lépett. Mások lettek az életkörülmények. Az előző fajok azt voltak hajlandók elfogadni vezetőnek, akinek tettei mélyen belevésődtek emlékezetükbe, vagy aki tapasztalatokban gazdag életre tekinthetett vissza; most viszont az okosnak ítélték oda ezt a szerepet. Amíg régen az volt a mértékadó, akinek jó emlékezete volt, most azt tartották a legjobbnak, amit a gondolat legjobbnak ítélt. Azelőtt az emlékezet hatására mindaddig ragaszkodtak valamihez, amíg az elégtelennek nem bizonyult; ez utóbbi esetben pedig magától értetődött, hogy az vitte keresztül újítását, aki képes volt a hiányosságon segíteni. A gondolkodóerő hatására azonban valóságos újítási láz és változtatási kedv bontakozott ki. Mindenki meg akarta valósítani mindazt, amit okossága sugalmazott. Ennek következtében nyugtalan állapotok jöttek létre az ötödik alfaj idejében, amik a hatodik alfajnál oda vezettek, hogy szükségét érezték az egyes emberek önfejű gondolkodását általános törvények alá vonni. A harmadik alfaj ragyogó államai azon alapultak, hogy a közös emlékezés rendet és harmóniát teremtett. A hatodiknál kigondolt törvényeknek kellett ezt a rendet megteremteniük. A jog és a törvények eredetét tehát ennél a hatodik alfajnál kell keresnünk.

A harmadik alfaj idejében egy-egy embercsoport kiválása csak akkor történt meg, ha közösségükből kiűzte őket az, hogy az emlékezés hatására fennálló körülmények között már nem érezték jól magukat. A hatodiknál ez már alapvetően másképp volt. A számító gondolkodás önmagáért kereste az újat; vállalkozásokra, új alapításokra sarkallt. Ezért az akkád nép vállalkozó szellemű, gyarmatosításra hajló nép volt. Különösen a kereskedelem szolgált táplálékul a növekedni kezdő gondolkodó- és ítélőerőknek.

A hetedik alfajnál (mongolok) szintén a gondolkodóerő fejlődött ki. De náluk nagyobb mértékben maradtak fenn korábbi alfajoknak – különösen a negyediknek – a tulajdonságai, mint az ötödik és hatodik alfajnál. Fennmaradt náluk az emlékezés

iránti érzék, s így arra a meggyőződésre jutottak, hogy aki a legöregebb, az a legokosabb is, az tud legjobban védekezni a gondolkodóerő ellen. Bár ők is elvesztették az életerőkön való uralkodás képességét, de abban a gondolati erőben magában, amit kifejlesztettek, volt valami az életerő természeti erejéből. Bár elvesztették hatalmukat az élet felett, sohasem veszítették el az abba vetett naiv hitüket. Ez az erő az istenükké vált, s az ő megbízásából tették mindazt, amit helyesnek tartottak. Ezért a szomszédos népek úgy látták, mintha a mongolok ennek a titkos erőnek a megszállottjai lennének, amelynek vak bizalommal adják át magukat. Ennek a sajátosságnak sok nyoma megmaradt és megvan még ma is Ázsiában és Európa egyes vidékein élő utódaiknál.

Az emberekbe ültetett gondolkodóerő a fejlődés folyamán csak akkor válhatott teljes értékűvé, amikor új ösztönzést kapott az ötödik főfajnál (gyökérfajnál). A negyedik még csak annak a szolgálatába állíthatta ezt az erőt, amit az emlékezés adottsága nevelt bele. Csak az ötödik jutott el olyan életformákhoz, amelyek számára a gondolkodás képessége már a megfelelő eszköz.

ÁTMENET A NEGYEDIK FŐFAJBÓL AZ ÖTÖDIKBE

A most következő közlések az átmenetet mondják el a negyedik (atlantiszi) főfajból az ötödik (árja) főfajba, amelyhez a jelenlegi, civilizált emberiség tartozik. E közleményeket csak az fogja helyesen megérteni, aki teljes mértékben magáévá tette a fejlődés átfogó terjedelmének és egész jelentőségének gondolatát. Mindaz, amit az ember maga körül észlel, fejlődésben van. A jelenlegi, ötödik főfajhoz tartozó embereknek az a tulajdonsága, hogy gondolkodásukat használják, először ki kellett hogy fejlődjön. Éppen ez a főfaj az, amelyik a gondolkodóerőt lassan, fokozatosan megérleli. A mai ember elhatározza valamire magát (gondolatban), és aztán – saját gondolata következményeként – végrehajtja, amit elhatározott. Ez a képesség az atlantisziaknál még csak előkészületben volt. Nem saját gondolataik befolyásolták akaratukat, hanem olyan gondolatok, amelyek magasabbrendű lényektől áramlottak beléjük. Akaratukat tehát bizonyos mértékben kívülről irányították.

Aki megbarátkozik az ember fejlődésének gondolatával és hajlandó elismerni, hogy ő – mint földi ember – az ősidőkben a mostanitól teljesen különböző lény volt, az fel fog tudni emelkedni azoknak az egészen másfajta lényeknek az elképzeléséhez is, akikről ezekben a közlésekben szó lesz.

Amit az előzőekben a negyedik főfajról, az atlantisziakról elmondtunk, az az emberiség nagy tömegeire vonatkozik. De a tömeg felett vezetők álltak, akiknek képességei a tömegéit magasan felülmúlták. Ezek a vezetők olyan bölcsesség birtokában voltak és olyan erők felett rendelkeztek, amelyek semmiféle földi neveléssel nem szerezhetők meg. Olyan felsőbbrendű lényektől kapták mindezt, akik nem tartoztak közvetlenül a Földhöz. Ezért természetes volt, hogy a tömegek vezetőiket magasabbrendű lényeknek, az „istenek követéinek” tekin-

tették. Emberi érzékszervekkel és emberi értelemmel ugyanis nem lett volna elérhető az, amit ezek a vezetők tudtak és amit képesek voltak véghez vinni. Tisztelték őket mint az istenek követeit, elfogadták parancsait, rendelkezéseiket és tanításait. Ilyen lények tanították meg az embereket a tudományokra, művészetekre és a szerszámok készítésére. Az ilyen isteni követek vagy maguk voltak a közösségek vezetői, vagy megtanítottak az uralkodás tudományára olyan embereket, akik ehhez már elég fejlettek voltak. Azt mondták ezekről a vezetők, hogy „érintkeznek az istennel” és maguk az istenek avatják be őket azokba a törvényekbe, amelyek szerint az emberiségnek fejlődnie kell. Ez meg is felelt a valóságnak. A beavatás, ez az istennel való érintkezés olyan helyeken történt, amelyekről a tömeg nem tudott. Ezeket a beavatóhelyeket misztériumtemplomoknak hívták, és innen kormányozták az akkori emberiséget.

A fentiekből következik, hogy a nép számára érthetetlen volt az, ami a misztériumtemplomokban történt. S éppen így nem fogta fel nagy vezetői szándékait sem. A nép érzékeivel csak azt érthette meg, ami közvetlenül a Földön történt, de azt már nem, ami a Föld érdekében a magasabb világokból került kinyilatkoztatásra. A vezetők tanításai szükségszerűen más formában kerültek megfogalmazásra, mint a földi eseményekről szóló közlések. Hiszen az a nyelv sem volt földi nyelv, amelyen az istenek a misztériumokban követeikkel beszéltek, és nem földi alakban nyilatkoztak meg előttük. A felsőbbrendű szellemek „tüzes felhőkben” jelentek meg követeiknek, hogy közöljék velük, hogyan vezessék az embereket. Emberi alakban csak ember jelenhet meg: azok a lények, akiknek képességei felülmúlják az emberi képességeket, olyan alakban kell hogy megnyilatkozzanak, amilyen a Földön nem található.

Az istenek követei azért tudták felfogni ezeket a kinyilatkoztatásokat, mert ők maguk a legtokéletesebbek voltak embertársaik között. Ők már korábban átmentek azokon a fejlődési fokozatokon, amiken az emberek többségének még át kellett mennie. Csak bizonyos tekintetben tartoztak az akkori emberiséghez. Fel tudták öltetni az emberi alakot, de emberfeletti lelki-szellemi tulajdonságokkal rendelkeztek. Tehát isteni-emberi kettős lények voltak. Mondhatnánk, olyan magasabbrendű szellemek voltak, akik emberi testet öltöttek, hogy

az emberiségnek földi útján segítségére legyenek. Tulajdonképpen hazájuk nem a Föld volt.

Ezek a lények irányították az embereket, anélkül hogy közölhették volna velük azokat az alapelveket, amelyek szerint vezették őket. Mert az ötödik atlantiszi alfaj (az ős sémiták) idejéig az embereknek egyáltalán nem volt meg a képességük arra, hogy ezeket az alapelveket megértsék. Csak az ötödik alfaj által kifejlesztett gondolkodóerő vált ilyen képességgé, de ez is csak lassan, fokozatosan fejlődött ki. Még az atlantisziak utolsó alfajai is csak nagyon keveset értettek meg isteni vezetőik alapelveiből. Éppen csak hogy elkezdtek – nagyon tökéletlenül – valamit megsejteni ezekből. Gondolataikat és azokat a törvényeket, amelyekről állami berendezkedésükkel kapcsolatban beszélünk, inkább csak sejtették, mintsem világosan gondolták el.

Az ötödik atlantiszi alfajt legfőbb vezetői fokozatosan előkészítették arra, hogy egy későbbi időben az atlantiszi életforma pusztulása után egy újat kezdhessenek el, olyat, amit teljesen a gondolkodóerő szabályoz.

Tudnunk kell, hogy az atlantiszi kor végén az ember-jellegű lények három csoportját különböztethettük meg:

1. Az említett isteni követeket, akik a fejlődésben a nagy néptömegeknél jóval előbbre jártak, az isteni bölcsességet tanították és isteni tetteket hajtottak végre.
2. Magát a nagy tömeget, amelynek gondolkodóereje tompa volt, ezzel szemben olyan természetadta képességekkel rendelkezett, amelyek a mai embernél már veszendőbe mentek.
3. Azoknak a kis seregét, akik gondolkodóerejüket kibontakoztatták. Ezáltal lassanként elvesztették az atlantisziak természetadta képességeit, de cserébe megszerezték azt a képességet, hogy az isteni követek alapelveit gondolkodásukkal felfogják.

Az emberi lények második csoportja fokozatos kihalásra volt ítélve. A harmadik csoport az első csoportbeli lények vezetése alatt el tudott jutni arra a fokra, hogy vezetését saját kezébe vegye.

Az említett legfőbb vezető, akit az okkult irodalom Manunak nevez, ebből a harmadik csoportból választotta ki azokat, akik a legalkalmasabbak voltak arra, hogy belőlük egy új emberiség származzék. Ezek a legrátermettebbek az ötödik

alfaj tagjai voltak. A hatodik és a hetedik alfaj gondolkodóereje már bizonyos fokig rossz útra tért, nem volt alkalmas a továbbfejlődésre.

A legjobbak legjobb tulajdonságait kellett kifejleszteni. Ez meg is történt, mégpedig úgy, hogy Manu a kiválasztottakat a Föld egy bizonyos pontján – Belső-Ázsiában – elkülönítette, s így megóvta őket az elmaradottak és a rossz útra tértek minden befolyásától. Vezetőjük azt a célt tűzte ki maga elé, hogy a kis csapathoz tartozókat odáig fejlessze, hogy saját lelkükben saját gondolkodóerejükkel fel tudják fogni azokat az alapelveket, amelyek szerint őket eddig az általuk sejtett, de világosan fel nem ismert módon irányították. Az embereknek meg kellett ismerniük azokat az isteni erőket, amelyeknek eddig öntudatlanul engedelmeskedtek. Az istenek eddig követek útján vezették az embereket, most már az embereknek tudomást kellett szerezniük ezekről az isteni lényekről. Meg kellett tanulniuk, hogy magukat tekintsék az isteni gondviselés kivitelező szerveinek.

Az így elkülönített csoport fontos döntés előtt állt. Az isteni vezető közöttük volt, emberi alakban. Az emberiség eddig is ilyen isteni követektől kapta az utasításokat és a parancsokat, hogy mit tegyen, mit ne tegyen. Megtanították őket az érzékekkel észlelhető dolgokra vonatkozó tudományokra. Az emberek megsejtették, hogy a világot istenek kormányozzák, s megéreztek ezt saját cselekedeteikben, de világosan semmit sem tudtak róla.

Az elkülönített csoport vezetője most egészen új módon beszélt kiválasztottaihoz. Arra tanította őket, hogy láthatatlan hatalmak irányítják mindazt, ami láthatóan előttük áll; hogy ők maguk ezeknek a láthatatlan hatalmaknak a szolgálói, s hogy gondolataikkal kell megvalósítaniuk a láthatatlan hatalmak törvényeit. Egy földöntúli isteni világról hallottak az emberek, s arról, hogy a láthatatlan szellemiség a látható testiség teremtetője és fenntartója. Eddig látható isteni követekre, emberfeletti beavatottakra tekintettek fel – akikhez az is tartozott, aki így beszélt hozzájuk –, s ezek közölték velük, hogy mit tegyenek, mit ne tegyenek. Most azonban már méltónak találtattak arra, hogy az isteni követ magukról az istenekről beszéljen nekik. Hatalmas erő volt azokban a szavakban, amiket újra és újra az eszükbe vésett: „Eddig láttátok

azokat, akik vezettek benneteket, de vannak magasabbrendű vezetők is, akiket nem láthattok. Ezeknek a vezetőknek vagyok alárendelve. Teljesítenetek kell annak az istennek a parancsait, akit nem láttok, engedelmeskednetek kell annak, akiről nem tudtok képet alkotni magatoknak”. Így hangzott a nagy vezető szájából az új, legfőbb parancsolat, amely egy olyan isten tiszteletét írta elő, akihez egy érzékekkel látható kép sem hasonlíthatott, s akiről éppen ezért nem is szabadott ilyet csinálni. Az ötödik emberfaj ezen nagy ősparancsolatának utóhangja az ismert „ne csinálj magadnak faragott képet és semmi hasonlót azokhoz, amelyek fenn az égben, vagy amelyek alatt a Földön, vagy amelyek a vizekben a föld alatt vannak...” (Mózes 2 : 20).

A legfőbb vezető, Manu mellet más isteni követek is álltak, akik az élet egyes területein az ő szándékait valósították meg és azon fáradoztak, hogy kifejlesszék az új emberfajt. Céljuk az volt, hogy az egész életet a világ isteni kormányzásán alapuló új életfelfogás értelmében rendezzék be. Az emberek gondolatait mindenütt át kellett irányítani a láthatóról a láthatatlanra. Az életet a természeti erők határozzák meg. A nappaltól és éjszaktól, a téltől és nyártól, napsütéstől és esőtől függ az emberi élet. Hogy ezek a befolyásos látható tények hogyan függenek össze a láthatatlan, isteni erőkkel, és hogy hogyan kell viselkednie az embernek, hogy életét ezeknek a láthatatlan erőknek megfelelően rendezze be – ez volt az, amit megmutattak nekik. Minden tudományt ilyen értelemben kellett művelni és minden munkát ilyen értelemben kellett végezni. A csillagok járásában, az időjárási viszonyokban kellett az embernek az isteni végzéseket, az isteni bölcsesség kiadását meglátnia. Ilyen értelemben tanították az asztronómiát és az időjárás tudományát. Munkáját és morális életét úgy kellett az embernek alakítania, hogy az a bölcs, isteni törvényeknek megfeleljen. Az életet isteni parancsolatok szerint rendezték be, az isteni gondolatokat pedig a csillagok járásából, az időjárási viszonyokból stb. kutatták ki. Az emberek műveit áldozatok bemutatásával kellett az istenek akaratával összhangba hozni.

Manu szándéka az volt, hogy az emberi életben mindent a magasabb világok felé irányítson. Minden emberi tevékenységnek, minden intézménynek vallásos jelleget kellett öltenie. Ezzel akarta Manu bevezetni azt, ami az ötödik főfaj tulajdon-

képpeni fő feladata: megtanulni, hogy gondolatai segítségével önmaga irányítsa saját magát. De az ilyen önrendelkezés csak akkor vezethet jóra, ha az ember maga is a magasabb erők szolgálatába állítja magát. Az ember gondolkodóerőit használja fel, de ezeket a gondolkodóerőket az istenségre való felpilantás kell hogy megszentelje.

Csak akkor értjük meg teljesen az akkor történeteket, ha azt is tudjuk, hogy az atlantisziak ötödik alfajától kezdve a gondolkodóerők kifejlődésének még valami más következménye is volt. Az emberek ugyanis bizonyos forrásból olyan ismeretek és művészetek birtokába jutottak, amelyek nem álltak közvetlen összefüggésben azzal, amit a fent említett Manu tulajdonképpeni feladatának tekintett. Ezekből az ismeretekből és művészetekből hiányzott a vallásos jelleg. Úgy kapta meg őket az ember, hogy semmi másra sem gondolhatott, csak hogy önzése, személyes szükségletei szolgálatába állítsa őket. (Ezeknek az ismereteknek és művészeteknek az eredete egyelőre nyilvánosan nem közölhető. Ezért itt ki kell hagynunk egy részt az Akasha Krónikából.)

Ezekhez az ismeretekhez tartozott például a tűz felhasználása az ember mindennapi életében. Az első atlantiszi korokban nem volt szüksége az embernek tűzre, mert rendelkezésére állt az életerő. De amint az idők múltával egyre kevésbé tudta ezt az erőt szolgálatába állítani, annál inkább meg kellett tanulnia, hogy az úgynevezett élettelen anyagokból készítsen magának szerszámokat és egyéb eszközöket. Erre szolgált a tűz. S így volt ez más természeti erőkkel is. Az ember megtanulta, hogyan állítsa szolgálatába ezeket a természeti erőket, anélkül hogy tudatában lett volna az erők isteni eredetének. De ennek így is kellett lennie. Nem volt szabad semminek sem kényszerítenie az embert arra, hogy a gondolkodóereje szolgálatába állított dolgokat összefüggésbe hozza az isteni világrenddel. Ezt gondolataiban önszántából kellett hogy megtegye. Ezért Manu célja az volt, hogy elérje az embereknél, hogy önállóan, belső szükségletből hozzák összefüggésbe az ilyen dolgokat a magasabb világrenddel. Az emberek mintegy választhattak, hogy megszerzett ismereteiket pusztán személyes hasznukra, vagy egy magasabb világ vallásos szolgálatára használják fel.

Amíg tehát az ember korábban kényszerítve volt arra, hogy az isteni világrend tagjának tekintse magát, – ahogyan például

az életerőn való uralkodás képessége is leáradt rá anélkül, hogy gondolkodóerejét használnia kellett volna –, most képessé vált arra, hogy a természeti erőket anélkül használja fel, hogy gondolatait az istenségre irányította volna.

A választás terén nem állta meg a helyét mindenki azok közül, akiket Manu maga köré gyűjtött, sőt, csak igen kis részüik választott helyesen. Ebből a kis részből tudta aztán Manu végleg kialakítani az új faj csíráját. Ezekkel elvonult, hogy továbbfejlessze őket, míg a többiek elkeveredtek az emberiség többi részével.

A Manu köré gyülekezett kis számú csoporttól származik mindaz, ami az ötödik főfajnál egészen a mai napig is a haladás valódi csíráját képezi. Ez magyarázza azt is, hogy az ötödik főfaj fejlődésén két jellemvonás vonul végig. Az egyik vonást azoknál az embereknél találjuk, akiket magasabbrendű eszmék lelkesítenek, akik az isteni világrend gyermekeinek tekintik magukat; a másikat azoknál, akik mindent csak a saját érdekük, saját hasznuk szolgálatába állítanak.

Ez a kis csapat addig maradt Manu körül, amíg eléggé meg nem erősödött ahhoz, hogy az új szellemben működjön, tagjai szétszéledhessenek és elvihessék az új szellemet a korábbi fajokból fennmaradt emberiségnek. Természetes, hogy ez az új szellem a különböző népeknél különböző jelleget öltött, aszerint hogy milyenné fejlődtek ezek a népek a világ különböző tájain. A régi korokból megmaradt jellemvonások összekeveredtek azzal, amit Manu követői vittek el a világ minden részébe. Így aztán sokféle új kultúra és civilizáció keletkezett.

Manu kiválasztotta környezetéből a legtehetségesebb személyiségeket arra, hogy fokozatosan beavassa őket saját isteni bölcsességébe, s ezáltal ők a többiek tanítói lehessenek. Így történt, hogy a régi isteni követek mellett most már újfajta beavatottak is megjelentek. Ezek gondolkodóerejüket földi módon fejlesztették ki, éppúgy mint többi embertársuk. A korábbi isteni követek ennek nem voltak birtokában, még Manu sem. Az ő fejlődésük magasabb világokhoz tartozott, magasabbrendű bölcsességüket hozták be a földi világba. „Fentről jövő adomány” volt az, amit az emberiségnek ajándékba hoztak. Az atlantiszi kor közepe előtt az emberek még nem tartottak ott, hogy az istenek tanácsait saját erejükből megértsék. Most – a jelzett időben – el kellett hogy érkezzenek ide. Az em-

beri gondolkodásnak fel kellett emelkednie az „isteni” fogalmához. Emberi beavatottak léptek az ember felettiek mellé. Jelentős fordulópont volt ez az emberi nem fejlődésében. Az első atlantisziaknak még nem volt meg a választásuk, hogy vezetőjüket isteni követeknek tekintsék-e vagy sem, mert amit ők tettek, szükségszerűen a magasabb világok tetteként nyilvánult meg – magán viselte az isteni eredet bélyegét. Az atlantiszi kor követői hatalmuknál fogva megszentelt lények voltak, akiket körülvelt mindaz a fény, ami hatalmukból származott. A következő kor emberi beavatottjai külsőleg tekintve éppolyan emberek voltak, mint a többi. De kapcsolatban álltak a magasabb világokkal, eljutottak hozzájuk az isteni követek megnyilatkozásai: az isteni követek megjelentek nekik. Csak kivételesen – ha magasabb szempontból volt rá szükség – használtak fel bizonyos erőket, amit tőlük kaptak. Ilyenkor olyan tetteket hajtottak végre, amit az emberek az általuk ismert törvények alapján nem értettek meg, s ezért joggal tartottak csodának. Magasabb szempontjuk mindig az volt, hogy az emberek gondolkodóerejét teljesen kifejlesszék.

Ma az emberi beavatottak a közvetítők a nép és a magasabb hatalmak között; csak a beavatás tesz képessé az isteni követekkel való érintkezésre.

Az emberi beavatottak, a szent tanítók váltak tehát az ötödik főfaj kezdetén az emberiség többi részének vezetőjévé. Az ősidők nagy pap-királyai, akikről nem a történelem, hanem a mondavilág tanúskodik, ezen beavatottaknak a soraiból kerültek ki. A magasabbrendű isteni követek egyre inkább visszavonultak a Földről, és a vezetést az emberi beavatottakra bízta, akiket azonban szóval és tettel továbbra is segítettek. Ha nem így lett volna, az ember sohasem jutott volna el gondolkodóerejének szabad használatához. A világ isteni vezetés alatt áll, de az embert semmi sem szabad hogy kényszerítse ennek belátására. Szabad megfontolás alapján kell hogy belássa és megértse ezt. Ha idáig eljutott, akkor a beavatottak fokozatosan közlik vele titkaikat. De ez nem történhetett egyszerre, hirtelen, hanem az ötödik főfaj egész fejlődése lassú út e felé a cél felé.

Manu seregét, eleinte mint gyermekeket, még maga vezette. Aztán lassan és fokozatosan átment a vezetés az emberi beavatottak kezébe. Ma a haladás még mindig az emberek tuda-

tos és tudattalan tevékenységének és gondolkodásának keveredéséből áll. Csak az ötödik főfaj végén, ha majd a hatodik és hetedik alfaj (kultúrkorszak) során megfelelő számú ember lesz képes a tudást felvenni, akkor fog tudni a legnagyobb beavatott számukra megnyilatkozni. S akkor majd ez az emberi beavatott veheti át a legfelsőbb vezetést, amint azt a negyedik főfaj végén Manu tette. Az ötödik főfaj nevelése tehát arra irányul, hogy az emberiség nagyobbik része odáig jusson, hogy szabadon kövessen egy emberi Manut, ahogy ennek az ötödik főfajnak a csírája az isteni Manut követte.

A LEMÚRIAI FAJ

Most olyan részt közlünk az Akasha Krónikából, ami az emberiség fejlődésének egy igen távoli, ősrégi korszakára vonatkozik. Megelőzi azt a kort, amelyet az előző fejezetekben ábrázoltunk. Az emberiség harmadik főfajáról van itt szó, amelyről a teozófiai könyvek azt mondják, hogy a lemúriai kontinensen lakott. Ez a kontinens az említett könyvek szerint Ázsia déli részén terült el, és Ceylontól körülbelül Madagaszkárig terjedt. A mai Dél-Ázsia és Afrika egyes részei is hozzá tartoztak.

Bár az Akasha Krónika kibetűzése mindenkor a lehető legnagyobb gonddal történik, mégis hangsúlyoznunk kell, hogy ezeket a közléseket nem szabad dogmatikus jellegűeknek tekinteni. A jelen korunktól oly távol eső dolgok és események elolvasása már önmagában véve sem könnyű, a látott és kibetűzött dolgok lefordítása mai nyelvünkre pedig szinte legyőzhetetlen akadályokkal jár.

Az időpontokat később jelöljük meg. Érthetőbbek lesznek, ha majd az egész lemúriai kort és saját (ötödik) főfajunkat a jelenkorig megtárgyaltuk.

Az itt közölt dolgok még az okkultista számára is meglepőek, ha először olvassa őket, bár a „meglepő” szó itt nem egészen találó. Ezért a leggondosabb mérlegelés után szabad csak továbbadnia őket.

A negyedik (atlantiszi) főfajt az úgynevezett lemúriai előzte meg. Fejlődése folyamán a Földdel és az emberrel kapcsolatban ekkor történtek a legnagyobb jelentőségű tények. Ezeket viszont csak azután részletezzük, miután elmondtuk, hogy milyen jellegű is volt ez a főfaj az említett tények szerint. Ennél a fajnál az emlékezet általában még nem fejlődött ki. Az emberek tudtak ugyan képzeteket alkotni a dolgokról és eseményekről, de ezek a képzetek nem maradtak meg emlékezetükben. Ezért tulajdonképpen értelemben véve beszédjük sem volt még. Amit ilyen vonatkozásban produkálni tudtak,

az inkább csak természetes hangokból állt, amivel érzéseiket, jókedvüket, örömeiket, fájdalmukat fejezték ki, de nem jelöltek meg vele külső dolgokat.

Képzeteik ereje azonban más volt, mint a későbbi embereké. Ezzel az erővel hatni tudtak környezetükre. Más emberek, állatok, növények, sőt élettelen tárgyak is megérezték ezt a hatást, s így pusztán a képzetekkel befolyásolni lehetett azokat. Ezért a lemúriai ember beszéd nélkül is közölhetett valamit embertársaival. Ez a közlés bizonyos fajta „gondolatolvasás” volt. Képzetei erejét a lemúriai ember közvetlenül a környezetében lévő dolgokból merítette: a növények növekedési erejéből, az állatok életerejéből áramlott felé ez az erő. A lemúriai ember tehát megértette a növények és állatok belső életműködését. De éppúgy megértette az élettelen dolgok fizikai és kémiai erőit is. Amikor valamit épített, nem kellett, hogy egy fatörzs teherbírását vagy egy építőkő súlyát előbb kiszámítsa: látta a fatörzsről, mennyit bír el, és azt is, hogy az építőkővet súlya milyen felhasználásra teszi alkalmassá. Így a lemúriai ember mérnöki tudomány nélkül, ösztönszerű biztonsággal működő képzelőerejével épített.

Ehhez járult még, hogy nagy mértékben hatalma volt saját teste fölött. Ha szükséges volt, pusztán akaratának megfeszítésével megacélozhatta karjait. Óriási terheket tudott felemelni pusztán akaratkifejtése révén. Ahogy később az atlantisziak az életerő feletti uralmukat használták fel, úgy állították a szolgálatukba a lemúriaiak az akaratok feletti hatalmukat. Született mágusok voltak – nem szabad ezt a kifejezést félreérteni – az alacsonyabbrendű emberi ténykedés minden területén.

A lemúriaiak az akarat és a képzelőerő kifejlesztésére törekedtek. A gyermeknevelés is teljességgel ezen alapult. A fiúkat a legerőteljesebben megedzették. Meg kellett tanulniuk, hogy a veszélyben megállják helyüket, fájdalmukat legyőzzék és merész tetteket hajtsanak végre. Nem tekintették az emberiség hasznos tagjának azt, aki a veszélyt nem állta ki, a kínzást nem tudta elviselni. Hagyták, hogy az ilyen a veszélybe belepusztuljon. Amit az Akasha Krónika a gyermekneveléssel kapcsolatban mutat, túltesz mindazon, amit a mai ember legmerészebb fantáziája elképzelhet. A forróság elviselése egészen a perzselő hőségig, a testnek hegyes tárgyakkal való át-szúrása egészen mindennapos eljárások voltak.

Más volt a leányok nevelése. A leánygyermeket is megédzették, de náluk egyébként minden arra irányult, hogy minél jobban kifejlesszék a fantáziájukat. Kítették például őket a viharba, hogy nyugodtan átérezzék annak borzalmas szépségét, vagy félelem nélkül végig kellett hogy nézzék a férfiak küzdelmét; minden érzésüket az előttük megmutatkozó erőre kellett hogy irányítsák. Az álmodozásra, a fantáziálásra irányuló hajlamok fejlődtek így ki a leányokban, de ezeket igen nagyra becsülték. S minthogy nem volt emlékezőképességük, ezek a hajlamok nem fajulhattak el. A szóban forgó ábránd- vagy fantáziaképzetek csak addig éltek, amíg a megfelelő külső indíték jelen volt. Így aztán a külső dolgok szilárd alapul szolgáltak, nem csúszhatott ki lábuk alól a talaj. Úgy is mondhatnánk, hogy magát a természet fantáziáját és álmodozását plántálták bele a női lélekbe.

A lemúriaiaknak mai értelemben vett lakásuk nem volt – kivéve a legutolsó időket. Ott tartózkodtak, ahol maga a természet alkalmat adott rá. A barlangokat például, amiket lakásul használtak, csak annyira alakították át, csak annyira rendezték be, amennyire ez szükséges volt. Később földből is építettek ilyen barlangokat, s az idők folyamán nagy ügyességre tettek szert az ilyen építkezésekben. De nem szabad azt képzelnünk, hogy nem voltak művészi építményeik. Csak ezek nem lakásul szolgáltak. Az első időkben abból a vágyból fakadtak, hogy a természet alkotásainak ember által létrehozott formát adjanak. A dombokat úgy alakították át, hogy alakjukban az ember örömét lelje. Kőveket illesztettek össze ugyan-ezen okból vagy pedig azért, hogy bizonyos célokra szolgáljanak. Azokat a helyeket, ahol a gyermekeket edzették, ilyen falakkal vették körül.

A lemúriai korszak vége felé egyre hatalmasabbak és művészbbebbek lettek azok az építmények, amelyekben „az isteni bölcsességnek” és „isteni művészetnek” szolgáltak. Ezek az intézmények minden szempontból különböztek attól, amit a későbbi emberiség számára a templomok jelentettek, mert egyúttal oktatási intézmények és a tudomány székhelyei is voltak. Akit erre alkalmasnak találtak, az beavatást nyerhetett itt a világtörvények tudományába, és e törvények felhasználásába. S ha a lemúriai született mágus volt, itt ezt az adottságát művészeté és a magasabb dolgokba való bepillantás képességévé fej-

lesztették ki. Csak azok nyerhették ide bebocsátást, akik a legkülönfélébb edzések folytán megszerezték a legmagasabb fokú önmehtagadás képességét. Mindenki más számára a legmélyesébb titok volt az, ami ezekben az intézményekben történt. Itt megtanulták a természeti erőket közvetlen szemlélettel látni és uralkodni rajtuk. De ez a tanulás úgy történt, hogy a természeti erők az embernél akarati erőkké változtak át. Ezáltal ő maga is véghez tudta vinni mindazt, amit a természet. Amit a későbbi emberiség megfontolással, kombinációval hozott létre, mindez a tevékenység ekkor még ösztönös jellegű volt. Az „ösztön” szót azonban itt nem szabad olyan értelemben használnunk, mint az állatvilággal kapcsolatban szoktuk. A lemúriai emberiség tevékenysége toronymagasan felette állt mindannak, amit az állatvilág ösztönei segítségével létrehozhat. Sőt, magasan túlszárnyalták azt is, amit az emberiség azóta emlékezőképessége, értelme és fantáziája révén a művészetekből és tudományokból magáévá tett. Ha olyan kifejezést keresnénk ezen intézmények megnevezésére, ami segíti mi-benlétük megértését, talán az „akaraterő és tisztánlátó képze-lőerő főiskoláinak” nevezhetnénk őket.

Innen kerültek ki azok az emberek, akik aztán minden te-kintetben a többiek uralkodóivá váltak. Nagyon nehéz ma mindezekről a körülményekről szavakban helyes képet adni, mert azóta minden megváltozott a Földön. Akkoriban maga a természet és az egész emberi élet más volt, s ezért a maitól tel-jesen eltérő volt az emberi munka és az emberek egymáshoz való viszonya is.

Sokkal sűrűbb volt még a levegő, mint később, az atlanti-szi időkben, a víz pedig még sokkal ritkább. S az, ami ma a Föld szilárd kérgét alkotja, szintén nem volt még olyan ke-mény, mint amilyené később vált. A növény- és állatvilág a kétélűek és madarak világáig, valamint az alsóbbrendű emlő-sökig fejlődött csak ki, továbbá olyan növényekig, amelyek a mai pálmáinkra és a hozzájuk hasonló fákra emlékeztettek. De mindennek más volt az alakja, mint ma. Ami most csak kicsi alakban van meg, akkor hatalmasá fejlődött. A mi kis páfrányaink akkor fák voltak és hatalmas erdőket alkottak. A jelenlegi, magasabbrendű emlősállatok még nem voltak meg. Ezzel szemben az emberiség nagy része a fejlődés olyan ala-csony fokán állt, hogy megjelölésükre kénytelenek vagyunk

az „állati” jelzöt használni. Az embereknek csak kis részére vonatkozik az, amit az előbbieken elmondtunk róluk. A többi állati életet élt, s ezek az állat-emberek külső felépítésükben és életmódjukban teljesen eltértek az említett kis részükhöz tartozóktól. Nemigen különböztek az alsóbbrendű emlőállatoktól, amelyek bizonyos tekintetben alakjukban is hasonlítottak hozzájuk.

Néhány szót kell még szólnunk az említett templomi helyek jelentőségéről. Tulajdonképpen nem vallás volt az, amit ott ápoltak, hanem „isteni bölcsesség és művészet”. Amit az ember ott kapott, azt a szellemi világerők közvetlen ajándékának érezte. S amikor ebben az ajándékban részesült, saját magát e világerők „szolgájának” tekintette. „Megszenteltnek” érezte magát mindennel szemben, ami nem szellemi. Ha az emberiség fejlődésének ezen a fokán vallásról akarunk beszélni, akkor azt az „akarat vallásának” nevezhetnénk. A vallásos hangulat és szentség onnan adódott, hogy az ember a kapott erőket mint szigorú isteni „titkot” őrizte, s hogy olyan életet élt, ami hatalmát megszentelte. A többiek a legnagyobb fokú féltisztelettel adóztak azoknak, akiknek ilyen erejük volt. S ezt nem valamiféle törvény írta elő, hanem az általuk gyakorolt közvetlen hatalom következménye volt. Aki nem volt beavatott, magától értetődően a beavatottak mágiikus befolyása alatt állt. S az is magától értetődött, hogy a beavatottak megszentelt személyeknek tekintették magukat, hiszen templomi beavató helyeiken teljes betekintést nyertek a természeti erők működésébe. Bepillanthattak a természet teremtményébe. Átélték az érintkezést azokkal a lényekkel, akik magát a világot építik. Ezt a kapcsolatot joggal nevezhetjük az istennel való érintkezésnek. Ami később „beavatás”-ként, „misztérium”-ként kifejlődött, az az emberek istennel való érintkezésének ebből az eredeti formájából származott. Az elkövetkezendő időkben ennek az érintkezésnek másként kellett alakulnia, mert az emberi képzetalkotás, az emberi szellem más formát öltött.

Különösen fontos dolog történt a lemúriai fejlődés folyamán annak következtében, ahogyan a nők éltek. A fent leírt módon különleges emberi erőket fejlesztettek ki magukban. A természettel szoros kapcsolatban álló képzelőerejük a képzetek világának magasabbfokú kibontakozását tette náluk lehetővé. Értelmileg magukba fogadták a természet erőit és hagy-

ták, hogy azok lelkükben tovább hassanak. Ezáltal létrejöttek az emlékezőképesség csírái. Az emlékezőképességgel pedig belépett a világba az a képesség is, hogy megalkossák az első, legegyszerűbb morális fogalmakat.

A hímneműek akarati kiképzése egyelőre ezt még nem tette lehetővé. A férfiak ösztönszerűen vagy természetes impulzusait, vagy a beavatottak irányítását követték.

A női jellegből származtak a „jó”-ról és „rossz”-ról való első képzetek. A képzetek világában mélyebb benyomást keltő dolgok közül egyeseket elkezdtek szeretni, másokat megvetni. Amíg a hím jelleg uralma inkább az akarati erők külső hatására, a természeti erők külső kézbe tartására irányult, ezzel egyidőben létrejött a női elemben egy lelki hatás, ami az ember belső, személyes erőin alapult. Csak az értheti meg helyesen az emberiség fejlődését, aki figyelembe veszi, hogy a képzetek világának kifejlesztése terén az első lépéseket a nők tették meg. Tőlük származik az értelmes képzetalkotással, az emlékezőerő kialakításával kapcsolatos szokások megteremtése, amelyek a jogi élet és bizonyos moralitás csíráját képezték. A férfiak meglátták a természeti erőket és hatottak velük, de a nők voltak azok első megfejtői. Különös, újfajta élet kezdődött el náluk: az utólagos elgondolkodás valami fölött. Ez a gondolkodásmód sokkal személyesebb természetű volt, mint a férfiaké. Gondoljuk csak meg, hogy ez a női gondolkodásmód is bizonyos fajta tisztánlátás volt, ha különbözött is a férfiak akarati mágiájától. A női lélek másféle szellemi erők számára volt hozzáférhető. Olyanok számára, amelyek inkább a lélek érzelmi elemeihez szóltak, és kevésbé a szellemi elemekhez, amelyek inkább a férfiaknál voltak meg. Így a férfiakból olyan hatás áradt, amely inkább isteni-természeti, a nőkből pedig olyan, ami inkább isteni-lelki volt.

A fejlődés, amin a nők a lemúriai korban átmentek, azt eredményezte, hogy fontos szerepet kaptak, amikor a következő főfaj (az atlantiszi) megjelent a Földön. Az új főfaj fellépése magasan fejlett lények irányítása alatt történt, akik ismerték a fajképződés törvényeit és az emberi természetben lévő erőket úgy tudták irányítani, hogy új faj alakulhasson ki. Ezekről a lényekről később még külön is szólnunk. Egyelőre elég, ha annyit mondunk róluk, hogy az emberfeletti bölcsesség és hatalom birtokában voltak. Úgy jártak el, hogy a lemú-

riai emberiség egy kis csoportját elkülönítették a többitől, azaz a rendeltetéssel, hogy a következő (atlantiszi) faj ősei legyenek. A terület, ahol ez történt, a forró égőv alatt volt. A kis csoport férfitagjait kiképezték arra, hogy úrrá legyenek a természet erőin. Ezek a férfiak erőteljesek és érettek voltak arra, hogy megszerezzék a Föld legkülönfélébb kincseit. Meg tudták művelni a földet, és terményeit életük számára hasznossá tudták tenni. Az a nevelés, amiben részesültek, erős akarati lényekké formálta őket. Lelkük és kedélyviláguk csak kis mértékben fejlődött ki. Ezek viszont a nőknél alakultak ki nagyobb mértékben. Náluk megvolt az emlékezőképesség, a fantázia és mindaz, ami ezekkel kapcsolatos.

Az említett vezetők úgy irányították a dolgokat, hogy az elkülönített csoport kisebb csoportokra oszlott, s az asszonyokra bízta a kis csoportok elrendezését és berendezkedését. Emlékezőképességük révén a nőknek megvolt az a képessége, hogy a már egyszer megszerzett tapasztalatot és élményt a jövőben is hasznosítsák. Ami tegnap célszerűnek bizonyult, azt ma is felhasználták és tudták, hogy holnap is hasznos lesz. Ezért tőlük indultak ki az együttélésre vonatkozó intézkedések. Az ő hatásukra alakultak ki a jóra és rosszra vonatkozó fogalmak. Eltűnődtek a természetben, és ezáltal eljutottak annak megértéséhez. A természet megfigyeléséből sarjadtak képzeitek, amelyek alapján az emberek tevékenységét irányították. A vezetők úgy intézték a dolgokat, hogy a nők lelke által a férfiak erővel dacoló akarati természete megtisztuljon, megnemesedjen. De mindezt persze kezdetleges, gyermeki fokon kell elképzelni. Nyelvünk szavai túlságosan is hajlamosak arra, hogy a jelenlegi életünkben vett képzeteket csaljanak elő belőlünk.

A vezetők tehát a nők felébredt lelki életének kerülő útján fejlesztették ki a férfiakét. Ezért az említett kolóniában igen nagy volt a nők befolyása. Tőlük kellett tanácsot kérni, ha a természet jeleit meg akarták fejteni. A nők lelki életében akkor azonban még az ember „titkos” lelki erői uralkodtak. Nem határozzuk meg egészen pontosan, de megközelítjük a valóságot, ha azt mondjuk, hogy a nőknek szomnambul látása volt. Bizonyos fajta magasabbrendű álomban lepleződtek le előttük a természet titkai és kapták meg az ösztönzést tetteikhez. Számukra mindennek lelke volt, minden lelki erő és lelki jelenségek formájában mutatkozott meg nekik. Átadták magukat

lelki erőik titokzatos működésének. „Belső hangok” ösztönözték őket tettekre, vagy az, amit a növények, az állatok, a kövek, a szél, a felhők, s a fák suttogása mondott nekik.

Ilyen lelkiállapotból keletkezett az, amit a mai ember vallásának nevezhetünk. Lassanként tisztelni és imádni kezdték azt, ami a természetben és az emberi életben lelki természetű volt. Egyes nők különösen jelentős szerepre tettek szert azáltal, hogy különleges, titokzatos mélységekből tudták megfejteni mindazt, amit a világ tartalmazott.

Így történhetett meg, hogy ami az ilyen nők belső világában élt, az bizonyos fajta természeti nyelvvé alakult át. Mert a beszéd kezdete olyasvalamiben rejlik, ami az énekhez hasonlít: a gondolat ereje hallható hangba csapott át. A természet belső ritmusa csendült fel a „bölc” asszonyok ajkán. A többiek összegyűltek az ilyen asszonyok köré, és magasabb hatalmak megnyilvánulását érezték énekszerű mondataikban. Így vette kezdetét az emberi istentisztelet.

Az akkori időkből még nem beszélhetünk a kimondottak „értelméről”. Érezték a hangot, a tónust és a ritmust, de nem alkottak hozzá képzeteket, csak beszívták lelkükbe a hallottak erejét. Az egész folyamat a magasabb vezetők irányítása alatt állt. Ők árasztották a „bölc” papnőkbe – olyan módon, amiről itt most nem beszélhetünk – a hangokat és ritmusokat. Így tudtak nemesítően hatni az emberi lelkekre. Azt mondhatjuk, hogy tulajdonképpen csak ezáltal ébredt fel az emberek lelki élete.

Ezzel kapcsolatban szép jelenetek láthatók az Akasha Krónikában. Hadd írjunk le egyet közülük: egy erdőben vagyunk, egy hatalmas fánál. Keleten éppen most kel fel a Nap. Hatalmas árnyékot vet a pálmászerű fa, amelynek körzetéből a többi fát eltávolították. Arccal kelet felé fordulva, elragadtatott állapotban ül a papnő egy különleges természeti tárgyakból és növényekből készített ülőhelyen. Lassan, ritmikus egymásutánban árad ajkáról néhány csodálatos hang, ami állandóan ismétlődik. Körös-körül férfiak és nők ülnek, álmodozó arccal, belső életet szívva magukba a hallottakból.

Más jeleneteket is láthatunk: hasonlóan elrendezett helyen, hasonlóan „énekel” egy papnő, de hangjában van valami, ami hatalmasabb, erőteljesebb mint az előbbie. A körülötte lévő emberek ritmikus táncot járnak. Mert ez volt a másik

módja annak, hogy „lélek” ébredjen az emberekben: a természetből ellesett titokzatos ritmusokat saját tagjaik mozgulataival utánozták. Ezáltal egynek érezték magukat a természettel és a benne uralkodó hatalmakkal.

A Földnek az a része, ahol egy jövőbeni emberfajnak ez a törzse kifejlődött, különösen alkalmas volt erre a célra. Olyan hely volt ez, ahol az akkor még viharosan háborgó Föld bizonyos mértékig megnyugodott. Mert Lemúriát viharok dúlták. A Föld még nem volt olyan szilárd, mint amilyenné később vált. A vékony földréteg alatt mindenütt vulkanikus erők működtek, amelyek aztán kisebb-nagyobb áradatban ki is törtek. Majdnem mindenütt hatalmas vulkánok működtek, s ezek állandó romboló hatást fejtettek ki. Az emberek hozzászoktak, hogy bármit csináljanak is, közben számoljanak ezekkel a tüzes kitörésekkel. Sőt, munkájuknál és egyéb tevékenységüknél fel is használták ezt a tüzet. A természet tüze nagyon sokszor éppúgy munkálkodásuk alapjául szolgált, mint ahogy ma a mesterséges tűz szolgál az emberi munka alapjául.

Ez a vulkanikus tűzhatás okozta Lemúria földjének pusztulását is. Lemúria azon része, ahol az atlantiszi faj törzse kifejlődött, bár forró volt az éghajlata, de nagyjából mentes volt a vulkáni tevékenységtől. Itt nyugodtabban és békésebben bontakozhatott ki az emberi természet, mint a Föld egyéb részein – megtehették, hogy feladják a korábbi idők vándoréletét, s így egyre nőtt az állandó jellegű települések száma.

Úgy kell elképzelnünk, hogy az emberi test ekkor még sokkal képlékenyebb, hajlékonyabb volt. Még állandóan átalakult, ha az ember belső élete megváltozott. Nem sokkal azelőtt ugyanis az emberek külső felépítésük tekintetében még erősen különböztek tőlünk. Akkor még a külső körülmények: a klíma és a vidék, ahol laktak, döntően befolyásolták felépítésüket. Csak a szóban forgó kolóniában vált az emberi test egyre inkább belső lelki életének kifejezésévé. Ez a kolónia egyszerűsített, külsőleg nemes vonású emberfajta volt. Meg kell mondanunk, hogy a vezetőik csak ekkor teremtték meg az igazi emberi alakot. Ez persze egészen lassan és fokozatosan ment végbe, oly módon, hogy előbb az ember lelki élete bontakozott ki, és ehhez igazodott aztán a még lágy, hajlékony test. Az emberi fejlődés egyik törvénye, hogy az előrehaladás során az ember egyre kevésbé tud átalakítóan hatni fizikai testére.

Meglehetősen szilárd formáját ez a fizikai emberi test csak az értelmi erők kifejlődésével és a Föld közet-, ásvány- és fémképződményeinek ezzel kapcsolatos megszilárdulásával nyerte el. A kövek és fémek ugyanis a lemúriai, sőt még az atlantiszi időkben is sokkal lágyabbak voltak, mint a későbbiekben.

Ennek az sem mond ellent, hogy az utolsó lemúriaiak és atlantisziak még ma is megtalálható utódainak éppolyan szilárd a testformájuk, mint a később kialakult emberfajoké. E régi fajok maradványainak alkalmazkodniuk kellett földi környezetük megváltozott viszonyaihoz, s így ők is merevebbé váltak. Ugyanakkor éppen ez az oka annak, hogy ma hanyatlóban vannak. Nem belülről kifelé alakultak át; kevésbé fejlett bensejüket külső okok kényszerítették megmerevedésre, s ezáltal tétlenségre. Ez a tétlenség valójában visszafejlődés, mert bensejüket is elcsökevényesedett, miután a megkeményedett külső testiségben nem élhette ki magát.

Az állatvilág átalakulóképessége még nagyobb volt. Az ember létrejöttékor meglévő állatfajokról, azok eredetéről, valamint új állatformák kialakulásáról még beszélni fogunk. Itt csak azt mondjuk el, hogy a meglévő állatfajok állandóan átalakultak és újak keletkeztek. Ez az átalakulás természetesen fokozatosan történt. Az átalakulás oka részben tartózkodási helyüknek, életmódjuknak a megváltozása volt. Az állatoknak megvolt a képességük arra, hogy rendkívül gyorsan alkalmazkodjanak az új körülményekhez. Képlékeny testük aránylag gyorsan átalakította szerveiket úgy, hogy egy-egy állatfajon belül többé-kevésbé rövid idő múlva az utódok már alig hasonlítottak elődeikhez. Ugyanez volt a helyzet – sőt még nagyobb mértékben – a növényeknél is.

Az emberek és az állatok átalakulására maga az ember volt a legnagyobb befolyással. Vagy azáltal, hogy az élőlényeket ösztönösen olyan környezetbe vitte, hogy azok ott bizonyos formát öltöttek, vagy pedig tenyésztési kísérleteivel érte el ezt. Az ember átalakító hatása a természetre a mai körülményekhez viszonyítva akkor mérhetetlenül nagy volt. Különös mértékben fennállt ez az említett kolóniában, ahol anélkül, hogy az emberek tudtak volna róla, a vezetőik irányították ezt az átalakítást. Ez olyan méreteket öltött, hogy amikor az emberek kivándoroltak, hogy megalapítsák a különböző atlantiszi fajokat, már magasfokú növény- és állattenyésztési ismereteket vi-

hettek magukkal. Az atlantiszi kultúrmunka lényegében ezeknek a magukkal hozott ismereteknek a folyománya volt. De hangsúlyoznunk kell, hogy ezek az ismeretek ösztönös jellegűek voltak, s az első atlantiszi fajoknál lényegében ilyenek is maradtak.

A női lélek említett vezető szerepe különösen erős volt az utolsó lemúriai időkben, és az atlantiszi kornak addig az időszakig tartott, amikorra a negyedik alfaj kialakult. Nem szabad azonban úgy képzelnünk, hogy ez az egész emberiségnél így volt. A Föld lakosságának annál a részénél viszont, amelyből később a tulajdonképpeni haladó fajok származtak, ez volt érvényben. S ez a befolyás a legerősebben arra hatott, ami az emberben „öntudatlan”. Bizonyos állandó jellegű taglejtések kialakulása, az érzékszervi szemlélet finomságai, a szépségérzetek és általában az egész emberiségre közösen jellemző érzet és érzelmi élet nagy része eredetileg a nők lelki befolyása révén jött létre. Nem túlzás, ha az Akasha Krónikából nyert tájékoztatás alapján azt állítjuk, hogy a kultúrnemzetek testalkatát és testi kifejeződését, valamint testi-lelki életének bizonyos alapjait a nők rakták le.

A NEMEK SZÉTVÁLÁSA

A továbbiakban az emberiségfejlődés olyan régi időszakába nyúlunk vissza, amikor a Föld lakossága még egynemű volt. Aztán elmondjuk, hogyan jelent meg a két nem.

Bármennyire különbözött is a jelenlegitől az ember alakja azokban a régi időkben, amelyeket az Akasha Krónika előző kivonataiban leírtunk, ha még messzebbre visszamegyünk az emberiség történetében, még sokkal eltérőbb állapotokat találunk. Mert a férfi és női formák is csak az idők folyamán jöttek létre egy régebbi alapformából, amelyben az ember sem férfi, sem nő, hanem egyszerre mind a kettő volt. Aki fogalmat akar alkotni ezekről az ősrégi időről, annak persze teljes mértékben félre kell tennie a szokásos képzeteket, amelyeket a maga körül látottakból meríthet.

Azok az idők, amelyekbe most visszapiillantunk, valamivel annak a kornak a közepe előtt voltak, amit az előző fejezetekben lemúriai kornak neveztünk. Az emberi test akkor még lágy, képlékeny anyagból állt, csakúgy, mint a Föld egyéb képződményei. Későbbi szilárd állapotához viszonyítva a Föld még bugyborékoló, folyékonyabb állapotban volt. Ezekben az időkben, amikor az emberi lélek az anyagban megtestesült, ezt az anyagot sokkal nagyobb mértékben magához tudta igazítani, mint később. Hogy a lélek ma férfi vagy női testet ölt magára, az annak a következménye, hogy a külső földi természet fejlődése valamelyiket rákényszeríti. Amíg az anyagok nem szilárdultak meg, a lélek kényszeríthette rá ezekre az anyagokra saját törvényeit. Testét saját lényének lenyomatává tette. Amikor azonban az anyag megszilárdult, a lélek kénytelen volt azokhoz a törvényekhez alkalmazkodni, amiket a külső földi természet vésett ezekbe az anyagokba. Amíg a lélek uralkodott az anyagon, testét nem alakította sem hímneművé, sem nőneművé, hanem egyidejűleg mindkét nembeli tulajdonságokkal felruházta. Mert a lélek hímnemű és nőnemű is egy-

ben – mindkét jelleget magában hordja. Hímnemű eleme azzal rokon, amit akaratszag, nőnemű eleme azzal, amit képzeletnek nevezünk.

A Föld külső alakulása oda vezetett, hogy a test egyoldalúan képződött ki. A férfitest olyan alakot öltött, amit inkább az akarati elem határoz meg, a nő viszont inkább a képzelet lenyomatát viseli. Ezért van tehát, hogy az androgün, egyszerre hím- és nőnemű lélek egynemű, hím- vagy nőnemű testben él. A test tehát a fejlődés folyamán a külső földi erők hatására olyan formát öltött, hogy a lélek már nem volt képes ebbe a testbe egész belső erejét beleömlésztetni. Erejéből valamennyit vissza kellett tartania saját belsejében, csak egy részét tudta a fizikai testbe árasztani.

Ha követjük az Akasha Krónikát, a következőket látjuk: egy régi korban emberi formák jelennek meg előttünk, amelyek lágyak, képlekenyek és egészen mások, mint a későbbiek. A férfi és női jelleg egyaránt megvan még bennük. Az idők folyamán megsűrűsödnek az anyagok; ettől kezdve az emberi test kétféle formában jelenik meg, amelyek közül az egyik a későbbi férfi, a másik a későbbi női alakhoz válik hasonlóvá. Amikor ez a különbség még nem lépett fel, bármelyik ember létrehozhatott önmagából egy másikat. A megtermékenyítés nem külső folyamat volt, hanem magában az emberi test belsejében játszódott le. Azzal, hogy a test hím- vagy nőneművé vált, elvesztette ennek az önmegtermékenyítésnek a lehetőségét. Ahhoz, hogy új embert hozzon létre, együtt kellett működnie egy másik testtel.

A nemek különválása akkor következik be, amikor a Föld bizonyos sűrűségi állapotot ér el. Az anyag sűrűsége lekötí a szaporodási erők egy részét. A másik résznek pedig, amely még hatékony, egy másik ember ellentétes erői által való kiegészítésre van szüksége. A lélek azonban – a férfiban és a nőben egyaránt – meg kell hogy tartsa korábbi erőinek egy részét önmagában. Ezt a részt nem tudja felhasználni testiségének külvilágában. Az erőknek ez a része most az emberi benső felé irányul. Nem tud kifelé hatni, így felszabadul belső szervek képzése céljára.

Itt fontos momentum lép be az emberiség fejlődésébe. Korábban azt, amit ma szellemnek nevezünk (a gondolkodás képessége), nem talált magának helyet az emberben. Nem létezett ugyanis olyan szervünk, amelyben működhetett volna. A lélek minden erejét kifelé használta fel, testének felépítésére. Most

azonban az a lelki erő, amely kifelé nem került felhasználásra, összekapcsolódhatott a szellemi erővel, és ebből a kapcsolatból fejlődtek ki a testben azok a szervek, amelyek révén az ember később gondolkodó lényvé vált. Így tehát az ember azoknak az erőknek egy részét, amelyeket azelőtt arra használt fel, hogy magához hasonló lényeket hozzon létre, most saját lényé tökéletesítésére fordíthatta. Az az erő, amellyel az emberiség gondolkodó agyat formált magának, ugyanaz, mint amellyel az ember a régebbi időkben megtermékenyítette önmagát. A gondolkodást az egyneműség árán vásárolta meg. Azáltal, hogy az emberek már nem önmagukat, hanem kölcsönösen egymást termékenyítik meg, produktív erők egy részét befelé fordíthatják és gondolkodó teremtményekké válhatnak. A férfi és női test kifelé egyaránt a lélek tökéletlen megjelenési formája, de ezáltal befelé tökéletesebb teremtménnyé válik az ember.

Ez az átalakulás nagyon lassan, fokozatosan történt. Csak lassan, fokozatosan jelentek meg a régi, kétnemű emberformák mellett az új, egynemű formák.

Az is egyfajta megtermékenyülés, ami az emberben akkor ment végbe, amikor szellemi lényvé vált. A belső szerveket, amelyeket a fölösleges lelki erő most már felépíthetett, a szellem megtermékenyítette meg. A lélek önmagában kettétagolt: hím- és nőnemű. A régi időkben így alakította ki testét is. Később már csak úgy tudta kialakítani fizikumát, hogy külsőleg egy másik testtel működött együtt, s ezáltal képessé vált arra, hogy befogadja a szellemet. Az ember ettől kezdve külső testét illetőleg kívülről megtermékenyült meg, bensőjét illetőleg pedig belülről, a szellemtől. Azt mondhatjuk, hogy a férfi testnek női lelke, a női testnek férfi lelke van. Az embernek ezt a belső egyoldalúságát a szellem által való megtermékenyülés egyenlíti ki. A szellem által való megtermékenyülés folytán kétneművé válik a férfi lélek a női testben és a női lélek a férfi testben. Így bár a férfi és a nő külső alakjukat tekintve különbözőek, a lelki egyoldalúság mindkettőjük belsejében harmonikus egységgé egészül ki. Bensőjükben egy egységbe olvad össze a szellem és a lélek. A nőben lévő férfi lélekre a szellem nőiesen hat, s így egyszerre hím- és nőneművé teszi; a férfiban lévő női lélekre a szellem férfiasan hat, s így azt ugyancsak hím- és nőneművé teszi. Az ember kétneműsége a külső világból, ahol a lemúriai kor előtt volt meg, az ember bensőjébe vonult vissza.

Látjuk, hogy az ember magasabbrendű belső része se nem férfi, se nem nő. De a belső egyöntetűség a nőnél férfi lélekből, a férfínál pedig női lélekből származik. A szellemmel való egyesülés hozza létre végül az azonosságot; de hogy az azonosság előtt különbözőség állt fenn, ebben az emberi természet egyik titka rejlik. Ennek a titoknak a megismerése minden okkult tudomány számára nagy jelentőségű, mert az élet fontos rejtélyeihez adja meg a kulcsot. Egyelőre azonban nem szabad fellebbenteni azt a fátylat, amely ezt a titkot elfedi.

Így fejlődött a fizikai ember kétneműből egyneművé, így vált szét férfivá és nővé. S ezáltal vált az ember olyan szellemi lényvé, amilyen ma. Nem szabad azonban azt hinnünk, hogy a Földdel nem álltak már azelőtt is kapcsolatban megismerő lények. Ha az Akasha Krónikát követjük, mindenesetre azt látjuk, hogy az első lemúriai időkben a későbbi fizikai ember kétneműsége folytán még egészen más lény volt, mint az, amit ma embernek nevezünk. Érzéki észleleteihez nem tudott gondolatokat kapcsolni: nem gondolkodott. Ösztönösen élt. Lelke pusztán ösztönökben, vágyakban, állati kívánságokban stb. nyilvánult meg. Tudata álomszerű volt, tompaságban élt.

De ezek között az emberek között még más lények is éltek. Természetesen ezek is kétneműek voltak. A földfejlődés akkori állapotában ugyanis nem jöhetett létre férfi vagy női emberi test. Ehhez még nem voltak meg a külső feltételek. Ezek az említett más lények viszont kétneműségük ellenére is szert tudtak tenni megismerésre és bölcsességre. Ez azért volt lehetséges, mert ők egy még régebbi múltban egészen másfajta fejlődésen mentek keresztül. Az ő lelkük számára lehetségessé vált a szellem által való megtermékenyülés anélkül, hogy az emberekhez hasonlóan ki kellett volna várniuk a fizikai test megfelelő belső szervének kifejlődését. A mai ember lelke csak a fizikai agy segítségével tud gondolkodni arról, amit fizikai érzékszervei által kívülről kap. Így hozta ezt magával az ember lelki fejlődése. Az emberi léleknek várnia kellett az agy megjelenéséig, amely közvetítő lett közte és a szellem között. Enélkül a kerülőút nélkül a lélek szellem nélkül maradt volna. Megállt volna az álomszerű tudat fokán.

Másképp volt ez az említett ember feletti lényeknél. Az ő lelkük már fejlődésük korábbi fokozatain olyan szellemi szerveket fejlesztett ki, amelyeknek nem volt szüksége semmiféle

fizikai közvetítőre ahhoz, hogy a szellemmel kapcsolatba lépjenek. Megismerésüket és bölcsességüket érzékfeletti úton szerezték. Az ilyen megismerést intuitív megismerésnek nevezzük. A mai ember fejlődésének egy későbbi fokozatán fog eljutni ehhez az intuíciohoz, ami majd lehetővé teszi számára, hogy az érzékek közvetítése nélkül lépjen érintkezésbe a szellemmel. Előbb meg kell hogy tegye kerülőútját az „érzéki anyagiságba”. Ezt a kerülőutat úgy nevezzük, hogy az emberi lélek alászállása az anyagba, vagy közismert kifejezéssel élve: a bűnbeesés.

Korábbi fejlődésük másfajta jellege folytán az említett ember feletti lényeknek viszont nem kellett alászállniuk. Mint-hogy lelkük már magasabb fokot ért el, tudatuk nem álomszerű, hanem belsőleg világos volt. Megismerésüket és bölcsességüket olyan tisztánlátás útján kapták, amelynek nem volt szüksége érzékszervekre. A bölcsesség, amely szerint a világ felépült, közvetlenül sugárzott lelkükbe. Ezáltal a még tompaságban élő fiatal emberiség vezetőivé válhattak. Egy „ösrégi bölcsesség” hordozói voltak, amelyek megértéséhez az emberiség az említett kerülőúton még csak most küzd fel magát. Attól, amit „ember”-nek nevezünk, abban különböztek, hogy a bölcsesség úgy sugárzott le rájuk, mint ránk a napfény, mint felülről jövő, ingyenes adomány. Az ember helyzete más volt. Neki érzékeinek és gondolkodó szervének munkájával kellett megszereznie a bölcsességet. Nem kapta meg ingyen adományként. Vágynia kellett rá. Csak ha benne élt az emberben a bölcsesség iránti vágy, akkor vívta ki azt magának, érzékszerveinek és gondolkodó agyának munkájával. Így hát új ösztönnek kellett a lélekben felébrednie: a bölcsesség iránti vágyak, kívánságnak. A lélek korábbi fokozatain ez a vágy még nem lehetett meg az emberben. Ösztönei csak annak alakítására irányultak, ami külsőleg öltött formát, ami mint álomszerű élet játszódott le benne, de nem a külvilág megismerésére, nem a tudásra. Csak a nemek különválásával jelent meg a tudásra irányuló ösztönző erő.

Az ember feletti lények éppen azért ismerték meg a bölcsességet tisztánlátás útján, mert bennük nem volt meg az iránta való vágy. Megvárták, amíg a bölcsesség beléjük sugárzik, mint ahogy mi megvárjuk a napfényt, amit mi magunk éjszaka nem tudunk létrehozni, de amely reggel magától eljön.

A tudás iránti vágyat éppen az hozza létre, hogy a lélek belső szerveket (agyat stb.) alakít ki, amelyek által a tudást megszerzi magának. Ez annak a következménye, hogy a lelki erők egy része már nem kifelé, hanem befelé irányulóan működik. Az ember feletti lények azonban, akik nem osztották így meg lelki erejüket, lelkük teljes energiáját kifelé irányítják. Nekik tehát kifelé irányulóan – a szellem által való megtermékenyülés céljára – rendelkezésükre áll az az erő is, amit az ember befelé fordít, megismerési szerveinek felépítésére.

Az erő, amit az ember egy másik emberrel való együttműködés céljából kifelé irányít, a szeretet. Az ember feletti lények egész szeretetüket kifelé irányították, hogy lelkükbe beáradhasson a világbölcsség. Az ember azonban, mivel erőinek csak egy részét irányíthatta kifelé, érzéki lett és ezáltal szeretete is érzékivé vált. Elvonta a külvilágtól lényének azt a részét, amit saját belső felismerésére fordított. Ebből adódik az, amit önzésnek nevezünk. Az ember, amikor fizikai testében férfivá és nővé vált, lényének csak egyik részével tudott odaadó lenni, másik részével elkülönült az őt körülvevő világtól. Önzővé vált. Önző lett a kifelé irányuló működése és önző lett a belső fejlődésre irányuló törekvése. Azért szeretett, mert vágyódott, és azért gondolkodott, mert ugyancsak vágyódott, tudniillik a tudásra.

Amíg a gyermekien önző emberekkel szemben az ember feletti vezetők önzetlen, mindent és mindenkit szerető lények voltak, lelkük, amely nem lakott férfi vagy női testben, maga is androgün volt. Ők tehát vágy nélkül szerettek. Így szeretett az ember ártatlan lelke is a nemek szétválása előtt, de mert alacsony fokon állt, – álomtudata volt –, nem tehetett szert megismerésre. Az ember feletti lények lelke bár ugyanígy szeretett, magasabb fokú fejlettsége folytán a megismerésre is képes volt. Az embernek át kell mennie az önzésen, hogy egy magasabb fokon – de akkor már teljesen világos tudattal – eljusson az önzetlenséghez.

Az ember feletti lényeknek, a nagy vezetőknek az volt a feladata, hogy saját jellegüket – a szeretetet – belevéssék a fiatal emberiségbe. Ezt a lelki erőknek csak annál a részénél tudták megtenni, ami kifelé irányult. Így jött létre az érzéki szerelem. Ez tehát nem más, mint a lélek férfi vagy női testben való működésének kísérőjelensége. Az érzéki szerelem a fizikai em-

berfejlődés erejévé vált. Ez a szerelem az, ami a férfit és a nőt mint fizikai lényt egymáshoz vezet. Ez a szerelem az alapja a fizikai emberiség előrehaladásának.

Az említett ember feletti lényeknek csak efölött a szerelem fölött volt hatalmuk. Az ember lelki erőinek az a része, amely befelé irányult, hogy az érzékek kerülő útján tudást hozzon, kivonta magát az ember feletti lények hatalma alól, akik maguk sohasem szálltak le odáig, hogy ilyen belső szerveket fejlesszenek ki. A kifelé irányuló ösztönt azért tudták szeretetbe öltöztetni, mert a kifelé ható szeretetet mint saját lényüket hordozták magukban. Ez szakadékot teremtett köztük és a fiatal emberiség között. A szeretetet – egyelőre érzéki formájában – bele tudták plántálni az emberbe, de tudást nem tudtak adni neki, mert saját megismerésük sohasem járt azoknak a belső szerveknek a kerülőútján, amelyeket az ember épített ki magának. Nem tudtak olyan nyelven beszélni, amit egy „aggyal rendelkező lény” megérthetett volna.

Bár az ember említett belső szervei csak a földfejlődésnek azon a fokán váltak éretté a szellemmel való érintkezésre, ami a lemúriai kor közepére esik, de kezdetleges alapjuk már a fejlődésnek sokkal korábbi szakaszában kialakult. Fizikai megtestesüléseken ugyanis már az ezt megelőző időkben is átment a lélek, még ha nem is a Földön, hanem más égitesteken élt megsűrűsödött anyagban. Az erre vonatkozó részletekre csak később térhetünk ki. Most csak annyit, hogy a földi lények korábban más planétán éltek, és az ottani körülmények között fejlődtek olyanná, amilyenek akkor voltak, amikor a Földön megjelentek. Az előző planéta anyagait – mint egy ruhát – levetették, és az ott elért fejlődési fokon álló tiszta lélekcserékké váltak, azzal a képességgel, hogy érzeteik és érzéseik stb. legyenek, röviden: hogy azt az álomszerű életet éljék, ami még földi létük első fokozatain is jellemző volt rájuk.

Az ember feletti lények, akik a szeretet terén vezetőiként működtek, már az említett planétán is olyan tökéletesek voltak, hogy nem kellett leszállniuk odáig, hogy kialakítsák magukban a szóban forgó belső szervek alapjait.

De voltak más lények is, akik még nem jutottak el arra a szintre, ahol a szeretet vezetői tartottak; ezek az előző planétán még inkább az emberek közé számítottak, de már előttük jártak. Így a földképződés kezdetén előbbre voltak ugyan az

embereknél, de még azon a fokon álltak, hogy a megismerésre belső szervek útján kellett szert tenniük. Ezek a lények különleges helyzetben voltak. Túl voltak már azon, hogy a fizikai női vagy férfi emberi test fokozatán átmenjenek, de ott még nem tartottak, hogy a szeretet vezetőihez hasonlóan teljes tisztánlátás útján hathassanak. Szeretetlenyek még nem, emberek már nem lehettek. Így csak az volt számukra lehetséges, hogy félig ember feletti lényként, de az emberek segítségével folytassák fejlődésüket. Az „agglyal rendelkező lényekhez” olyan nyelven tudtak szólni, ami azok számára teljesen érthető volt. Ezáltal a befelé fordult emberi lelki erőkre hatottak, amelyek így kapcsolódni tudtak a megismeréssel és a bölcsességgel. Így jelent meg először emberi jellegű bölcsesség a Földön. Ezzel az emberi bölcsességgel táplálkozhattak aztán az említett „félig ember feletti lények”, hogy ők maguk elérjék azt, ami tökéletességükhöz még hiányzott. Ők voltak tehát az emberi bölcsesség felkeltői, ezért fényhordozóknak (Lucifer) nevezik őket.

Kétféle vezetője volt tehát a gyermeki emberiségnek: a szeretet és a bölcsesség lényei. A szeretet és a bölcsesség közé volt az emberi természet befogva, amikor ezen a Földön jelenlegi formáját felvette. A szeretet lényei fizikai fejlődését ösztönözték, a bölcsesség lényei pedig belső lényének tökéletesedését. A fizikai fejlődés során generációról generációra halad az emberiség, új törzseket és fajokat alkot; a belső fejlődés során az egyes emberek haladnak a belső tökéletesedés útján: tudósok, bölcsek, művészek, technikusok stb. válnak belőlük. A fizikai emberiség fajról fajra halad; fejlődése során mindegyik faj átörökíti a következőre érzékekkel észlelhető tulajdonságait. Itt az átöröklés törvénye uralkodik. A gyerekekben megvannak apáik fizikai jellemvonásai. Ezen túlmenően azonban van egy lelki-szellemi tökéletesedés is, ami csak magának a léleknek a fejlődése útján történhet. S ezzel elérkeztünk a földi léten belüli lelki fejlődés törvényéhez. A lelki fejlődés a születés és halál titkával és törvényével áll kapcsolatban, amiről még szintén beszélni fogunk.

A NEMEK SZÉTVÁLÁSÁT KÖZVETLENÜL MEGELŐZŐ IDŐSZAK

Most leírjuk, hogy milyen is volt az ember hím- és nőnemű lényekké való szétválása előtt. Teste akkor még lágy, alakítható anyagból volt. Akaratának sokkal nagyobb hatalma volt fölötte, mint a későbbi embernek. Amikor a szülő-lénytől eloldódott, már tagolt szervezetként jelent meg, de még tökéletlen formában. Szervei a szülő-lényen kívül fejlődtek tovább. Ami a későbbi időkben az anyaméhben érlelődött meg, abból a nemek szétválása előtt még sok minden az anya testén kívül fejlődött ki egy olyan erő hatására, amely a mi akaratérőnkkel áll rokonságban. Ennek a külső érlelődésnek a létrejöttéhez a szülő-lény gondozására volt szükség. Az ember olyan szerveket is hozott magával a világra, amiket később levetett. Más szervek, amelyek megjelenésük pillanatában még egészen tökéletlenek voltak, később fejlődtek ki. Volt valami ebben az egész folyamatban, amit leginkább azzal hasonlíthatnánk össze, amikor valaki kiküzdí magát egy tojásformából, s aztán leveti a tojáshéjat; persze nem szabad szilárd tojáshéjra gondolnunk.

Az emberi test melegvérű volt. Ezt kifejezetten meg kell említenünk, mert mint később látni fogjuk, a még korábbi időkben ez másként volt. Az anyaméhben kívüli érlelődés fokozott hőhatásra történt, s a meleget szintén kívülről vezették oda. De ne hogy azt gondoljuk, hogy a tojásembert (nevezzük így a rövidség kedvéért) kiköltötték. Az akkori Földön a tűz- és hőviszonyok mások voltak, mint később. Az ember képes volt arra, hogy erőivel egy bizonyos térségre rögzítse a tüzet, illetve a meleget. Úgy is mondhatnánk, hogy összpontosítani, koncentrálni tudta a meleget. Ezáltal megtehetette, hogy a fiatal lényhez annyi meleget vezessen, amennyire annak megéréséhez szüksége volt.

Az akkori ember legfejlettebb részei mozgásszervei voltak, mai érzékszervei pedig még egészen fejletlenek. A legelőrehaladottabb állapotban a hallószerv és a hideg-meleg érzékelésre szolgáló tapintószervek voltak, viszont a fény érzékelése még egészen alacsony fokon állt. Az ember hallással és tapintással jött a világra, a fény érzékelésére vonatkozó képessége csak valamivel később fejlődött ki.

Mindaz, amit itt elmondtunk, a nemek szétválását közvetlenül megelőző időkre vonatkozik. A nemek szétválása lassan, fokozatosan történt. Már jóval tulajdonképpen bekövetkezése előtt úgy fejlődtek az emberek, hogy egyes individuumok inkább férfi, mások inkább női vonásokkal születtek. De azért minden embernél megvoltak az ellenkező nem jellegzetességei is úgy, hogy képesek voltak még az önmegtermékenyítésre. Ez azonban már akkor sem volt mindig lehetséges, hanem csak bizonyos évszakokban, a külső körülmények befolyásától függően. Az ember általában sok mindenben nagymértékben függött a külső körülményektől. Ezért minden ténykedését ilyen külső körülményekhez kellett igazítani, például a Nap és a Hold járásához. De a hozzájuk való igazodás nem a mai értelemben vett tudatossággal történt, hanem úgy, hogy azt inkább ösztönösnek nevezhetnénk. S ezzel már rá is mutattunk az akkori ember lelki életére.

Ez a lelki élet nem nevezhető tulajdonképpen értelemben vett belső életnek. A testi és lelki tulajdonságok és tevékenységek még nem váltak el szigorúan egymástól. A külső természet életével még együtt élt a lélek. Különösen a hallóérzékre hatott erőteljesen a környezet minden egyes megnyilvánulása. „Meghallották” a levegő minden rezdülését, a környezet minden mozgását. A szél és a vizek minden mozgása „ékezzóló nyelven” beszélt az emberhez. A természetben működő titokzatos tevékenység és elevenség észlelése hatott ily módon az emberre. S ez az eleven tevékenység aztán lelkében is tovább csengett. Tevékenysége ezeknek a hatásoknak a visszhangja lett. Hangészleleteit áttette tevékenységébe. Ilyen hangmozgások közepette élt, és általuk juttatta kifejezésre saját akarátát. Így végezte el egész napi munkáját.

Kisebb mértékben befolyásolták a tapintóérzéken keresztül érkező hatások, de azért ezek is jelentős szerepet játszottak. „Megérezte” testében a környezetét és aszerint viselkedett.

Ilyen érzéshatásokból tudta meg, hogy mikor és mit kell dolgoznia. Ezekből tudta meg, hogy hol kell letelepednie. Általuk ismerte fel az életét fenyegető veszélyeket, amelyeket aztán elkerült. Hozzájuk igazította táplálkozását.

Lelki életének többi része is egészen másként folyt le, mint később. Lelkében képek éltek, nem a külső dolgok képzetei. Amikor például az ember egy hidegebb helyről egy melegebbbe lépett, lelkében egy bizonyos meghatározott színes kép merült fel. De ennek a színes képnek nem volt köze semmiféle külső tárgyhöz – belső erőből származott, amely az akarattal volt rokon. Lelkét állandóan ilyen képek töltötték be. Mindezt a mai ember fel-le hullámozó álomképzeteivel hasonlíthatnánk össze. Csakhogy azok a képek nem szabálytalanok, hanem törvényszerűek voltak. Ezért az emberiség fejlődésének ezen a fokán nem álomtudatról, hanem képtudatról kell beszélnünk. Az ember tudatát főként színes képek töltötték be, de azért nem kizárólag csak ezek. Úgy élt a világban, hogy hallása és tapintása révén átélte a világ folyamatait, lelki élete révén pedig képekben tükröződött benne a világ, még ha ezek a képek nagyon kevésbé hasonlítottak is a külső világban lévő dolgokhoz. Öröm és bánat sokkal kisebb mértékben kapcsolódott ezekhez a lelki képekhez, mint a mai ember képzeteihez, amelyek a külső világ észleleteit tükrözik. Bár némelyik kép örömet okozott, mások rosszkedvet, egyesek gyűlöletet, megint mások szeretetet ébresztettek, de ezek az érzések sokkal halványabbak voltak. Valami más viszont erős érzéseket keltett. Az ember akkor sokkal mozgékonyabb, tevékenyebb volt, mint később. Minden, ami környezetében volt – így a lelkében lévő képek is –, tevékenységre, mozgásra ösztönözték. Ha tevékenységét akadálytalanul kiélhette, jó érzése volt; ha azonban ezt a tevékenységét bármely vonatkozásban korlátozta valami, kedvetlenség, rossz érzés fogta el. Érzelmi életének tartalmát, örömét és fájdalmát az határozta meg, hogy akaratának gátat szab-e valami vagy sem. Ez az öröm és fájdalom aztán magában a lélekben eleven képvilág formájában csapódott le. Szép, fényes, világos képek éltek benne, ha szabadon kiélhette magát; sötét, torz képek merültek fel lelkében, ha mozgása akadályokba ütközött.

Fentiekben az átlagos emberiséget írtuk le. Más, nem ösztönös jellegű volt azoknak a lelki élete, akik bizonyos fajta ember feletti lényekké fejlődtek (lásd az előző fejezetet). Halló- és

tapintóérzékükkel a természet mélyebb titkait észlelték, s ezeket tudatosan meg is tudták fejteni. A szél zúgásában, a fák susogásában a természet törvényei, a természet bölcsessége lepleződött le előttük. A lelkükben élő képek nemcsak a külvilág tükröződései voltak, hanem a világ szellemi erőinek képmásai is egyben. Nem érzéki dolgokat észleltek, hanem szellemi lényeket. Az átlagember például félelmet érzett, és csúnya, sötét kép merült fel lelkében. Az ember feletti lény az ilyen képek révén a világ szellemi lényeiről kapott közlést, kinyilatkoztatást. A természet folyamatai szellemi lények tetteiként jelentek meg előtte, nem úgy mint a mai tudós előtt, aki holt természeti törvények függvényének tekinti őket. A külső valóság még nem volt meg, mert nem voltak külső érzékek. A szellemi valóság azonban feltárult a magasabbrendű lények előtt. Beléjük sugárzott a szellem, mint ahogy a mai ember fizikai szemébe belesüt a Nap. Ezekben a lényekben a megismerés a szó legteljesebb értelmében az volt, amit intuitív tudásnak nevezünk. Szó sem volt náluk kombinációról, spekulációról, hanem a szellemi lények működésének közvetlen meglátásáról. Ezek az ember feletti individualitások tehát közvetlenül fel tudták venni akarataukba a szellemi világból jövő közléseket, s így tudatosan vezették a többi embert. Küldetésüket a szellemi világból kapták és aszerint cselekedtek.

Amikor eljött a nemek kettéválásának ideje, ezek a lények feladatuknak tekintették, hogy küldetésüknek megfelelően befolyást gyakoroljanak az újfajta életre. Tőlük indult ki a nemi élet szabályozása. Minden olyan intézkedés, ami az emberiség szaporodására vonatkozott, tőlük származott. Ők teljes tudatossággal cselekedtek, de a többi ember csak beléje plántált ösztönnek érezte hatásukat. A nemi szeretetet közvetlen gondolatátvitel útján plántálták az emberbe, s ennek eleinte minden külső megnyilatkozása a legnemesebb jellegű volt. Mindaz, ami ezen a téren csúf jelleget öltött, a későbbi időkből származik, amikor az ember önállóbbá vált és egy eredetileg tiszta ösztönt megrontott. Ezekben a régi időkben még nem volt meg a nemi ösztön öncélú kielégítése. Minden áldozati aktus volt az emberi lét folytatása céljából. A szaporodást szent ügynek tekintették, szolgálatnak, amit az ember meg kellett hogy tegyen a világnak; ezen a téren áldozópapok voltak az irányítók és szabályozók.

Másfajta volt a félig ember feletti (luciferi) lények befolyása. Ezek fejlődésükben nem érték el azt a fokot, hogy a szellemi világ kinyilatkoztatásait teljesen tisztán be tudják fogadni. Lelki képeikben a szellemi világ benyomásai mellett az érzékelhető földi hatások is felmerültek. A teljes mértékben ember feletti lényeknek a külső világ nem okozott sem örömet, sem fájdalmat. Teljesen átadták magukat a szellemi hatalmak megnyilatkozásainak. A bölcsesség úgy áradt feléjük, mint az érzéki lényekhez a fény; akarataik semmi másra nem irányult, minthogy ennek a bölcsességnek értelmében tevékenykedjenek. Legfőbb örömüket ebben a tevékenységben lelték. Lényük bölcsességből, akaratból és cselekvésből állt. Másként volt ez a félig ember feletti lényeknél. Ezek ösztönzést éreztek magukban arra, hogy kívülről benyomásokat fogadjanak be, és ennek az ösztönzésnek a kielégítését örömmel, ki nem elégtételttel kedvetlenséggel kapcsolták össze. Ebben különböztek az ember feletti lényektől. Ez utóbbiak számára a külső benyomások nem voltak egyebek, mint a szellemi kinyilatkoztatások igazolásai. Ki tudtak tekinteni a világba, és onnan nem sugárzott rájuk egyéb, mint annak a tükröképe, amit a szellemi világból már megkaptak. A félig ember feletti lények viszont ilyenkor valami olyasmit tudtak befogadni, ami számukra új volt, s ezért ők válhattak az emberiség vezetőivé, amikor az emberi lelkekben a pusztá képek a külső tárgyak képmásai, képzetekévé változtak. Ez akkor következett be, amikor az ember korábbi szaporodó erőinek egy része befelé fordult, amikor kifejlődtek az „agglyal rendelkező lények”. Agyával együtt aztán kifejlesztette az ember is azt a képességét, hogy külső érzéki benyomásait képzetekké változtassa.

Azt kell tehát mondanunk, hogy az embert a félig ember feletti lények vitték rá, hogy belső világával az érzékelhető külvilág felé forduljon. Neki nem adatott meg, hogy lelki képeit közvetlenül a tisztán szellemi befolyások hatására hozza létre. Az ember feletti lények ösztönként plántálták bele azt a képességet, hogy létét szaporodás útján folytassa. Szellemileg egyelőre továbbra is csak bizonyos fajta áloméletet élhetett volna, ha nem léptek volna közbe a félig ember feletti lények. Az ő befolyásukra az ember lelki képeit az érzékelhető külvilágra irányította. Olyan lény vált belőle, akinek öntudata az érzékek világában gyökerezett. Ezzel elérték azt, hogy az em-

ber tudatosan irányíthatta tetteit az érzékek világából nyert észleletek szerint. Korábban bizonyos fajta ösztön alapján cselekedett; külső környezete és magasabbrendű individualitások ráható erőinek kényszere alatt állt. Most elkezdte képzelei ösztönzését, csábítását követni, s ezzel megjelent a világban az emberi önkény. Ez volt a „jó” és „rossz” kezdete.

Mielőtt ebben az irányban tovább mennénk, szóljunk néhány szót az ember környezetéről a Földön. Az ember mellett éltek olyan állatok, amelyek a maguk módján ugyanazon a fejlődési fokon álltak, mint ő. A mai fogalmak szerint a csúszómászókhoz sorolnánk őket. Ezenkívül az állatvilág alacsonyabb formái is megtalálhatók voltak. Egy lényeges különbség azonban volt az emberek és az állatok között. Az ember még képlékeny teste miatt a Földnek csak olyan területein élhetett, amelyek még maguk sem mentek át a legkeményebb anyagi formába. Ezeken a területeken olyan állati lények éltek vele, amelyeknek teste az övéhez hasonlóan plasztikus volt. Más területeken viszont éltek olyan állatok, amelyeknek már sűrű, tömör teste volt, s amelyek az egyenmőséget és érzékszerveiket már kialakították. Hogy ezek honnan jöttek, az a későbbi közlésekből fog kitűnni. Ők már nem tudtak tovább fejlődni, mert testük túl korán felvette a sűrű anyagiságot. Közülük néhány faj kipusztult, mások fajuk keretein belül mai formájukig alakultak át. Az ember azáltal nyerhette el magasabbrendű formáját, hogy megmaradt azokon a területeken, amelyek megfeleltek akkori állapotának. Ezért maradt teste olyan lágy és hajlékony, hogy ki tudja magából választani azokat a szerveket, amelyeket a szellem megtermékenyíthetett. Ekkor jutott el külső testük arra a fokra, hogy átmehetett a sűrűbb anyagiság állapotába, és finomabb szellemi szervek védőburkává válhatott.

De nem minden emberi test érte el ezt a fokot. Kevés volt az annyira előrehaladott, hogy őket a szellem meg tudja eleveníteni. A többiekkel ez nem történt meg. Ha a szellem beléjük is behatolt volna, szerveik tökéletlensége miatt itt nem tudott volna kellőképpen kibontakozni. Ezeknek az emberi lényeknek tehát egyelőre szellemiség nélkül kellett tovább fejlődniük. Egy harmadik fajta ember odáig jutott, hogy gyenge szellemi hatások érvényesülhettek benne. Ezek a két másik fajta között álltak. Szellemi tevékenységük tompa maradt, ezért magasabb

szellemi hatalmaknak kellett vezetni őket. Az említett három emberfajta között minden lehetséges átmenet megtalálható volt. A továbbfejlődés ekkor csak úgy volt lehetséges, hogy az emberi lények egy része a többiek rovására tökéletesedett. Először a teljesen szellem nélkülieket kellett feláldozni. Ha a fejlettebbek szaporodás céljából keveredtek volna velük, akkor őket is lehúzták volna a saját szintjükre. Elkülönítettek tehát tőlük mindenkit, aki a szellemet megkapta. Ezáltal egyre inkább lesüllyedtek az állati fokra. Az emberek mellett tehát az emberhez hasonló állatok alakultak ki. Az ember úgyszólván hátrahagyta pályáján testvérei egy részét, hogy ő maga feljebb lépjen. De ez a folyamat korántsem zárult le ezzel. A tompa szellemi életet élő emberek közül is csak azáltal tudtak továbbjutni azok, akik kissé magasabban álltak, hogy bevonták őket a még fejlettebbek közösségébe és elkülönültek azoktól, akik szellemmel kevésbé telítettek voltak. Csak így tudtak maguknak olyan testet kifejleszteni, amely alkalmas volt az egész emberi szellem felvételére. A fizikai fejlődés csupán egy bizonyos idő múlva jutott el odáig, hogy ez a folyamat megállt, és mindaz, ami egy bizonyos határon felül volt, megmaradt az emberiség keretein belül. A Föld életkörülményei időközben úgy megváltoztak, hogy a további kitaszítás már nem állatszerű, hanem egyáltalán életképtelen lényeket eredményezett volna. Az a részük viszont, akiket letaszítottak az állatok közé, vagy kihalt vagy máig is tovább él a különböző magasabbrendű állatokban. Ezekben az állatokban tehát olyan lényeket kell látnunk, akiknek az emberi fejlődés egy korábbi fokán meg kellett állniuk. A kiválásukkor meglévő formájukat azonban nem tartották meg, hanem egy magasabb fokról egy alacsonyabbra estek vissza. Így például a majmok egy elmúlt korszak visszafejlődött emberei. Amíg az ember hajdan tökéletlenebb volt, mint ma, a majmok egykor tökéletesebbek voltak, mint most.

Ugyanez a folyamat ment végbe azoknál is, akik megmaradtak az emberiség területén, csak hogy náluk ez a folyamat az emberiség keretein belül játszódott le. Jó néhány vad népben hajdani magasabbrendű emberformák mélyre süllyedt utódait kell látnunk, akik nem süllyedtek le az állati fokra, csak a vademberek szintjére.

A fentiekben rámutattunk arra, hogy az ember halhatatlan része, a szellem mikor költözött bele a testbe – ezelőtt ugyanis

még más régiókhoz tartozott. Csak akkor kapcsolódhatott össze a testtel, amikor az már elért egy bizonyos fejlettségi fokot. Ahhoz, hogy a születés és a halál jelentőségét tisztázni tudjuk, és megismerjük az örök szellem mibenlétét, ennek a kapcsolatnak a teljes megértésére van szükségünk.

A HYPERBOREUS ÉS APOLÁRIS KOR

Az Akasha Krónikából merített alábbi közlések azokba az időkbe vezetnek vissza, amelyek az utolsó fejezetekben ábrázolt korszakot megelőzik. A kockázat, amit ezekkel a közlésekkel vállalunk korunk materialista gondolkodásmódjával szemben, talán még nagyobb, mint az, amit az előzőekben elmondottakkal vállaltunk. Ilyen dolgokkal kapcsolatban ma rendkívül kézenfekvő a fantáziálás és alaptalan spekuláció vádja. Tudván, hogy milyen távol állhat a mai idők szellemében természettudományosan képzett embertől, hogy egyáltalán komolyan vegye ezeket a dolgokat, csak az visz rá mégis a közlésükre, hogy elbeszélésünkben híven ragaszkodjunk a szellemileg tapasztaltakhoz. Semmi sem szerepel itt, ami szellemtudományos eszközökkel történt gondos vizsgálat tárgyát ne képezte volna. Bárcsak annyira volna elnéző a természettudós a szellemtudománnyal szemben, amennyire ez utóbbi a természettudományos gondolkodásmóddal szemben! (Vö. „Világ- és élet-szemléletek a tizenkilencedik században” című előadásommal, ahol, azt hiszem, sikerült megmutatnom, hogy értékelni tudom a materialista természettudományos szemléletet is.)

Azok számára azonban, akik jóindulattal viseltetnek ezek iránt a szellemtudományos dolgok iránt, szeretnénk a most következő fejtegetésekkel kapcsolatban valamit külön megjegyezni. A következőkben különösen fontos dolgok fognak szóba kerülni. S mindez régmúlt időkre vonatkozik. Az Akasha Krónika kibetűzése ezen a téren nem éppen könnyű. Az író nem is tart igényt semmiféle tekintélyen alapuló hitelre. Pusztán közölni akarja azt, amit legjobb tudásával kikutatott, de szívesen fogad minden szaktudáson alapuló helyesbítést is. Kötelességének érzi azonban, hogy ezeket az emberiség fejlődésében végbement folyamatokat közölje, mert az idők jele ezt kívánja.

Ezen felül szükségessé vált az is – a globálisabb áttekinthetőség érdekében –, hogy ezúttal egy nagyobb időszakot körvonalazzon. A részletek sok, most csak az említés szintjén leírt dologgal kapcsolatban később még sorra kerülnek.

Az Akasha Krónika feljegyzéseit csak nehezen lehet mindennapi nyelvünkre lefordítani. Könnyebb volna közölni az okkult iskolákban használt, szimbolikus jelekből álló nyelven, ennek az ismertetése azonban ma még nem megengedett. Ezért kérem az olvasót, hogy fogadja el az egyelőre homályos és érthetetlen részeket, és küzdje fel magát azok megértéséhez, mint ahogy én is megpróbáltam egy közérthető ábrázolási módhoz felküzdeni magam. Úgy fogják találni, hogy az olvasással járó sok fáradság elnyerte jutalmát, ha bepillantást nyernek azokba a mély titkokba, azokba a nagy jelentőségű emberi rejtélyekbe, amikről itt szó van. Hiszen az ember valódi önismerete fakad ezekből az Akasha-feljegyzésekből, amelyek az okkult kutató számára olyan biztos valóságot jelentenek, mint a hegyek és folyók az érzéki szem számára. Észlelési tévedés természetesen itt is, ott is lehetséges.

Rá kell még mutatnom arra, hogy ebben a fejezetben egyelőre csak az ember fejlődéséről lesz szó. Magától értetődően ezzel párhuzamosan halad a természet többi világának, az ásvány-, növény- és állatvilágnak a fejlődése is. Erről szóljanak majd a következő fejezetek. Szóba kerül továbbá majd még sok minden, ami az emberről szóló fejtegetéseket is jobban megvilágítja, érthetőbbé teszi. Fordítva azonban – mielőtt az ember fokozatos előrehaladását ábrázoltuk volna – nem beszélhetünk szellemtudományos értelemben a Föld egyéb világainak fejlődéséről.

Ha a Föld fejlődésében még messzebbre megyünk vissza, mint azt az előző fejezetekben tettük, bolygónknak egyre finomabb anyagi állapotaihoz érkezőnk. Azok az anyagok, amelyek később megszilárdultak, azelőtt folyékony, még korábban gőz és pára, s a még távolabbi múltban a legfinomabb éterikus állapotban voltak. Csak a meleg csökkenése okozta megszilárdulásukat. De menjünk most vissza földi lakhelyünk anyagainak legfinomabb éterikus állapotáig. A Föld fejlődésének ebben a korszakában jelent meg planétánkon az ember. Azelőtt más világokhoz tartozott, amelyekről később fogunk beszélni.

Most csak az ezt közvetlenül megelőző időkre szeretnék itt rámutatni. Ez az úgynevezett asztrális vagy lélekvilág volt, ahol e világ lényeinek még nem volt külső, fizikai testi léte. Az embernek sem. Az előző fejezetben említett képtudatát azonban már kialakította. Érzései, vágyai voltak, de mindez egy lélektestbe zárva. Egy ilyen ember csak a tisztánlátó számára lett volna észlelhető. Minden akkori fejlettebb emberi lény rendelkezett is ilyen tisztánlátással, bár az egész tompa és álomszerű volt. Tudatos tisztánlátás nem létezett.

Bizonyos értelemben ezek az asztrállények az emberek elődei. Amit ma „ember”-nek nevezünk, az már magában hordja az öntudatos szellemet is. A szellem azzal a lénnel egyesült, amely az említett elődökből a lemúriai kor közepén jött létre.

Az ember lelki vagy asztrális elődei a finom éterföldbe lettek helyezve, amelynek anyagát – durva hasonlattal élve szivacs módjára – azok mintegy felszívták magukba. Azáltal, hogy így áthatották magukat anyaggal, éterikus testet alakítottak ki maguknak. Ennek hosszúkás, elliptikus formája volt, de az anyag finom árnyalatai már jelezték a végtagokat és egyéb, később kifejlődő szerveket. Az anyagi testben végbemenő összes folyamat tisztán fizikai és kémiai jellegű volt, de a lélek irányította őket és uralkodott rajtuk.

Amikor egy ilyen anyagtömeg elért egy bizonyos nagyságot, kettéhasadt; mindkét rész ugyanolyan volt, mint az a képlet, amelyből keletkezett, s ugyanolyan hatások is működtek bennük. Minden egyes ilyen új képletben ismét éppúgy lélek lakozott, mint az anyalényben. Ez onnan eredt, hogy nem egy bizonyos meghatározott számú emberi lélek lépett a földi szintérre, hanem azt mondhatnánk, hogy egy „lélekfa”, amely a közös gyökérből számtalan emberi lelket tudott kisarjasztani. Mint ahogy számtalan növényi magból mindig újra és újra kinő egy növény, úgy ébredt fel a lelki élet abban a számtalan sarjban, ami folytonos hasadásokból keletkezett. (Azonban kezdettől fogva erősen korlátozott számú lélekfajta volt csak, amiről később még beszélni fogunk. De ezen fajtákon belül a fejlődés a fent leírt módon ment végbe – mindegyik lélekfajta számtalan hajtást sarjasztott ki magából.)

A földi anyagiségba való belépés azonban magukban a lelekben is jelentős változást okozott: amíg nem volt bennük semmi anyagi, addig semmiféle külső anyagi folyamat nem tu-

dott hatni rájuk. Ami befolyásolta őket, az mind tisztán lelki, tisztánlátó hatás volt. A környezetükben lévő lelkiséget élték át. Ilyen módon tapasztaltak mindent, ami akkor megvolt. Korábban az ekkor még szintén csak asztrális (lelki) képletekként létező kövek, növények és állatok hatásait belső lelki élményeknek érezték. Amikor a Földre léptek, ehhez valami egészen új dolog járult: külső anyagi folyamatok fejtettek ki hatást az anyagi ruhában megjelenő lélekre. Először csak az anyagi külvilág mozgási folyamatai hívtak elő mozgásokat az éterikus testben. Ahogy ma a levegő rezgését hangként érzékeljük, úgy érzékelték ezek az éter-lények az őket körülvevő éterikus anyag rázkódásait. Egy ilyen lény alapján véve egyetlen hallószerv volt. Ez az érzék fejlődött ki először, még ha láttuk is előbb, hogy az elkülönült hallószerv csak később alakult ki.

Amint a földi anyag egyre inkább megsűrűsödött, a lélek-lény lassanként elvesztette azt a képességét, hogy az anyagot alakítani tudja. Csak a már kialakult testek tudtak magukból önmagukhoz hasonlókat létrehozni. A szaporodás új módja jelent meg: az utód az anyalénynél lényegesen kisebb képződményként jelent meg, és csak lassanként érte el a felnőtt nagyságot. Ekkor jelentek meg először a szaporodási szervek is, amelyek korábban nem léteztek.

Ezután már nem pusztán fizikai-kémiai folyamatok játszódnak le ebben a képződményben, ugyanis az ilyenek hatására már nem jöhetne létre a szaporodás. A megsűrűsödött külső anyagnak a lélek már nem képes közvetlenül életet adni. Ezért a képződmény belsejében egy bizonyos rész elkülönül. Ez kivonja magát a külső anyag közvetlen hatása alól. Csak a test többi része marad ezeknek a hatásoknak kitéve, míg belső magja olyan állapotban marad, amilyenben korábban az egész test volt. Az elkülönült részben így továbbra is hatni tud a lélek, ami ezáltal az életprincípium (a teozófiai irodalomban prána) hordozójává válik. Így most az emberelőd teste két tagból álló képződményként jelenik meg. Az egyik a fizikai test (a fizikai burok). Ez a környező világ kémiai és fizikai törvényeinek van alávetve. A másik azoknak a szerveknek az összessége, amelyek a különleges életprincípiumnak kell hogy engedelmesskedjenek.

A lelki tevékenységnek tehát nincs többé hatalma a test fizikai része felett. Ezáltal azonban felszabadul egy része; ez

most befelé fordul és a testben külön szerveket alakít ki. Ezzel aztán megkezdődik a test belső élete. Most már nem pusztán együtt él a külvilág rezdüléseivel, hanem elkezd azokat belsejében mint különleges élményeket érezni. Itt találjuk tehát az érzetek kiindulópontját: ezek legelőször bizonyos fajta tapintóérzék formájában jelennek meg. Az emberlény érzi a külvilág mozgásait, a nyomást stb., amit az anyagok kifejtenek. A hideg- és melegérzetek kezdeményei is megjelennek.

Ezzel jelentős fejlődési fokához érkezik el az emberiség: a fizikai test már nem áll a lélek közvetlen hatása alatt. Teljes mértékben a kémiai és fizikai anyagvilág uralma alá kerül. Abban a pillanatban szétesik, amint a léleknek más részekből kiinduló tevékenysége már nem tud úrrá lenni felette. S ezzel jelenik meg tulajdonképpen az, amit „halál”-nak nevezünk. A korábbi állapotokkal kapcsolatban nem beszélhettünk halálról. Az osztódásnál az anyaképződmény maradéktalanul tovább élt az utódképződményben, hiszen azokban az egész átalakult lelki erő ugyanúgy hatott, mint azokban az anyaképződményben. Az osztódásnál semmi sem maradt vissza, ami- ben ne lett volna lélek. Most ez másképpen alakul. Amint a léleknek már nincs hatalma a fizikai test felett, az a külvilág kémiai és fizikai törvényei alá kerül, vagyis elhal. Lelki tevékenységként csak az marad meg, ami a szaporodásban és a ki- fejlődött belső életben működik. Vagyis: a szaporodási erő hatására utódok jönnek létre, és ezek az utódok egyszersmind egy szervképző erőttöbblet birtokában vannak. Ebben a többletben ébred fel újra és újra a lelki lény. Korábban az egész test megtelt lelki tevékenységgel, most csak a szaporodó- és érzékszervek. A lelki életnek az újonnan keletkezett utód szervezetében való újratestesülésétől van tehát szó.

A teozófiai irodalomban az embernek ezt a két fejlődési fokát a két első „gyökérfaj”-ként írják le. Az első apoláris, a másodikat hyperboreus fajnak nevezik.

Úgy kell elképzelnünk, hogy ezeknek az emberelődöknek az érzetvilága még egészen általános, határozatlan volt. Mai érzetfajtáink közül csak kettő volt az, ami már mégis elkülönült: a hallás és a tapintás. A test és a fizikai környezet megváltozása következtében az egész emberképződmény már nem volt alkalmas arra, hogy „fül” legyen. A testnek csak egy bizonyos része maradt továbbra is alkalmas a finom rezdülések át-

élésére. Ez a rész szolgáltatja az anyagot ahhoz, amiből aztán lassanként mai hallószervünk kifejlődött, a test többi része viszont nagyjából továbbra is tapintószerv maradt.

Láthatjuk, hogy az ember fejlődésének egész eddigi menete a Föld hőállapotának változásával függött össze. Valójában a környezetében lévő hő juttatta el az embert arra a fokra, amit leírtunk. Most azonban a külső hőmérséklet elérkezik egy olyan pontra, amelynél az emberképződmény további fejlődése már nem lehetséges. Ekkor a képződmény belsejében egy ellenhatás lép fel a Föld további lehűlésével szemben: az ember létrehozza saját hőforrását. Eddig környezete hőfokát vette át; most olyan szervek jelennek meg benne, amelyek képessé teszik arra, hogy saját maga fejlessze ki az életéhez szükséges hőmérsékletet. A belsejében keringő anyagok hőfoka eddig környezetétől függött. Most már saját hőt tud fejleszteni ezen anyagok számára. Testnedvei meleg vérré válnak. Ezzel mint fizikai lény az önállóságnak sokkal magasabb fokára jutott, mint azelőtt volt. Egész belső élete felfokozódik. Érzetei még teljesen a külvilág hatásaitól függenek, de az, hogy saját melege tölti be, megteremti a test önálló, belső fizikai életét. Most már a test belsejében van a léleknek egy olyan színtere, ahol kifejlesztheti azt az életet, amelyben már nem pusztán a külvilággal él együtt.

Ez a folyamat vontá be a lelki életet a földi anyagi világ körzetébe. Ezelőtt a lélekben vágyakat, kívánságokat, szenvedélyeket, örömet, bánatot csak egy másik lélek kelthetett fel. Ami egy másik lelki lénytől eredt, az váltott ki egy bizonyos lélekben vonzalmat, ellenszenvet, szenvedélyeket stb. Semmiféle külső fizikai tárgy nem kelthetett volna ilyen hatást. Most alakult ki először annak a lehetősége, hogy ilyen külső tárgyak jelentsenek is valamit a lélek számára. Mert ami saját melegével együtt felébredt belső életét előmozdította, az kellemes érzéssel, ami zavarta ezt a belső életet, az kellemetlen érzéssel töltötte el. Megkívánhatott valamit, vágyhatott egy olyan tárgyra, ami alkalmas volt arra, hogy a testi jóérzés fenntartásához hozzájáruljon. Hozzákapcsolódott a földi emberhez az, amit a teozófiai irodalom „káma rúpá”-nak (vágytestnek) nevez. Az érzékelhető tárgyak a vágyélet tárgyaivá váltak. Az ember vágyteste révén a földi léthez kötődött.

Ez utóbbi tény egybeesik egy nagy világeseménynel, amivel okozatilag is összefüggésben áll. Eddig a Nap, a Föld és a

Hold anyagilag nem vált szét. A három planéta egy testként fejtette ki hatását az emberre. Most bekövetkezett a szétválás: a finomabb anyagszerűség, amely mindazt magában foglalta, ami azelőtt a lélek számára lehetővé tette, hogy közvetlenül életébresztően hasson, kivált mint Nap; a legdurvább rész kivált mint Hold; a Föld anyagszerűsége pedig középen maradt a kettő között. Ez a szétválás persze nem hirtelen történt, hanem az egész folyamat lassan, fokozatosan ment végbe, miatt az ember az osztódás útján történő szaporodástól eljutott a legutóbb leírt szaporodási módig. Éppen az említett világfolyamatok tették lehetővé az embernek ezt a fejlődését. Először a Nap vontá ki anyagainak az egységes világtestből. Ezáltal a lélek elvesztette azt a lehetőségét, hogy a visszamaradt földi anyagot közvetlenül életre tudja kelteni. Aztán a Hold kezdett kiválni. Ezáltal került a Föld abba az állapotba, ami az ember jellegzetes érzőképességét lehetővé tette.

Ezzel a folyamattal együtt kialakult egy új érzék is. A Föld hőviszonyai olyanná váltak, hogy a testek lassanként szilárd körvonalakat öltöttek, s ezáltal elvált egymástól az átlátszó és az átlátszatlan. A Föld tömegéből kivált Nap kapta azt a feladatot, hogy a fényt szolgáltatssa. Az emberi testben ezzel párhuzamosan létrejött a látóérzék. Ez a látás persze eleinte még nem olyan volt, mint amilyennek ma ismerjük. A világosság és sötétség határozatlan érzéseket keltett az emberben. A fényt például bizonyos körülmények között kellemesnek, testi életét előmozdítóknak érezte, ezért felkereste, törekedett felé. Közben tulajdonképpen lelki élete még mindig álomszerű képekben nyilvánult meg. Színes képek hullámoztak benne, amelyek nem vonatkoztak közvetlenül a külső tárgyakra. Ezeket a színes képeket az ember még lelki hatásokra vonatkoztatta. Világos képek jelentek meg előtte, ha kellemes lelki hatások érték, és sötétek, ha a lelki hatások kellemetlenek voltak.

Az eddigiekben „belső élet”-ként jelöltük meg azt, ami az ember saját hőjének kialakulása folytán létrejött. Látjuk azonban, hogy ez még nem a későbbi emberfejlődés értelmében vett belső élet. Mint mindennek, ennek megvalósulása is fokozatosan történik. Az igazi belső élet abban az értelemben, ahogy arról az előző fejezetben szó volt, csak akkor fejlődik ki, amikor bekövetkezik a szellem által való megtermékenyülés, amikor az ember elkezd gondolkodni arról, ami kívülről hat rá. De mind-

az, amit itt elmondunk, megmutatja, hogyan nő bele az ember abba az állapotba, amit az előző fejezetben ábrázoltunk.

Tulajdonképpen már benne is járunk az ott jellemzett időszakban, ha a következőket mondjuk el: a lélek egyre inkább megtanulja, hogy belső élményeit, amelyeket korábban csak a lelkiekre vonatkoztatott, most már a külső testi létre alkalmazza. Ez történik a színes képekkel is. Ahogy korábban egy lelki eredetű szimpatikus benyomás világos jellegű színes képekkel kapcsolódott saját lelkéhez, ugyanilyen jellegű képekkel kapcsolódik most a világos külső fényhatás. A lélek elkezd a körülötte lévő tárgyakat színes képekben látni. Ezzel együtt kifejlődik új látószerve. Korábbi állapotában a világosság és sötétség határozatlan megérzésére a testnek egy ma már meg nem lévő szeme szolgált. (Az egyszemű kyklopsokról szóló monda emlékeztet az akkori állapotokra.) Két szemünk akkor alakult ki, amikor lelkünk elkezdte a külső fény benyomásait saját életével szorosabb kapcsolatba hozni. Ezzel azonban elvesztette azt a képességét, hogy a környezetében lévő lelki jelenségeket észlelje. A lélek egyre inkább a külső világ tükörképévé vált: a külvilág a lélek belsejében képzet formájában ismétlődik meg.

Mindezzel párhuzamosan haladt a nemek szétválása. Egyrészt az történt, hogy az emberi test fokozatosan már csak egy másik emberi lény által való megtermékenyítésre vált fogékonnyá, másrészt kifejlődtek a test „lelki szervei” (az idegrendszer), amelyek segítségével a külső világból kapott érzéki benyomások a lélekben tükröződtek. S ezzel megtörtént az előkészület a gondolkodó szellem beköltözésére az emberi testbe.

JELENLEGI FÖLDÜNK KEZDETE. A NAP KIVÁLÁSA

Menjünk most vissza az Akasha Krónikában abba az ősrégi múltba, ahol jelenlegi Földünk kezdetét találjuk. „Föld”-ön itt most nem a jelenlegi ásványok, növények, állatok és emberek hordozóplanétáját kell értenünk, mert ezt az állapotot mások előzték meg, amelyekben a természet említett világai a mostanitól lényegesen eltérő formákban jelentek meg. Amit most Földnek nevezünk, sok változáson ment keresztül, mielőtt jelenlegi ásvány-, növény-, állat- és embervilágunk hordozójává válhatott volna. Korábbi állapotaiban is voltak például ásványok, de egészen másként néztek ki, mint mai ásványaink. Ezekről az elmúlt állapotokról még beszélni fogunk. Most csak arra szeretnénk rámutatni, hogyan alakult át Földünk ezt megelőző állapotából a jelenlegibe.

Az ilyen átalakulásról úgy alkothatunk valamelyes képzetet, ha azt egy növénynek a csíraállapoton való átmenetéhez hasonlítjuk. Képzeljünk el egy növényt gyökerével, szárával, levelével, virágával, gyümölcsével, amint anyagokat vesz fel környezetéből, aztán újra kiválasztja őket magából. De egyszer csak mindaz, ami anyag, forma és folyamat benne, eltűnik, csak egy kis csíra marad meg belőle. Ezen a kis csírán át fejlődik tovább az élet, hogy aztán a következő évben régi alakjában éledjen újjá. Így tűnik el mindaz, ami Földünk előző állapotában megvolt, hogy aztán a jelenlegiben ismét feltámadjon. Amit Földünkön korábbi állapotában ásványnak, növénynek, állatnak nevezhattünk, elmúlt, mint ahogy elmúlt a növény gyökere, szára stb. Itt is, ott is egy csíraállapot maradt, amiből a régi forma újra kifejlődhet. A csírában rejlenek azok az erők, amelyek az új formát ismét létrehozzák.

Abban az időpontban tehát, amiről most szó lesz, bizonyos fajta Föld-csírával van dolgunk, amely megtartotta magában azokat az erőket, amelyek a mai Földhöz vezettek. Ezeket az erőket Földünk korábbi állapotaiban szerezte meg. Ezt a Föld-csírát azonban nem szabad olyan sűrű anyagból valónak elképzelnünk, mint egy növény csíráját. Sokkal inkább lelki természetű volt. Abból a finom, képlékeny, mozgékony anyagból állt, amit az okkult irodalomban „asztrális”-nak neveznek.

Földünk ezen asztrális csírájában egyelőre csak az emberi adottságok alapjai voltak megtalálhatók: a későbbi emberi lelkek kezdeményei. Ezekbe az emberi kezdeményekbe szívódott fel, velük olvadt egybe mindaz, ami a Föld korábbi állapotaiban mint ásvány-, növény- és állatvilág megvolt.

Mielőtt tehát az ember a fizikai Földre lépne, lélek, asztrális lény. Mint ilyen jelenik meg a fizikai Földön, ami ekkor egy rendkívül finom anyagság állapotában van: ezt nevezik az okkult irodalomban a legfinomabb éternek. Hogy ez az éterikus Föld honnan származik, azt majd a következő fejezetekben fejtjük ki.

Ezzel az éterrel kapcsolódnak össze az asztrál-ember lények. Lényüket mintegy belenyomják ebbe az éterbe, ami ezáltal úgyszólván az asztrális ember-lények képmásává válik. Ebben a kezdeti állapotban tehát egy éter-Földdel van dolgunk, ami tulajdonképpen csak ezekből az éter-elemekből áll, csak egy ezekből álló halmaz. Az ember asztrálteste vagy lelke tulajdonképpen még nagyrészt kívül van az éterikus testen, azt kívülről organizálja.

Az okkult kutató számára ez a Föld a következőképpen mutatkozik meg: olyan gömb, amely maga is számtalan kis étergömbből – az éteri emberekből – áll és asztrális burok veszi körül, mint a levegőburok jelenlegi Földünket. Ebben az asztrális burokban (atmoszférában) élnek az asztrális emberek, és onnan hatnak éterikus képmásaikra. Az asztrális emberi lelkek az éterikus képmásokban szerveket hoznak létre, és ezekben a szervekben éterikus emberi életet működtetnek. Az egész Földön belül csak egyetlen anyagállapot van, éspedig a finom, eleven éter. Teozófus könyvekben ezt az emberiséget az első (apoláris) gyökérfajnak nevezik.

A Föld továbbfejlődése úgy történik, hogy az egyetlen anyagállapotból kettő lesz. Mintegy kiválik belőle egy sűrűbb,

és visszamarad egy ritkább anyagszerűség. A sűrűbb anyagszerűség hasonlít a mai levegőnkhez, a ritkább pedig olyan, hogy hatására kémiai elemek képződnek a korábban osztatlan anyagszerűségből. Ezek mellett továbbra is megmarad a korábbi anyagszerűség, az eleven éter egy része, mert csak bizonyos hányada tagolódik szét az említett kétféle anyagállapotra. Most tehát háromféle anyagból áll a fizikai Föld: míg a Föld burkában lévő asztrális emberlények korábban csak egyféle anyagszerűségre hatottak, most háromféltre kell hatniuk. Ez pedig a következőképpen történik: az, ami levegőszerűvé vált, egyelőre ellenállást fejt ki az asztrális ember munkájával szemben. Nem vesz fel mindent, ami a tökéletes asztrális emberekben adottságként megvan. Ennek az a következménye, hogy az asztrális emberiségnek két csoportra kell oszlania. Az egyik csoport az, amelyik a levegőszerű anyagot munkálja meg, és abban hozza létre saját képmását. A másik csoport ennél többre képes. Meg tudja munkálni a másik két anyagszerűséget is, önmagának olyan képmását tudja létrehozni, ami az eleven éterből és a másik – a kémiai elemeket létrehozó – éterfajtából áll. Nevezzük ez utóbbit kémiai éternek. Az asztrális embereknek ez a második csoportja azonban csak azáltal juthat ehhez a magasabb képességéhez, hogy az asztrális lények egy részét – az első csoportot – kiválasztja magából és alacsonyabbrendű munkára ítéli. Ha megtartotta volna magában azokat az erőket, amik ezt az alacsonyabbrendű munkát végzik, akkor nem emelkedhetett volna magasabbra. Olyan folyamat áll tehát előttünk, ahol egy magasabbrendű valami más rovasára fejlődik ki, amit magából kiválaszt.

A fizikai Föld keretein belül most a következő kép tárul elénk: kétféle lény létezik. Egyrészt olyanok, akiknek levegőtestük van, és ezen a hozzátartozó asztrális lény kívülről munkálkodik. Ezek a lények állatszerűek. Ők képezik a Földön az első állatvilágot. Alakjuk, ha leírnánk, meglehetősen különösnek tűnne a mai ember számára. Nem hasonlít egyetlen ma meglévő állatformához sem. Legfeljebb távoli hasonlóság áll fenn köztük és bizonyos ma élő csiga- vagy kagylófélék között. Ismételten hangsúlyoznunk kell azonban, hogy testük csak levegőszerű anyagból állt.

Másrészt ezen állatformák mellett tovább halad a fizikai embertest kialakulása. A magasabb fokra emelkedett asztrális

ember olyan fizikai képmást hoz létre önmagáról, ami kétféle anyagból áll: életéterből és kémiai éterből. Olyan emberrel állunk tehát szemben, aki asztrálestéből áll, és egy olyan étertesten dolgozik, ami kétféle éterből – életéterből és kémiai éterből – áll. Az életéter adja meg ennek a fizikai emberképmásnak azt a képességet, hogy szaporodjék, hogy önmagából saját magához hasonló lényeket hozzon létre. A kémiai éter bizonyos erőket fejleszt ki benne, amelyek a mai vegyi vonzó és taszító erőkhöz hasonlítanak. Ez teszi képessé ezt az emberképmást arra, hogy környezetéből bizonyos anyagokat magához vonzzon, azokat magával egyesítse, aztán a taszító erő révén ismét kiválassza őket magából. Ezeket az anyagokat természetesen csak az említett állatvilágból és magából az emberek világából veheti. A táplálkozás kezdetéről van itt szó. Ezek az első emberképmások tehát állat- és emberevők voltak.

Mindezen lények mellett a korábbi, pusztán életéter-lények utódai is fennmaradtak, de elsatnyultak, mert az új földi viszonyokhoz kellett alkalmazkodniuk. Ezekből alakultak ki később – sok változás után – az egysejtű állatok és azok a sejtek is, amelyekből a mai, bonyolultabb élőlények felépülnek.

A folyamat a következőképpen folytatódik: a levegőszerű anyag kettéválik, egyik része sűrűbb, vízszerű lesz, másik része levegőszerű marad. De a kémiai éter is két anyagállapotra oszlik: egyik része sűrűbb lesz, és ezzel létrejön az, amit itt fényéternek fogunk nevezni. Ez fénylővé teszi azokat a lényeket, akik magukban hordozzák. A kémiai éter másik része megmarad olyannak, amilyen volt.

Most olyan fizikai Föld áll előttünk, amely a következő anyagfajtákból áll: víz, levegő, fényéter, kémiai éter, életéter. Hogy az asztrális lények hatni tudjanak ezekre az anyagfajtákra, megismétlődik az a folyamat, hogy valami magasabbrendű az alacsonyabbrendű rovására fejlődik, amit kiválaszt magából. Ezáltal a fizikai lények következő fajtái keletkeznek:

- Először is olyanok, amelyeknek fizikai teste vízből és levegőből áll. Ezekre durva, elkülönült asztrállények hatnak. Ezzel létrejön az állatok egy újabb, durvább anyagságú csoportja.

- A fizikai lények egy másik, új csoportjának teste levegőből és fényéterből áll, vízzel keveredve. Ezek növényyszerű

lények, de alakjuk megint csak nagyon különbözik a jelenlegi növényekétől.

- A harmadik új csoport képviseli az akkori embert. Fizikai teste háromfajta éterből áll: fényéterből, kémiai éterből és életéterből.

Ha meggondoljuk, hogy a régi csoportok utódai is fennmaradtak, felmérhetjük, hogy milyen sokféle élőlény népesítette be létének már ezen a fokán is a Földet.

Ekkor egy fontos kozmikus esemény következik be: kiválik a Nap, s ezzel bizonyos erők egyszerűen eltávoznak a Földből. Ezek az erők annak egy részét képezik, ami eddig a Földön az életéterben, a kémiai éterben és a fényéterben volt adva. Ezek az erők mintegy kivonódnak az eddigi Földből. Radikális változás áll be ezáltal minden olyan földi lénycsoportnál, amelyekben ezek az erők korábban megvoltak, hiszen most átalakulásra kényszerülnek. A fent növény-lényeknek nevezettek alakulnak át először. Miután fényéter-erőik egy részét elvesztették, élőlényként már csak úgy fejlődhetek tovább, ha a fénynek tőlük elvont ereje kívülről hatott rájuk. Így kerültek a növények a napfény hatása alá.

Ugyanez történt az emberi testekkel is. Hogy életképesek maradjanak, ezentúl az ő fényéterüknek is együtt kellett működni a Nap fényéterével.

De nemcsak azokat érintette a Nap kiválása, akik közvetlenül veszítettek fényétért, hanem a többi lényt is. Mert a világon minden összefügg. Korábban a fényéter nélküli állatformákat is besugározta földi lénytársaik, akik ennek a besugárzásnak a hatása alatt fejlődtek. Most ezek az állatformák is közvetlenül a kívül álló Nap hatása alá kerültek.

Elsősorban azonban az emberi test alakított ki olyan szerveket, amelyek befogadták a napfényt: ez volt az emberi szem első kezdeménye.

A Föld számára a Nap kiválásának további anyagi sűrűsödés lett a következménye. A folyékony anyagból szilárd képződött; a fényéter is szétvált egy másik fajta fényéterre és egy olyan éterre, ami a testeknek a felmelegedés képességét adta meg. Ezzel a Föld olyan lénnyé vált, amely önmagában volt képes meleget fejleszteni. Összes lényei a meleg hatása alá kerültek tehát. Asztrális vonalon ismét egy olyan folyamatnak kellett végbemennie, mint korábban: a lények egyik csoportja

mások rovására fejlődött magasabbra. Kivált a lényeknek az a része, amely alkalmas volt arra, hogy a durva, szilárd anyagot megmunkálja, s ezzel létrejött a Föld szilárd csontváza: az ásványvilág. A természet magasabbrendű világai azonban egyelőre még nem ezen a szilárd ásványi csonttömegben működtek.

Volt tehát a Földön egy kemény ásványvilág, illetve egy növényvilág, amelynek legsűrűbb anyaga a víz és a levegő. Ez utóbbiaknál ugyanis az említett folyamatok következtében levegőtestük maga sűrűsödött víztestté. Emellett megtalálhatóak a legkülönbözőbb formájú állatok, víztestűek és levegőtestűek is. Az emberi test is megsűrűsödik, egészen a vízszerűségig. Ezt a víztestét hatja át a létrejött hőéter, ami a test anyagának leginkább talán gázszerűnek nevezhető jelleget ad. Az emberi testnek ezt az anyagi állapotát az okkult tudományos művekben „tűzköd” állapotnak nevezik. Az ember ilyen tűzköd testben testesült meg.

Ezzel az Akasha Krónikában eljutottunk ahhoz a kozmikus katasztrófát közvetlenül megelőző időponthoz, amikor a Hold kivált a Földből.

A HOLD KIVÁLÁSA

Tisztában kell lennünk azzal, hogy az ember csak egészen későn, fokozatosan vette fel jelenlegi, sűrű anyagiságát. Ha az ebben a fejezetben tárgyalt fejlődési fokán meglévő testiségéről akarunk képzetet alkotni, akkor leginkább a vízgőzhöz vagy a levegőben lebegő felhőhöz hasonlíthatnánk. Persze ez a képzet csak külsőleg közelíti meg a valóságot, mert a „tűzfelhő ember” belsőleg eleven és szervezett. Ahhoz képest azonban, amivé az ember később vált, ezen a fokon lelkileg még szunnyadó, derengő tudatúnak kell elképzelnünk. Ebből a lényből még hiányzik mindaz, amit ma intelligenciának, észnek, értelemnek nevezünk. Inkább lebegve mozog, mint lépkedve, négy végtag-szerű szervével, előre, oldalra, hátra, minden irányban. Ennek a lénynek a lelkéről egyébként már elmondtunk egyet s mást.

Nem szabad azonban azt gondolnunk, hogy e lények mozgása vagy egyéb életmegnyilvánulásai ésszerűtlenek vagy szabálytalanok lettek volna. Ellenkezőleg, teljesen törvényszerűek voltak. Mindennek értelme és jelentősége volt, ami történt, csak hogy a vezető erő, az értelem nem magukban a lényekben volt. Olyan magasabb intelligencia irányította őket, amely rajtuk kívül állt. Náluk érettebb, felsőbbrendű lények lengték körül és vezették őket. Mert a tűzködnek az a legfontosabb alaptulajdonsága, hogy benne az emberlények létük szóban forgó fokozatán megtestesülhettek, de ugyanakkor abban magasabbrendű lények is testet ölthettek, s így az emberekkel teljes mértékű kölcsönhatásban álltak. Az ember hajlamaival, ösztöneivel, szenvedélyeivel jutott el addig a fokig, hogy azok a tűzköd-ben alakot tudtak ölteni. Az említett magasabbrendű lények pedig az értelmükkel, értelmes tevékenységükkel voltak képesek teremtet tevékenységet folytatni ebben a tűzköd-ben. Emellett voltak még magasabbrendű képességeik is, amelyek segítségével felérték a felsőbb régiókba. Ezekből a régiókból származtak szándékaik, impulzusaik; de ezek tényleges hatásai a tűzköd-

ben valósultak meg. Mindaz, ami a Földön az ember által történt, az emberi tűzköd-testnek e magasabbrendű lények tűzköd-testével való rendszeres kapcsolatából származott.

Azt mondhatjuk tehát, hogy az ember felfelé törekedett. A tűzködben magasabbrendű tulajdonságokat kellett kifejlesztenie, mint amilyenekkel korábban rendelkezett. A magasabbrendű lények viszont lefelé igyekeztek az anyagiságba. Arra törekedtek, hogy teremő erőiket egyre sűrűbb és sűrűbb anyagi formákban nyilvánítsák ki. Ez tágabb értelemben semmi esetre sem jelentett számukra lealacsonyodást. Nagyon fontos, hogy ezen a ponton tisztán lássunk. Magasabbrendű erő és képesség kell a sűrűbb anyagi formák irányításához, mint a ritkábbakéhoz. Fejlődésük korábbi időszakaiban ezeknek a magasabbrendű lényeknek is éppen olyan korlátozott hatalmuk volt, mint, mondjuk, most az embernek. Egykor – mint ma, a jelenkor emberének – nekik is csak afölött volt hatalmuk, ami „belsőjükben” ment végbe. A külső durva anyag nem engedelmeskedett nekik. Most olyan állapot felé törekedtek, amelyben a külső dolgokat mágikusan irányítani és vezetni tudják. Az ábrázolt időszakban tehát ezen a téren előrébb jártak, mint az emberek. Az ember felfelé törekedett, hogy értelmét először finomabb anyagokban testesítse meg, hogy aztán ez az értelem kifelé is hatni tudjon; a magasabbrendű lények már korábban felvették testükbe az értelmet, s most mágikus erőt kaptak, hogy értelmüket belevigyék az őket körülvevő világba. Az ember tehát felfelé igyekezett a tűzköd fokozatán át, ők pedig ugyanezen a fokozaton át lefelé, hogy hatalmukat kiterjesszék.

A tűzködben elsősorban azok az erők képesek hatni, amelyeket az ember saját alsóbbrendű szenvedély- vagy ösztönerőiként ismer. A tűzköd-fokozaton az ember is és a magasabbrendű lények is ezeket az erőket használják fel. A fent leírt emberi alakra – és pedig ezen belül – úgy hatnak ezek az erők, hogy az ember ki tudja fejleszteni azokat a szerveit, amelyek őt majd a gondolkodásra, tehát személyisége kialakítására képessé teszik. A magasabbrendű lényekben viszont a szóban forgó fokon úgy hatnak ezek az erők, hogy személytelenül a földi berendezkedés megteremtésére tudják őket felhasználni. Így e lények által a Földön olyan alakulatok keletkeznek, amelyek maguk az ésszerűség szabályainak képmásai.

Az emberben tehát a szenvedélyerők hatására kialakulnak a személyes értelem szervei; körülötte ugyanezen erők hatására értelemmel telített alakulatok jönnek létre.

S most képzeljük el ezt a folyamatot kissé előrehaladottabb állapotában; vagy még inkább jelenítsük meg azt, ami az Akasha Krónikában van feljegyezve, ha egy valamivel későbbi időpontot veszünk szemügyre. A Hold kivált a Földből. Ezáltal óriási változás állt be. Az emberek körül lévő tárgyak melegének nagy része elszállt. A dolgok ezáltal durvább, sűrűbb anyagi állapotba kerültek. Az embernek ebben a lehűlt környezetben kellett tovább élnie. Ezt csak úgy tudta megtenni, ha saját anyagiságát megváltoztatta. Anyagának megsűrítésével azonban egyidejűleg az alakja is megváltozott. Ráadásul magát a tűzköd állapotot is egy másik váltotta fel a Földön, minek következtében az említett magasabbrendű lények működési feltételei megszűntek. Ezért már nem tudtak befolyást gyakorolni az ember lelki életének azokra a megnyilvánulásaira sem, amelyek azelőtt működésük legfőbb területét képezték. De hatalmat kaptak az emberi alak fölött, amit korábban a tűzködből ők maguk teremtetek meg.

A hatásoknak ez a megváltozása párhuzamosan haladt az emberi alak megváltozásával. Testük egyik fele két mozgásszervvel alsótestté alakult át, ami ezáltal főként a táplálkozás és a szaporodás hordozójává vált, a másik testfél pedig mintegy felfelé irányult, ahol az ottani két mozgásszervből a kéz kezdeményei lettek. Egyéb szerveik, amelyek azelőtt a táplálkozásban és a szaporodásban működtek közre, a beszéd és a gondolkodás szerveivé alakultak át. Az ember felegyenesedett. Ez volt tehát a Hold kiválásának közvetlen következménye. A Holddal együtt mindazok az erők is eltűntek a Föld testéből, amelyekkel az ember a tűzköd idejében még önmagát meg tudta termékenyíteni, és minden külső befolyás nélkül önmagához hasonló lényeket tudott létrehozni. Egész alsó fele – az, amit gyakran nevezünk az ember alsóbbrendű természetének – most a magasabbrendű lények ésszerűen alakító hatása alá került. Amit ezek a lények korábban – a Hold kiválását megelőzően – az emberben magában tudtak még szabályozni, azt most a két nem együttműködésével kellett hogy megszervezzék. Érthető tehát, hogy miért tekintik a beavatottak mindmáig a Holdat a szaporodási erők szimbólumának. Úgy is mondhatnánk: a Holdhoz

mintegy hozzátapadnak ezek az erők. S az említett magasabbrendű lények rokonságban állnak a Holddal, bizonyos értelemben véve Hold-istenek. A Hold kiválása előtt holderőkkel hatottak az ember belsejében, kiválása után pedig erők kívülről nyilvánultak meg az emberi szaporodásban. Más szavakkal, azok a nemes szellemi erők, amelyek korábban a tűzköd eszközén keresztül az embernek még magasabbrendű ösztöneire hatottak, most leszálltak, hogy erejüket a szaporodás területén fejtsék ki. S valóban nemes isteni erők működnek szabályozóként és szervezőként ezen a területen!

A fentiek alapján az okkult tanok egyik fontos tételét a következőképpen fogalmazhatjuk meg: a magasabbrendű, nemes isteni erők rokonságban állnak az emberi természet – látszólag – alacsonyabbrendű erőivel. S itt a „látszólag” szót teljes jelentőségében figyelembe kell vennünk. Mert az okkult igazságok teljes félreértése volna, ha magukban a szaporodó erőkben valami alacsonyrendűt látnánk. Csak akkor van valami kártékony ezekben az erőkben, ha az ember visszaél velük, ha ösztönei és szenvedélyei szolgálatába kényszeríti őket, de nem akkor, ha megismeri őket azáltal, hogy tudja: isteniszellemi erő van bennük. Ekkor a földfejlődés szolgálatába állítja őket, és szaporodó-erőivel a szóban forgó magasabbrendű lények szándékait valósítja meg. Az okkult tudomány ennek az egész területnek a megismerését és isteni törvények alá helyezését, nem pedig kiirtását tanítja. Ez utóbbi csak az okkult alapelvek téves felfogásának és félreérthető aszkézissé való torzításának következménye lehet.

Láttuk továbbá, hogy az ember másik, felső felében kifejlesztett valamit, amire az említett magasabbrendű lényeknek nem volt befolyása. Ez más lények hatalma alá került, akik, bár fejlődésük korábbi fokozatain messzebbre jutottak mint az emberek, de nem olyan messzire, mint a Hold-istenek. A tűzködben ők még nem tudták kifejteni erőiket. Most azonban, ebben a későbbi időszakban, amikor az emberi értelem szerveiben a tűzköd által kifejlődött az a valami, ami előtt korábban ők maguk is álltak, eljött az ő idejük. A Hold-istenek már azelőtt ennek a kifelé ható és rendező értelemnek a birtokába jutottak, amikor beállt a tűzköd-korszak. Tudtak kifelé hatni a földi dolgokra. Az előbb említett lények viszont korábban nem jutottak el odáig, hogy kialakítsanak maguknak egy

ilyen kifelé ható értelmet, ezért a tűzköd-korszak készületlenül találta őket. A Hold kiválása után azonban megjelent ez az értelem az emberben. Ők pedig hatalmukba kerítették azt, hogy általa hassanak a földi dolgokra.

Míg a Hold-istenek korábban az egész emberre hatottak, most csak az alsó felére; felső fele pedig az említett alacsonyabbrendű lények befolyása alá került. Ekkortól kezdve az ember tehát kettős vezetés alatt áll: alsó része révén a Hold-istenek hatalma alatt, kialakult személyisége révén pedig azoknak a lényeknek a vezetése alatt, akiknek – irányítójuk után – a luciferi összefoglaló nevet adhatjuk. A luciferi istenek tehát az emberben felébredt értelemi erők felhasználásával tökéletesítik saját fejlődésüket, lévén hogy korábban még nem tudtak eljutni erre a fokra. Ezzel azonban egyúttal megadják az embernek a szabadság alapját, a „jó” és a „rossz” megkülönböztetésének képességét. A Hold-istenek kizárólagos vezetése alatt bár kifejlődött az emberi értelem szerve, de ezek az istenek szunnyadni hagyták volna ezt a képződményt; felhasználása nem állt érdekükben. Megvoltak saját értelemi erők. A luciferi lényeknek érdekükben állt, hogy az emberi értelmet fejlesszék és a földi dolgok felé fordítsák. Ezzel az emberek tanítóivá váltak mindabban, amit az emberi értelem véghezvihet. De nem lehettek többek, mint ösztönzők. Hiszen az értelmet nem tudták önmagukban kifejleszteni, csak az emberben. Ezáltal a Földön kétirányú tevékenység indult meg. Az egyik közvetlenül a Hold-istenektől indult ki, és kezdettől fogva törvényszerűen szabályos, ésszerű volt. A Hold-istenek tanulóidejüket már korábban kitöltötték, most már túl voltak a tévedés lehetőségén. Az emberekkel együtt haladó luciferi isteneknek azonban még fel kellett küzdeniük magukat egy, Hold-istenekhez hasonló, tisztult állapothoz. Az ő vezetésük alatt kellett az embernek eljutnia oda, hogy lényének törvényeit megtalálja. Lucifer vezetésével neki magának is olyanná kellett válnia, mint aki „egy az istenek közül”.

Önként adódik a kérdés: ha a luciferi lények nem jutottak el a Hold-istenekkel együtt az értelemmel telített teremtettségig a tűzködben, akkor hol álltak meg? A földi fejlődés mely fokáig voltak képesek együttműködni teremtetőinkkel? Az Akasha Krónika választ ad erre. A földi teremtetésben addig a pontig tudtak részt venni, amikor a Nap kivált a Föld-

ből. Az Akasha Krónikából látható, hogy eddig az időpontig, – bár valamivel kisebb munkát végeztek, mint a Hold-istenek –, de mégis az isteni teremtmők seregéhez tartoztak. A Föld és a Nap szétválása után az előbbi planétán egy olyan tevékenység kezdődött, – a tűzködben való munkálkodás –, amire a Hold-istenek fel voltak készülve, a luciferi szellemek azonban nem. Ezért számukra most egy nyugalmi időszak állt be. Amikor aztán az általános tűzköd elvonulása után az emberlények elkezdtek értelmi szerveik kialakításán dolgozni, a luciferi lények ismét előléphettek nyugalmi állapotukból. Mert az értelem megteremtése a Nap tevékenységével rokon. Az értelem felébredése az emberi természetben nem más, mint egy belső Nap felragyogása. Ezt nemcsak képletesen, hanem teljesen valódi értelmében mondjuk. Így, amikor a tűzködkorszak véget ért a Földön, ezek a szellemek alkalmat találtak rá az emberi belsőben, hogy ismét folytassák a Nappal kapcsolatos tevékenységüket.

Ebből az is kitűnik, hogy honnan származik a „Lucifer”, azaz „fényhozó” név, és miért nevezi az okkult tudomány ezeket a lényeket Nap-isteneknek.

A továbbiak már csak úgy érthetők meg, ha olyan időkre tekintünk vissza, amelyek a földi fejlődést megelőzték. Legközelebb ezekre az időkre fogunk az Akasha Krónika folytatásaiban visszapillantani. (Az Akasha Krónika folytatásokban jelent meg a Lucifer Gnosis című folyóiratban – a ford.) El fogjuk mondani, milyen fejlődésen mentek keresztül a Földdel kapcsolatos lények más planétákon, mielőtt a Földre kerültek volna, továbbá pontosabban megismerkedünk a Hold- és Nap-istenek természetével. Ezzel egyidejűleg az állat-, növény- és ásványvilág fejlődése is teljesen világossá válik majd.

NÉHÁNY SZÜKSÉGES KÖZBEEŚ MEGJEGYZÉS

Ezeket a fejtegetéseket olyan közlésekkel kezdjük, amelyek az embernek és a vele kapcsolatban álló lényeknek a „földi korszak” előtti fejlődésére vonatkoznak. Mert amikor az ember elkezdte sorsát összekötni azzal a planétával, amit „Föld”-nek nevezünk, már egész sor fejlődési fokozaton ment át, amelyeken a földi létre bizonyos mértékben előkészült. Három ilyen fokozatot különböztetünk meg, három planetáris inkarnációt. Az okkult tudomány Szaturnusz-, Nap- és Hold-korszaknak nevezi ezeket a fokozatokat. Látjuk majd, hogy ezeknek az elnevezéseknek egyelőre semmi közük sincs a fizikai asztronómiában a fenti neveket viselő mai égitestekhez, ámbár a haladott fokon álló misztikus számára ismeretes, hogy tágabb értelemben ezekkel is kapcsolatban vannak.

Úgy is szokták mondani, hogy az ember, mielőtt megjelent volna a Földön, más planétákon lakott. De ez alatt a „más planéták” alatt csak magának a Földnek és lakóinak korábbi fejlődési fokozatait kell értenünk. Földünk, mielőtt „Föld” lett belőle, az összes hozzátartozó lényvel együtt átmént a Szaturnusz-, a Nap- és a Hold-lét három állapotán. A Szaturnusz, a Nap és a Hold bizonyos értelemben a Földnek három ősidőbeli inkarnációja. S amit ezzel kapcsolatban Szaturnusznak, Napnak és Holdnak nevezünk, éppúgy nincs meg ma már fizikai égitestként, mint ahogy egy ember korábbi fizikai inkarnációi sincsenek meg mai inkarnációja mellett.

Hogy milyen is volt az embernek és a Földhöz tartozó többi lénynek ez a „planetáris fejlődése”, éppen erről fognak szólni az Akasha Krónikából merített következő közlések. Ez nem azt jelenti, hogy az említett három állapotot nem előzték meg még további állapotok. De mindaz, ami ezeket megelőzi, olyan homályba vész, amibe a szellemtudományos kutatás

egyelőre még nem tud bevilágítani. Mert ez a kutatás nem spekuláción, pusztán fogalmak összeszövögetésén, hanem valóságos szellemi tapasztalaton alapul. Mint ahogy fizikai szemünk a szabad térségben csak egy bizonyos határig tud ellátni és a horizonton nem tud túltekinteni, úgy a „szellemi szem” tekintete is csak bizonyos időpontig ér el. A szellemtudomány tapasztalaton alapul és megelégszik azzal, amit e tapasztalatok keretein belül észlel. Az már csak a fogalmak terén való szörszálhasogatás, ha azt akarjuk kutatni, hogy mi volt a világ „legkezdetén”, vagy „miért is teremtette Isten a világot”. A szellemi kutatónak meg kell értenie, hogy a megismerés bizonyos fokán ilyen kérdéseket már egyáltalán nem tesz fel az ember. Mert a szellemi tapasztalat keretein belül minden megnyilatkozik az ember előtt, amire szüksége van ahhoz, hogy planétánkon hivatását betöltse. Aki türelmesen beledolgozza magát a szellemi kutató tapasztalataiba, az meglátja, hogy a szellemi tapasztalat keretein belül az ember minden számára szükséges kérdésre teljesen kielégítő választ kaphat. A most következő közlésekből például látni fogják, hogy tökéletesen megoldódik „a rossz eredetének” kérdése és még sok minden más, aminek megválaszolására az ember szükségszerűen vágyakozik.

Egyáltalán nem akarom ezzel azt mondani, hogy az ember sohasem törekedhet arra, hogy magyarázatot kapjon a fent említett kérdésre „a világ eredetéről” vagy más hasonló kérdésekre. Vágyhat rá. De először meg kell hogy szerezze azokat az ismereteket, amik a következő szellemi tapasztalaton alapuló közlésekből meríthetők. Akkor majd rájön, hogy ezeket a kérdéseket másként kell feltennie, mint ahogy eddig tette.

Minél mélyebbre hatol az ember állandó munkával az igazi szellemtudományba, annál szerényebb lesz. Csak akkor tudja meg, hogy lassan, fokozatosan kell magát bizonyos megismerésekre éretté és méltóvá tennie. Végül a „büszkeség” vagy „szerénytelenség” olyan emberi tulajdonságok neveivé válnak, amelyeknek a megismerés egy bizonyos fokán már semmi értelmük sincs. Ha az ember eljutott egy kis megismeréshez, akkor látja, hogy milyen mérhetetlenül nagy út áll még előtte. Éppen a tudás vezet el annak belátásához, hogy milyen keveset tudunk. S feltámad az emberben az óriási felelősség érzése is, amit az vállal magára, aki érzékfeletti megismerések-

ről beszél. Az emberiség azonban nem élhet ezek nélkül az érzékfeletti megismerések nélkül. Viszont aki ezeket terjeszti, annak szerénynek kell lennie és igazi, valódi önkritikával kell rendelkeznie; megingathatatlanul törekednie kell az önmegismerésre és a legnagyobb óvatosságra.

Szükségessé váltak itt ezek a közbeeső megjegyzések, mert most még magasabb fokú megismerések felé indulunk, mint amilyeneket az Akasha Krónika előző fejezeteiben találtunk.

A következő közlésekben az emberiség múltjába való bepillantás mellett a jövőbe is betekintünk majd. Mert az igazi szellemi megismerés előtt a jövő is feltárulhat, de csak olyan mértékben, amennyire erre az embernek hivatása betöltéséhez szüksége van. Aki nem ismeri el a szellemtudományt, és előítéletei magas elefántcsonttornyából egyszerűen a fantasztikum és az álmodozás területére számúzi mindazt, ami e magasabb régiókból árad felé, az fogja a jövőt a legkevésbé megérteni. Pedig egy egyszerű logikus megfontolás érthetővé teheti azt, amiről itt szó van. Csakhogy az ilyen logikus megfontolásokat az emberek általában csak addig fogadják el, amíg azok saját előítéleteikkel megegyeznek. Az előítéletek ugyanis mindenfajta logikának veszedelmes ellenségei.

Gondoljuk csak meg: ha ként, oxigént és hidrogént bizonyos meghatározott körülmények között összevegyítünk, akkor egy szükségszerű törvény értelmében kénsavnak kell keletkeznie. Aki kémiát tanult, az előre meg tudja mondani, mi nek kell bekövetkeznie, ha az említett három anyag a megfelelő feltételek mellett kapcsolatba kerül egymással. Egy ilyen kémikus tehát próféta az anyagi világnak egy korlátozott területén. Jóslata csak akkor bizonyulna hamisnak, ha a természeti törvények hirtelen megváltoznának. A szellemtudomány művelője a szellemi törvényeket kutatja ugyanolyan módon, mint ahogy a fizikus vagy kémikus az anyag törvényeit. Ezt oly módon és olyan szigorúsággal teszi, ahogy ez a szellem területén illő. Az emberiség fejlődése viszont a nagy szellemi törvények értelmében megy végbe. Mint ahogy az oxigén, a hidrogén és a kén sohasem fog a természeti törvényekkel ellenkező módon vegyülni egymással, éppoly kevésbé fog a szellemi életben valaha is bármi a szellemi törvények ellenében történni. Aki tehát az utóbbiakat ismeri, az bepillantást nyerhet a jövő törvényszerűségeibe.

Szándékosan használjuk itt éppen ezt a hasonlatot az emberiség eljövendő sorsának prófétikus előrejelzésénél, mert az igazi szellemtudomány ezt az előrejelzést valóban teljesen így értelmezi. Annak számára, aki az okkultizmusnak ezzel a nézetével tisztában van, megszűnik az az ellenvetés is, hogy ha a dolgokat bizonyos értelemben előre meg lehet állapítani, akkor mindennemű emberi szabadság lehetetlen. Azt lehet előre megállapítani, ami egy bizonyos törvény hatálya alá esik. Az emberi akaratot azonban nem a törvény határozza meg. Amilyen biztos az, hogy oxigén, hidrogén és kén egy bizonyos törvény szerint kénsavvá egyesül, éppolyan biztos, hogy az emberi akarattól függhet az, hogy létrehozza azokat a feltételeket, amelyek mellett a törvény hatni fog. Ugyanígy lesz ez a jövő nagy világeseményeinél és emberi sorsainál is. A szellemi kutató ugyan előre látja ezeket, de kiváltani az emberi akaratnak kell majd őket. Az okkult kutató tudniillik azt is előre látja, amit az emberi szabadság hoz majd létre. Hogy ez lehetséges, arról a következők alapján alkothatunk képzetet.

Tisztában kell lennünk azzal, hogy van egy lényeges különbség a tényeknek a fizikai tudomány és a szellemi megismerés által való előre meghatározása között. A fizikai tudomány értelmi belátásokon alapul, ezért jóslása is értelemszerű: ítéletekre, következtetésekre, kombinációkra van utalva. A szellemi megismerésen alapuló prófécia ezzel szemben valódi magasabbrendű látásból vagy észlelésből származik. A szellemi kutatónak éppenséggel a legszigorúbban kerülnie kell, hogy olyasmit képzeljen el, ami pusztán megfontoláson, kombináción, spekuláción stb. alapul. Itt a legmesszebbmenőig terjedő lemondást kell gyakorolnia, és teljes mértékben tudnia kell, hogy az igazi látásnak mindennemű spekuláció, értelem-szerű filozofálgatás stb. ártalmára van. Ezek még az alacsonyabbrendű emberi természethez tartoznak; a valóban magasabbrendű megismerés csak ott kezdődik, ahol ez a természet az emberben magasabbrendű lénné emelkedik fel. Ezzel korántsem akarunk az említett képességek használata ellen szólni, hiszen azok a maguk területén teljesen jogosan, sőt egyedül jogosan igénybe vehetők. Önmagában véve semmi sem magasabb- vagy alacsonyabbrendű, csak valami máshoz viszonyítva. Ami egy bizonyos vonatkozásban magasan áll, egy másik vonatkozásban nagyon mélyen állhat.

Amit azonban látás útján kell majd megismerni, az nem ismerhető meg pusztán megfontolás, sőt az értelem legcsodálatosabb kombinációi révén sem. Lehet valaki a szó legközhelyesebb értelmében bármilyen fejlett is szellemileg, ez a szellemi fejlettsége nem segíti az érzékfeletti igazságok megismerésében. Sőt, le kell hogy mondjon róla, és teljes mértékben a magasabbrendű látáshoz kell folyamodnia, hogy az érzékfeletti dolgokat minden „szellemi” megfontolás nélkül érzékelje, mint ahogy a mezőn minden további megfontolás nélkül meglátja a virágokat. Az nem vezet semmire, ha csak elgondolko-dunk egy mezőn; itt nem használ semmiféle okosság. Ugyanez a helyzet a magasabb világok látásánál is.

Ami ily módon mondható el előre, prófétikusan az ember jövőjéről, az az alapja minden valóban gyakorlati jelentőségű eszménynek. Az eszményeknek csak akkor van értékük, ha olyan mélyen gyökereznek a szellemi világban, mint a természeti törvények a természet világában. A fejlődés törvényei kell hogy ilyen valódi eszményekké váljanak, mert különben ezek az eszmények az értéktelen rajongás és fantázia szülöttei, és sohasem valósulhatnak meg. Tágabb értelemben a világtörténelem minden nagy eszménye tisztánlátó megismerésből származik. Végso soron ezek a nagy eszmények mind a nagy okkult kutatóktól vagy beavatottaktól erednek, és a kisebb mesterek, akik az emberiség „építésében” közreműködnek, tudatosan vagy – többnyire – nem tudatosan az okkult kutatók által megszabott irányelvekhez igazodnak. Ugyanis minden nem tudatos dolog valami tudatosra vezethető vissza. A kőműves, aki egy ház építésén dolgozik, nem tudatosan ugyan, de olyan dolgokhoz igazodik, amelyeket tudnak azok, akik kijelölték az építkezés helyét, az épület stílusát stb. De az építkezés helye és stílusa meghatározásának is valami olyan alapja van, ami a meghatározók számára sem válik tudatossá, mások azonban ennek is tudatában voltak vagy vannak. Egy művész például tudja, hogy az alkalmazott stílus miért kíván itt egyenes, ott pedig ívelt vonalat. Aki ezt a stílust alkalmazza háza építésénél, esetleg nem tudatosítja magában ezt a „miért”-et.

Ugyanígy van ez a világ és az emberiség fejlődésének nagy folyamatainál is. Azok mögött, akik egy bizonyos területen dolgoznak, magasabbrendű, tudatosabb dolgozók állnak, s így megy a tudatosság skálája felfelé és lefelé. A mindennapi

ember mögött feltalálók, művészek, kutatók stb. állnak, mögöttük az okkult beavatottak, ezek mögött pedig ember feletti lények. A világ és az emberiség fejlődését csak akkor érthetjük meg, ha tisztában vagyunk azzal, hogy a közönséges emberi tudat csak az egyik formája a tudatnak, amelynél magasabb- és alacsonyabbrendű tudatformák is vannak. De itt sem szabad a „magasabbrendű” és „alacsonyabbrendű” kifejezéseket helytelenül alkalmazni. Csak ahhoz a ponthoz viszonyítva van jelentőségük, ahol az ember éppen áll – csakúgy, mint a „jobbra” és „balra” kifejezéseknél. Ha az ember továbbmegy egy kicsit „jobbfelé”, akkor balra kerülnek tőle olyan tárgyak, amik azelőtt jobbra voltak. Pontosan ugyanez a helyzet azokkal a tudatfokozatokkal is, amelyek a közönséges emberi tudat felett vagy alatt állnak. Ha az ember magasabbra fejlődik, megváltozik a többi tudatfokhoz való viszonya. De ezek a változások éppen a fejlődésével függenek össze. Ezért szükséges, hogy példaképpen rámutassunk néhány más tudatfokozatra is.

Ilyen például szolgálhat először is a méhkaptár, vagy az a nagyszerű államélet, amit a hangyabolyban találunk. A különböző kategóriájú rovarok (nőstények, hímek, dolgozók) együttműködése abszolút törvényszerűséggel történik. A feladatoknak az egyes kategóriák közötti elosztásában a legmagasabbrendű bölcsesség jut kifejezésre. Ami itt megvalósul, az éppen úgy egy tudatból fakad, mint ahogy az ember létesítményei a fizikai világban (technika, művészet, állam stb.) tudatának eredményei. Csakhogy a méh- vagy hangyatársadalom alapját képező tudat nem található meg ebben a fizikai világban, ahol a közönséges emberi tudat működik. Megközelítően a következőképpen írhatjuk le a tényállást.

Az embert megtaláljuk a fizikai világban, és fizikai szervei, egész felépítése úgy vannak megalkotva, hogy tudatát is elsősorban ebben a fizikai világban keressük. Másként áll ez a méhcsaládnál vagy a hangyabolynál. Téves úton járunk, ha az itt működő tudatot illetően úgy, mint az embernél, megállunk a fizikai világnál. Nem, itt azt kell mondanunk: ha meg akarjuk találni azt a lényt, aki elrendezi a méhcsalád vagy a hangyaboly dolgait, nem állhatunk meg abban a világban, amelyben a méhek vagy a hangyák fizikai testük szerint élnek. A „tudatos szellemet” itt egy másik világban kell keresnünk.

Ugyanazt a tudatos szellemet, amely az embernél a fizikai világban él, ezeknél az állatkolóniáknál az érzékfeletti világban találhatjuk. Ha az ember tudatával fel tudna emelkedni ebbe az érzékfeletti világba, akkor ott ezt a „hangya-” vagy „méhszellemet” teljes tudatossággal testvérlényeként üdvözölhetné. A látó ezt valóban meg tudja tenni. Az említett példák esetében tehát olyan lényekkel van dolgunk, akik más világokban tudatosak és csak fizikai szerveikkel – az egyes méhekkkel és hangyákkal – nyúlnak át a fizikai világba. Nagyon is lehetséges, hogy egy olyan tudat, amilyen a méhcsaládé vagy a hangyabolyé, fejlődésének egy korábbi szakaszában már volt a fizikai világban éppen úgy, mint a mai emberi tudat, de aztán felemelkedett, és csak végrehajtó szerveit, az egyes hangyákat és méheket hagyta hátra a fizikai világban.

Ilyen fejlődési folyamat fog megvalósulni a jövőben az embernél is. A látóknál ez tulajdonképpen bizonyos fokig már a jelenben zajlik. Az, hogy a mai ember tudata a fizikai világban tevékenykedik, azon alapul, hogy fizikai részecskéi – az agy- és idegmolekulák – egymással bizonyos meghatározott kapcsolatban állnak. Utalok itt arra, amit „A magasabb világok megismerése” című munkámban más összefüggésben már bővebben is kifejtettem. Az ember magasabb fokra való fejlődésével együtt jár az, hogy az agymolekulák szokásos összefüggése valóban meglazul. Ekkor már „lazábban” függenek össze, úgyhogy egy tisztánlátó agya bizonyos tekintetben valóban egy hangyabolyhoz hasonlítható, ha a szétdaraboltság anatómiailag nem is mutatható ki. A hangyaboly egyes molekulái – maguk a hangyák – egy igen régmúlt időben összefüggtek egymással, mint ma az emberi agy molekulái. Akkor a hozzájuk tartozó tudat is a fizikai világban volt, mint ma az emberi tudat.

Amikor a jövőben az emberi tudat majd magasabb világokba jut, akkor érzékelhető részei között az összefüggés éppoly lazává válik, mint ma az egyes hangyák között. Ami egykor majd fizikailag minden emberrel meg fog történni, már ma is végbemegy a tisztánlátó agyában, csak éppen hogy nincsen az érzékelhető világnak olyan finom műszere, amely ezt a korát megelőző fejlődés következtében létrejött lazulást ki tudná mutatni. Mint ahogy a méheknél három kategória fejlődik ki: a királynő, a herék és a dolgozók, ugyanúgy a „látó agyban” is a molekulák három kategóriája keletkezik: tulajdonképpen

különálló, eleven lények, amelyek között a látó magasabb világba emelkedett tudata tudatos együttműködést hoz létre.

A tudatosság egy másik fokozata az, amit általában „faj-” vagy „népszellemnek” neveznek, anélkül hogy ezzel kapcsolatban valóban valami meghatározott dolgot tudnának elképzelni. A szellemi kutató számára egy nép vagy faj tagjainak együttélésében mutatkozó közös, bölcs hatások is egy tudaton alapulnak. A szellemi kutatás ezt a tudatot éppúgy egy másik világban találja meg, mint a méhcsalád vagy a hangyaboly tudatát. De ennek a nép- vagy fajtudatnak nincsenek szervei a fizikai, csak az úgynevezett asztrális világban. A méhcsalád tudata a fizikai méhek útján végzi munkáját, a néptudat pedig a néphez tartozó emberek asztráltestének segítségével. Ezek a faj- vagy népszellemek tehát egészen másfajta lények, mint az emberek vagy a méhek.

Sok példát kellene még felsorolnunk, hogy egészen szemléletessé tegyük az emberhez viszonyítva alsóbb- és felsőbbrendű lények létét. A fent említettek azonban elegendők ahhoz, hogy bevezetésül szolgáljanak az emberi fejlődés útjait bemutató következő fejezetekhez. Mert az ember saját fejlődési menete csak úgy érthető meg, ha figyelembe vesszük, hogy együtt fejlődik olyan lényekkel, akiknek tudata más világokban van, mint az övé. Ami az ember világában lejátszódik, ilyen más tudatfokú lényektől is függ, tehát csak ebben az összefüggésben látható át helyesen.

A FÖLD EREDETE

Amint az egyes embernek különböző fokozatokon kell áthaladnia születése után, – vagyis a csecsemőkoron, gyermekkoron és az ezeket követő korokon át kell felemelkednie az érett férfi vagy nő koráig –, ugyanúgy van ez az emberiség összességével is: különböző fokozatokon keresztül fejlődött mai állapotáig. A tisztánlátás eszközeivel az emberiség fejlődésének három fő fokozatát figyelhetjük meg, amelyeken az emberiség átment, mielőtt a Föld kialakult volna, és ez az égitest vált volna a fejlődés színterévé. Jelenleg tehát az ember „világméretű” életének negyedik fokozatánál tartunk. Egyelőre csak az erre vonatkozó tényeket mondjuk el. Ezek belső indoklása a leírás során magától fog adódni, amennyire ez a mindennapi nyelv szavai segítségével – anélkül hogy az okkult tudomány kifejezési formáját használnánk – lehetséges.

Az ember már megvolt, mielőtt Föld lett volna. De nem szabad úgy képzelnünk, hogy azelőtt esetleg más planétákon élt, és onnan vándorolt egy bizonyos időpontban a Földre. Az a helyzet, hogy maga a Föld fejlődött együtt az emberrel. Éppúgy, mint az ember, a fejlődés három fő fokozatán ment keresztül, mielőtt azzá vált volna, amit ma „Föld”-nek nevezünk. Mint már jeleztük, egyelőre teljesen meg kell szabadulnunk azoktól a fogalmaktól, amelyeket a mai tudomány a „Szaturnusz”, a „Nap” és a „Hold” elnevezésekhez kapcsol, ha helyes fényben akarjuk látni a szellemtudomány közléseit ezen a területen. Egyelőre ne fűzzünk ezekhez a nevekhez más jelentést, csupán azt, ami a most következő közlésekből fog kitűnni.

Mielőtt ez az égitest – amelyen az ember él – „Föld”-dé vált volna, három másik formája volt, amelyeket Szaturnusznak, Napnak és Holdnak nevezünk. Négy planétáról beszélhetünk tehát, amelyeken az emberiség fejlődésének négy fő fokozata lejátszódott. Úgy áll a helyzet, hogy a Föld, mielőtt „Föld”-dé vált volna „Hold” volt, azelőtt „Nap” és még azelőtt „Szatur-

nusz”. Mint az a továbbiakból majd kitűnik, joggal fogadhatunk el három további fő fokozatot, amelyen a Föld, jobban mondva az az égitest, ami a jelenlegi Földre fejlődött, még át fog menni. A szellemtudomány ezeknek a Jupiter, a Vénusz és a Vulkán nevet adta. Ezek szerint tehát az az égitest, amelyhez az emberiség sorsa kapcsolódik, a múltban három fokozaton ment keresztül, most a negyediknél tart és még háromon kell átmennie, amíg az emberben lévő összes adottság kifejlődik, azaz elérkezik tökéletességének csúcsára.

Úgy kell elképzelnünk, hogy az emberiség és égitestének fejlődése nem olyan folyamatosan megy végbe, mint ahogy az egyes ember átmegy a csecsemőkoron, gyermekkoron stb. – ahol az egyik állapot többé-kevésbé észrevétlenül megy át a másikba –, hanem bizonyos megszakításokkal. A Szaturnusz-állapot nem megy át közvetlenül a Nap-fokozatba. A Szaturnusz- és a Nap-fejlődés között – s az emberlakta planéta további formái között is – közbeeső állapotok vannak, amiket a két nap közötti éjszakához hasonlíthatnánk, vagy ahhoz az alvásszerű állapothoz, amiben a növény csírája van, mielőtt újra kifejlődne belőle a teljes növény.

A tényállás keleti ábrázolásának kifejezéseit követve a mai teozófia a fejlődésnek azt az állapotát, ahol az élet külsőleg bontakozik ki, „manvantará”-nak, a köztük lévő nyugalmi állapotot „pralayá”-nak nevezi. Az európai okkult tudomány értelmében az első állapotra a „nyílt körforgás”, a másodikra a „rejtett” vagy „zárt körforgás” kifejezést használhatjuk, de akadnak más megjelölések is. A Szaturnusz, a Nap, a Hold és a Föld tehát nyílt körforgások, a köztük lévő nyugalmi állapotok pedig zárt körforgások.

Egészen helytelen volna, ha azt gondolnánk, hogy a nyugalmi állapotban minden élet kihál, bár teozófus körökben manapság ilyen elképzelésekkel is találkozunk. Ahogy alvás közben sem szűnik meg az ember élete, éppúgy nem szűnik meg sem saját, sem égitestének élete a zárt körforgás (pralaya) alatt. Csakhogy a nyílt körforgás (manvantara) folyamán létrejött érzékekkel nem észlelhetők a nyugalmi állapotban meglévő életkörülmények, mint ahogy álmában sem észleli az ember tudatosan, hogy mi történik körülötte.

Az, hogy a fejlődési állapotokat miért nevezzük „körforgás”-oknak, kellőképpen ki fog tűnni a további fejtegetések-

ből. Hogy milyen hatalmas időszakokra terjednek ki ezek a körforgások, arról csak később beszélhetünk.

Az egyes körforgásokon áthaladó vezérfonalat megtalálhatjuk, ha egyelőre csak az emberi tudat fejlődését követjük körforgásról körforgásra. Ehhez a vizsgálathoz aztán minden egyebet megfelelően hozzá tudunk majd kapcsolni.

Azt a tudatot, amit az ember földi pályafutása során kifejlesztett, az európai okkult tudomány „világos nappali tudat”-nak nevezi. Az ember jelenlegi érzékeivel észleli a világ tárgyait és személyeit, majd ezekről esze és értelme segítségével képzeteket és eszméket alkot. Az érzékelhető világban aztán az ilyen érzékletek, képzetek és eszmék szerint működik. Ezt a tudatát az ember csak a világfejlődés negyedik fő fokozatán (Föld) alakította ki, a Szaturnuszon, a Napon és a Holdon még nem volt meg. Ezeken még más-más tudatállapotban élt. Ezek szerint a három előző fejlődési fokozatot alacsonyabbrendű tudatállapotok kibontakoztatásaként jelölhetjük meg.

Legalacsonyabb fokú tudatállapota a Szaturnusz-fejlődés idején volt az embernek; ennél magasabb szintű a Nap-állapot tudatfoka, majd ezt követi a Hold- és végül a földi tudat.

Ezek a korábbi tudatok főleg két dologban különböznek a földi tudattól: a világosság fokában és abban, hogy milyen széles körre terjed ki az ember észlelőképesége.

A szaturnuszi tudat világossági foka a legalacsonyabb. Egészen tompa. Nehéz pontosan fogalmat adni erről a tompaságról, mert még az alvás tompasága is világosabb egy fokkal ennél a tudatnál. Abnormális, úgynevezett mélytransz állapotban eshet még vissza a mai ember ebbe a tudatállapotba. Az okkult tudomány értelmében tisztánlátó ember azonban megfelelő képzetet tud alkotni róla. Ő maga nem él ebben a tudatállapotban, hanem egy sokkal magasabb tudatfokra emelkedik fel, ami azonban bizonyos szempontból mégis hasonlít ehhez az eredeti tudatállapothoz. A jelenlegi, földi fokozat mindennapi emberénél ezt az állapotot, amin egykor átment, kioltotta a „világos nappali tudat”. A médium azonban, aki mélytranszba esik, visszakérül ebbe az állapotba és úgy észlel, ahogy egykor a szaturnuszi időkben minden ember észlelt. Egy ilyen médium aztán vagy transzállapotban, vagy ébredése után olyan élményekről számolhat be, amelyek hasonlítanak a szaturnuszi szintér élményeihez. De csak azt mondhatjuk,

hogy „haszonlitanak”, azt nem, hogy „azonosak”, mert azok a tények, amik a Szaturnuszon játszódtak le, egyszer s mindenkorra elmúltak; csak olyanok történnek még ma is az ember környezetében, amik bizonyos mértékben rokonságban állnak velük. Ezeket csak a „szaturnuszi tudat” észlelheti.

A fenti értelemben vett tisztánlátó, éppúgy mint a médium, ilyen szaturnuszi tudatra tesz szert; de emellett megtartja „világos nappali tudatát” is, amivel az ember a Szaturnuszon még nem rendelkezett, és amit a médium a transzállapotban elveszít. Egy ilyen tisztánlátó tehát, bár nem él benne magában a szaturnuszi tudatban, mégis képet alkothat arról.

A szaturnuszi tudat, mint mondtuk, világosságát tekintve néhány fokkal alatta áll a mai ember tudatának, az észlelés átfogóképessége szempontjából azonban felette. Tompaságában ugyanis nemcsak mindazt tudja a legkisebb részletekig észlelni, ami saját égitestén – a Szaturnuszon – történik, hanem meg tudja figyelni azokat a dolgokat és lényeket is, amelyek az övével kapcsolatban álló más égitesteken vannak. Sőt, ezekre a dolgokra és lényekre bizonyos hatást is tud gyakorolni. (Talán szükségtelen hangsúlyoznunk, hogy ez a „más égitestek megfigyelése” egészen másfajta volt, mint az, amit a mai ember tudományos asztronómiájával végez. Az asztronómiai megfigyelés a „világos nappali tudatra” támaszkodik, ezért más égitestek külső tulajdonságait észleli. A szaturnuszi tudat ezzel szemben közvetlen megérzése, átélése annak, ami más égitesteken végbemegy. Nem teljesen, de bizonyos mértékben helytálló, ha azt mondjuk, hogy egy Szaturnusz-lakó úgy élte át saját égitestét és más égitestek eseményeit és tényeit, mint ahogy a mai ember szívét és szívverését, vagy ehhez hasonló dolgokat saját testében átél.)

Ez a szaturnuszi tudat, az emberiség fejlődésének első fő fokozata, lassan fejlődik ki. Közben egész sor alsóbbrendű fokozaton áthalad, amelyeket az európai okkult tudomány „kis körforgásoknak” nevez. A teozófiai irodalomban ezeket a kis körforgásokat „köröknek”, és ezek további alosztályait – a még kisebb körforgásokat – „glóbuszoknak” szokták nevezni. Ezekről a kis körforgásokról még szó lesz a következő fejezetekben, most egyelőre – a könnyebb áttekinthetőség kedvéért – kövessük a fejlődés fő fokozatait. Egyelőre csak az emberről lesz szó, bár az ő fejlődésével együtt halad az alatta és fölötte

álló lények és események fejlődése is. Az ember haladásáról elmondottakhoz aztán majd megfelelően hozzákapcsolhatjuk mindazt, ami más lények fejlődésére vonatkozik.

Amikor a szaturnuszi tudat kibontakozása lezárult, beállt egy fentebb említett hosszú nyugalmi szünet (pralaya). Ezután az ember égitestéből kifejlődött az, amit az okkult tudomány „Nap”-nak nevez. S a Napon az emberlények is újra feltámadtak álmukból. Ekkor a korábban kibontakoztatott szaturnuszi tudat már eleve meglévő adottságként megvolt bennük, de azt először újra ki kellett fejleszteniük magukból. Úgy is mondhatnánk, hogy az ember a Napon megismételte szaturnuszi állapotát, mielőtt egy magasabb fokra lépett volna. Csakhogy nem egyszerű ismétlésről volt itt szó, hanem egy más formában történő ismétlésről. A formák változásáról azonban majd később, a kisebb körforgások tárgyalásánál beszélünk. Akkor majd kitűnnek az egyes „ismétlések” közti különbségek is.

A szaturnuszi állapot megismétlése után megjelenik az ember „naptudata”. Ez egy fokkal világosabb mint az előző, de cserébe veszít átfogóképességéből. Jelenlegi élete során az ember mély, álomtalan alvás közben van ahhoz hasonló tudatállapotban, mint amilyenben hajdan a Napon volt. Persze az, aki nem tisztánlátó vagy nem médium, nem tudja észlelni a naptudatban megjelenő eseményeket és lényeket. Az erre a fokra leszállított tudatú médium transzállapotával és a valódi tisztánlátó magasabb tudatával ugyanúgy áll a helyzet, mint ahogy azt a szaturnuszi tudattal kapcsolatban már megbeszéltük.

A naptudat köre csak a Napra és a vele legközelebbi összefüggésben álló égitestekre terjed ki. Csak ezeket és ezek eseményeit tudja a Nap-lakó átélni, mint ahogy a jelenlegi ember – hogy még egyszer éljünk a korábbi hasonlattal – saját szívverését átéli. A Szaturnusz lakói ugyanilyen módon azoknak az égitesteknek az életét is átérték, amelyek nem tartoztak közvetlenül a Szaturnusz környezetéhez.

Amikor aztán a Nap-fokozat is átment a megfelelő kis körforgásokon, itt is bekövetkezett a nyugalmi állapot. Ebből az állapotból az ember égitestét „Hold-létére” ébredt. Két kis körforgás alatt az ember újra megismételte a Szaturnusz- és a Nap-fokozatot, mielőtt magasabbra lépett volna. Ezután kifejlesztette Hold-tudatát. Erről már könnyebb képet alkotni, mert van bizonyos hasonlóság e tudatfok és az álmokkal át-

szótt alvás között. Nyomatékosan hangsúlyoznunk kell azonban, hogy itt is csak hasonlóságról és nem azonosságról beszélhetünk. Mert bár a Hold-tudat olyan képekben nyilvánult meg, mint amilyeneket az álom ad, de az ottani álmokképek úgy feleltek meg az ember környezetében lévő tárgyaknak és folyamatoknak, mint a jelenlegi „világos nappali tudat” képei, csak annál tompábban. A Hold-tudatot a következőképpen szemléltethetnénk.

Tegyük fel, hogy egy Hold-lény egy tárgy, mondjuk egy sóvegylő közelébe kerül. (Természetesen akkor még nem volt „só” a mai formájában, de hogy megértessük magunkat, a képek és hasonlatok területén kell maradnunk.) Ez a Hold-lény – a jelenlegi ember elődje – nem észlelt a térben kiterjedő, rajta kívül álló, meghatározott színű és formájú tárgyakat, hanem ha egy ilyen tárgyhoz közeledett, egy – az álmokképhez hasonló – kép merült fel lényének bensejében. A kép színének tónusa a tárgy természetétől függött. Ha ez a Hold-lény életét elősegítő, neki szimpatikus tárgy volt, a kép sárga vagy zöld árnyalatú, világos színezetű volt. Ha antipatikusan, vagy a Hold-lényre ártalmas tárgyról volt szó, akkor egy vérvörös színárnyalat jelent meg. Ily módon lát ma is egy tisztánlátó, csak-hogy ő látás közben megőrzi teljes tudatát, amíg a Hold-lénynek csak álomszerű, derengő tudata volt. A „belsejében” felvillanó képek pontosan meghatározott viszonyban álltak a környezettel. Nem volt bennük semmi önkényes. Ezért a Hold-lények hozzájuk igazodhattak – ugyanúgy a képi benyomások alapján cselekedtek, mint ahogy ma érzéki észleleteink benyomásai alapján mi cselekszünk.

Ennek az álomszerű tudatnak – a harmadik fő fokozatnak – a kifejlesztése volt a „Hold-körforgás” feladata. Amikor a „Hold” átment a megfelelő kis körforgásokon, ismét egy nyugalmi állapot (pralaya) állt be. Ezután pedig felderengett a sötétségből a „Föld”.

A FÖLD ÉS JÖVŐJE

Az emberi fejlődés negyedik fő fokozatát a Földön éljük át. Ez az a tudatállapot, amellyel a mai ember rendelkezik. Mielőtt azonban ezt megszerezte volna, három kisebb körforgás folyamán meg kellett először ismételnie – neki és vele együtt az egész Földnek – a Szaturnusz-, a Nap- és a Hold-állapotot. Az ember most a negyedik Föld-körforgásban él; valamivel túl van ennek a körforgásnak a közepén. Ezen a tudatfokon már nemcsak a környezetének hatására lelkében megjelenő képeket észleli, álomszerűen, hanem tárgyak jelennek meg előtte „kint a térben”. A Holdon és az ismétlés fokozatain még a Földön is például színes kép merült fel lelkében, amikor egy bizonyos tárgy került a közelébe. Egész tudata ilyen – a lelkében fel-le hullámzó – képekből, hangokból stb. állt. Csak a negyedik tudatállapot kialakulásakor jelenik meg a szín, már nem csupán a lélekben, hanem egy külső, térben elhatárolt tárgyon; a hang sem csupán a lélek belső megcsendülése már, hanem egy tárgy megszólalása a térben. Ezért az okkult tudomány ezt a negyedik, földi tudatállapotot „tárgyi tudatnak” is nevezi. Ez lassan, fokozatosan alakult ki a fejlődés folyamán, amikor a fizikai érzékszervek egymás után megjelentek, és lehetővé tették a külső tárgyak legkülönbözőbb érzékelhető tulajdonságainak észlelését. A már kialakult érzékeken kívül azonban további érzékszerveink is vannak, egyelőre még csíraállapotban, amelyek a földfejlődés eljövendő korszakaiban fognak kibontakozni, és az érzékek világának még a mainál is nagyobb változatosságát fogják elénk tárni. Az előzőekben ennek a földi tudatnak fokozatos kibontakozását ismertettük, a továbbiakban ezt az ismeretést jelentősen kibővítjük és kiegészítjük.

A színes világ, a hangzó világ és a többi, amit tehát az ember korábban belsejében észlelt, földi élete folyamán most kint a térben jelenik meg előtte. Cserében viszont belsejében új világ bontakozik ki: a képzet- vagy gondolatvilág. A Hold-tudat-

nál nem beszélhattünk még sem képzetekről, sem gondolatokról. Ez a tudat kizárólag az említett képekből állt. Bár tulajdonképpen már valamivel korábban előkészült, csak a földfejlődés közepe táján jelent meg az emberben az a képesség, hogy a tárgyakról képzeteket és gondolatokat alkosson. Ezen a képességen alapul emlékezete és öntudata is. Csak a képzetalkotó ember tudja kifejleszteni az észleltekre vonatkozó emlékezetét, és csak a gondolkodó ember jut el odáig, hogy magát környezetétől mint önálló, öntudatos lényt megkülönböztesse, hogy magát mint „Én”-t ismerje meg. A leírt első három fokozat tehát tudatfok volt, a negyedik már nemcsak tudat, hanem öntudat.

A jelenlegi öntudaton, a gondolkodó tevékenységen belül pedig már kezd kialakulni a még magasabbrendű tudatállapotokhoz vezető adottság. Ezeket a tudatállapotokat az ember a következő planétákon fogja átélni, amelyekké a Föld jelenlegi alakja után át fog alakulni. Ne tekintsék képtelenségnek, ha ezekről a jövőbeli tudatállapotokról, tehát a következő planétákon folyó életről is elmondunk egyet-mást. Mert először is a tisztánlátó – bizonyos másutt kifejtendő okoknál fogva – megelőzi embertársait. Nála tehát már most kifejlődnek azok a tudatállapotok, amelyekhez az egész emberiségnek a bolygófejlődés előrehaladása során kell majd eljutnia. A tisztánlátó tudatában tehát már vannak képek a jövőbeni emberi fozozatokról. Másrészt minden emberben megvan már három következő tudatállapot adottságának csírája, és a tisztánlátó kutatásnak megvannak az eszközei ahhoz, hogy megállapítsa, mi fejlődhet ki ezekből a csírákból.

Ha azt mondjuk, hogy a tisztánlátó már most kifejleszti magában azokat a tudatállapotokat, amelyekhez a jövőben az egész emberiség el fog jutni, ezt mindenestre egy megszorítással kell értelmezni. A tisztánlátó ma lelki világában fejleszti ki azt a látását, ami a jövőbeni embernél fizikai módon fog megjelenni. De a jövőbeni embernek ez a fizikai állapota hű képmása lesz a tisztánlátó jelenlegi, megfelelő lelkiállapotának, hiszen a Föld is fejlődni fog, és ezáltal eljövendő fizikai lakóinál is egészen más formák fognak létrejönni, mint a maiak; ezek a fizikai formák azonban a mai lelki-szellemi világban készülnek elő. Amit például ma a tisztánlátó a fizikai emberi test körül fény- és színfelhőként mint úgynevezett „aurát” lát, az később fizikai formává fog válni, és nem a mai, hanem más érzékszer-

vek fogják a jövőbeni embert képessé tenni az új formák észlelésére. A tisztánlátó azonban szellemi érzékeivel éppen a későbbi érzékelhető lények szellemi ősképeit – például az aurát – látja már ma. Számára lehetséges a bepillantás a jövőbe, ennek jellegét azonban nagyon nehéz a mai nyelv segítségével a jelenlegi emberi képzetek számára szemléletessé tenni.

A jelenlegi tudatállapot képzei a külső világ színes és hangzó tárgyaihoz képest halványak, árnyékszerűek. Ezért az ember úgy is beszél képzeteiről, mint olyasvalamiről, ami „nem valóságos”. A „puszta gondolatot” szembeállítja az érzékek észlelte, „valóságos” tárgyakkal és lényekkel. De a képzetekben és gondolatokban megvan az adottság arra, hogy ismét valóságosak, képszerűek legyenek. Ha az ember ma a „piros” képzetéről beszél anélkül, hogy valamilyen piros tárgy állna előtte, akkor ez a képzet szinte árnyképe csupán a valóságos „pirosságnak”. Később el fog jutni az ember oda, hogy a „pirosnak” ne csak árnyékszerű képzetét tudja lelkében előidézni, hanem ha a „pirosra” gondol, akkor valóban „piros” is jelenjen meg előtte. Képeket fog tudni teremteni, nem csupán képzeteket. Valami olyasmit fog ezzel elérni, ami már a Hold-tudat számára is megvolt. De a képek nem álomszerűen fognak hullámszerűen benne, hanem mint jelenlegi képzeit, teljes öntudattal fogja őket előidézni. Egy színre vonatkozó gondolat maga a szín lesz, egy hang képzei maga a hang, és így tovább. A jövőben az ember saját akaratából fog egy képvilág fel-alá hullámszerűen lelkében, míg a Hold-lét alatt az ilyen képvilág saját közreműködése nélkül töltötte el az ember belső világát. Emellett persze a tárgyi külvilág térbeli jellege sem fog eltűnni. Az a szín, ami a színeképzetrel egyidejűleg keletkezik, nem pusztán a lélekben lévő kép lesz, hanem kint a térben fog kibontakozni. Ennek az lesz a következménye, hogy az ember magasabbrendű lényeket és dolgokat tud majd észlelni, mint amilyenek mai környezetét alkotják. Olyan dolgok és lények ezek, amelyek finomabb szellemi és lelki jellegűek – nem öltöznek a fizikai érzékekkel észlelhető tárgyi színekbe, hanem finomabb lelki és szellemi színek és hangok útján nyilvánulnak meg, amiket a jövő embere saját lelkének erejével tud majd életre kelteni.

Olyan állapot felé közeledik tehát az ember, amelyben egy ilyen észleletekre alkalmas, öntudatos képtudata lesz. (Az „ön-

tudatos képtudat” szóösszetétel megütközést kelthet, de ez fejezi ki legjobban a tényállást. Esetleg azt is mondhatnánk, hogy „képi öntudat”). A jövőbeni földfejlődés egyrészt az ember jelenlegi képzetalkotó és gondolkodó tevékenységének egyre magasabbrendű, finomabb, tökéletesebb kibontakozását hozza majd magával, másrészt azonban ezzel egyidejűleg lassanként, fokozatosan már az öntudatos képtudat is kialakul. Ez utóbbi azonban csak a következő planétán fog az emberben teljesen elevenen élni, azon a planétán, amivé a Föld majd átalakul, és amit az okkult tudomány „Jupiter”-nek nevez. Akkor az ember kapcsolatba léphet majd olyan lényekkel, akik jelenlegi érzéki észlelése előtt teljes mértékben rejtve maradnak. Érthető, hogy ezáltal nemcsak észlelési tevékenységével kapcsolatos élete válik egészen mássá, hanem tettei, érzései, környezetével való minden kapcsolata is teljesen megváltozik.

Az ember ma csak érzékelhető lényeket tud tudatosan befolyásolni, a jövőben viszont majd egészen más erőkre és hatalmakra lesz képes ugyanígy tudatosan hatni, és ő maga is egészen más világokból fogja a számára teljes mértékben felismerhető hatásokat kapni, mint most. A jelenlegi értelemben vett születésről és halálról ezen a fokon már nem lehet szó. Hiszen a „halál” csak azért áll be, mert a tudat a külvilágra van utalva, amellyel az ember fizikai érzékszervei útján lép kapcsolatba. Ha a fizikai érzékszervek felmondják a szolgálatot, megszűnik minden kapcsolata a környező világgal. Éppen erre mondják, hogy az ember „meghalt”. Ha a lélek odáig jutott, hogy a külvilág hatásait nem fizikai eszközei, hanem a saját maga által teremtetett képek útján kapja, akkor elérkezett ahhoz a ponthoz, ahol a környező világgal való kapcsolatát önkényesen szabályozhatja, tehát akarata ellenére élete nem szakadhat meg. Úrrá válik a születésen és halálon. Mindez tehát a kiküzdött öntudatos képtudattal együtt a „Jupiteren” fog bekövetkezni. A léleknek ezt az állapotát „pszichikai tudatnak” is nevezik.

A következő tudatállapot, amelyet az ember a Jupiter utáni planetáris inkarnáció során, a „Vénuszon” fejleszt majd ki, abban különbözik az előbbitől, hogy a lélek most már nemcsak képeket, hanem tárgyakat és lényeket is tud teremteni. Ez az öntudatos tárgyi tudat vagy fizikaiságon felüli tudat állapotában történik. A képtudattal észlelhet valamit az ember az érzékfeletti dolgokból és lényekből, és képi képzei felkeltésével

befolyásolhatja őket. De ahhoz például, hogy az történjék, amit egy ilyen érzékfeletti lénytől kíván, az kell, hogy ez az ő ösztönzésére saját erőit mozgassa meg. Az ember tehát úrrá válik a képek felett, és a képek segítségével különböző hatásokat tud kelteni. De ekkor még nem uralkodik magukon az erőkn. Ha majd kialakul öntudatos tárgyi tudata, akkor úrrá válik más világok teremő erői felett is. Nemcsak észlelni és befolyásolni fogja a lényeket, hanem maga fog lényeket teremteni.

A tudat kibontakozásának menete tehát a következő: először csak derengő állapotban van, ahol az ember nem észlel más dolgokat és lényeket, csak saját lelkének belső élményeit (képeket); aztán kifejlődik az észlelés. Végül az észlelő tudat teremő tudattá alakul át. Mielőtt a Föld-állapot a Jupiter-állapotba menne át, a negyedik földi körforgás után még három kisebb körforgást kell megtennie. Ezek a földi tudat további tökéletesedésére szolgálnak, amelynek módját a következő fejezetekben írjuk le, amikor majd mind a hét planéta kisebb körforgásainak és ezek alkorszakainak fejlődését ismertetjük. Ha majd egy nyugalmi állapot (pralaya) után a Föld Jupiterre alakult át, akkor négy kisebb körforgás alatt ismét meg kell ismétlődnie az előző – Szaturnusz, Nap, Hold, Föld – állapotoknak, és csak az ötödik jupiteri körforgás idején jut el az ember arra a fokra, amit fent a tulajdonképpeni jupiteri tudatnak nevezünk. Ugyanígy a vénuszi tudat majd a hatodik vénuszi körforgás folyamán fog létrejönni.

Csak röviden szeretnék rámutatni itt egy – az egyes planétákon folyó fejlődés gyorsaságára vonatkozó – tényre, ami bizonyos szerepet fog játszani a következő fejezetekben. Ez ugyanis nem minden planétán egyforma. Az élet a Szaturnuszon a leggyorsabb, a Napon csökken a sebesség, a Holdon még kisebb lesz, és a leglassúbb a Földön. Magán a Földön is egyre lassul addig a pontig, amíg az öntudat ki nem fejlődik. Ekkor újra nőni kezd a sebesség. Ma tehát az ember túl van azon az időponton, amikor fejlődése a leglassúbb volt. Az élet kezd újra felgyorsulni. A Jupiteren eléri a Hold-korszak alatti sebességét, a Vénuszon a Nap-korszakét.

Az utolsó planétát, amit még a Föld inkarnációjához sorolhatunk, tehát amely a Vénusz után következik majd, az okkult tudomány „Vulkán”-nak nevezi. Ezen a planétán az emberi fejlődés eléri eredendően kitűzött célját – azt a tudatállapotot,

amelyet „isteni boldogságnak” (üdvözültségnek) vagy spirituális tudatnak nevezhetnénk. Ezt a tudatot a hat előző fokozat megismélése után, a hetedik Vulkán-körforgás alatt fogja az ember megszerezni.

Az ezen a planetán folyó életről nyilvánosan nem sokat közölhetünk. Az okkult tudomány azt mondja róla: „Egyetlen léleknek sem volna szabad gondolataiban a Vulkánnal és annak életével foglalkoznia, amíg gondolkodásával még fizikai testéhez kapcsolódik.” Ez azt jelenti, hogy csak azok a haladottabb fokon álló okkult tanítványok tudhatnak meg valamit a Vulkánról, akik már elhagyhatják fizikai testüket, és testükön kívül tehetnek szert érzékfeletti megismerésre.

Így fejlődik ki tehát az emberiségben a tudat hét fokozata a hét planetáris inkarnáció alatt. A tudatnak minden egyes fokozaton ismét hét alárendelt állapotot kell átmennie. Ezek a már jelzett kisebb körforgások alatt valósulnak meg. (A teozófiai művek ezt a hét körforgást „köröknek” nevezik.) Ezeket az alárendelt állapotokat a nyugati okkult tudomány „életállapotoknak” hívja, ellentétben a föléjük rendelt „tudatállapotokkal”. Vagy azt is mondhatnánk, hogy mindegyik tudatállapotnak hét „birodalmon” kell áthaladnia. E számítás szerint tehát az emberiség teljes fejlődése folyamán hétszer hét, azaz negyvenkilenc kis körforgást vagy „birodalmat” (a teozófiában használt kifejezésmóddal élve „kört”) kell megkülönböztetnünk. Továbbá, minden kis körforgásnak ismét hét még kisebbnek kell átmennie, amit „formaállapotnak” (teozófiai nyelven „glóbuszoknak”) neveznek. Ez az egész emberi körforgás alatt hétszer negyvenkilenc, vagyis háromezrézvenhárom különböző „formaállapotot” tesz ki. A következő fejezetek, amelyek majd erről a fejlődésről szólnak, meg fogják mutatni, hogy az egésznek az áttekintése nem olyan komplikált, mint amilyennek a háromezrézvenhárom szám kimondásakor első pillanatban tűnik. Kitűnik majd az is, hogy az ember csak akkor értheti meg saját magát igazán, ha ezt az egész fejlődést ismeri.

A SZATURNUSZ ÉLETE

Az emberiség nagy fejlődését a hét tudatfokozaton át a Szaturnuszról a Vulkánig egyik előző ábrázolásunkban a születés és a halál közötti élet menetéhez hasonlítottuk, a csecsemőkortól a gyermekkoron és többi életszakaszon át az aggkorig. Ezt a hasonlatot most még jobban kiterjesztjük. Mint ahogy a jelenlegi emberiségnél nemcsak követik egymást az életkorok, hanem egymás mellett is megtalálhatók, ugyanúgy van ez a tudatfokozatok kibontakozásánál is. Az aggastyán, az érett férfi, az érett nő, az ifjú egymás mellett járják az élet útját. Ugyanígy a Szaturnuszon sem csupán a tompa szaturnuszi tudatú emberelődök éltek, hanem mellettük olyan más lények is, akik magasabb tudatfokokat fejlesztettek már ki. (Aki valóban ismeri a keresztény tanításokat, az tudja, hogy azokhoz nagyon is hozzátartoznak az emberek fölé rendelt lényekre vonatkozó képzetek. Csakhogy amióta a vallási tanok lényegi mondanivalója elveszett a külsőségek között, azóta ezek a képzetek is veszendőbe mentek. Aki mélyebbre pillant és valóban belemélyed a dolgokba, az felismeri, hogy a legkisebb ok sincs arra, hogy a kereszténység a szellemtudomány ellen harcoljon, sőt ellenkezőleg, a szellemtudomány teljesen összhangban áll az igazi kereszténységgel. Ha a teológusok és hitoktatók hajlandók volnának a szellemtudományt tanulmányozni, akkor benne éppen az ő kereszténységük jelenlegi legjobb segítőjét és előmozdítóját fedezhetnék fel. De persze sok teológus is teljesen materialista módon gondolkodik; jellemző, hogy ma egy olyan népszerű írásban is, amely elvileg a keresztény ismeretek előmozdítására szolgálna, ilyen szavakat olvashatunk: „az angyalok csak a gyerekek és dajkák számára valók”. Ez az állítás a valódi keresztény szellem teljes félreértéséből ered, és csak az állíthat ilyet, aki az igazi kereszténységet egy haladónak vélt „tudománynak” feláldozza. De el fog jönni az az idő, amikor egy magasabbrendű tudomány majd napirendre tér az ilyen gyermekmegállapítások felett.)

Amikor tehát a Szaturnuszon megindult a fejlődés, már voltak olyan lények, akiknek Nap-tudata volt, másoknak képtudata (Hold-tudata), voltak olyanok, akiknek tudata a jelenlegi emberi tudathoz hasonlított, egy negyedik fajta öntudatos (pszichikai) képtudattal rendelkezett, egy ötödik öntudatos (pszichikai feletti) tárgyi tudattal és egy hatodik teremtmő (spirituális) tudattal. De még ezzel sem merítettük ki a lények sorát. Hiszen a Vulkán-fok után is tovább fog még fejlődni az ember, még magasabb tudatfokokra fogja felküzdeni magát. Mint ahogy a fizikai szem a ködös, szürke távolba pillant, úgy tekint a látó szeme a szellemi messzeségekbe, még további öt tudatformára, amelyeket leírni azonban teljesen lehetetlen. Összesen tehát tizenkét tudatfokról beszélhetünk.

A szaturnuszi ember környezetében tehát tizenegy másfajta lény élt. A négy legmagasabb rendű lénycsoportnak a Szaturnusz-létet megelőző fejlődési fokozatokon volt meg a maga feladata. Amikor a Szaturnusz-lét kezdetét vette, saját fejlődésüknek már olyan magas fokát érték el, hogy további létük immár az emberi világokon túl lévő világokban folytatódott. Róluh tehát itt nem is lehet, de nem is szükséges beszélni.

A többi lényfajta – a szaturnuszi emberen kívül hét – mind részt vesz az ember fejlesztésében. Teremtő hatalmakként működnek; hogy mi módon teljesítik szolgálatukat, azt fogjuk a következőkben leírni. Ezek közül a lények közül a legmagasztosabbak a szaturnuszi fejlődés kezdetekor már olyan tudatot értek el, amit az ember csak a Vulkánon való élete után fog elérni, tehát magasrendű teremtmő (spirituális feletti) tudatot. Ezeknek a „teremtőknek” is át kellett egykor menniük az emberi fokozatokon. Ez a Szaturnuszt megelőző égitesteken történt, de még kapcsolatban maradtak az emberiség fejlődésével egészen a szaturnuszi élet közepéig. Magasztosan finom sugártestük miatt az okkult tudomány „Sugárzó Élet”-nek vagy „Sugárzó Lángok”-nak nevezi őket. S minthogy testüknek ez az anyaga némileg hasonlatos az emberi akarathoz, az „Akarat Szellemei”-nek is szokták őket nevezni.

Ezek a szellemek a szaturnuszi ember teremtmői: testükből árasztják ki azt a szubsztanciát, ami a szaturnuszi tudat hordozójává válik. Azt a fejlődési időszakot, ami alatt ez történik, az első kis szaturnuszi körforgásnak nevezik. (A teozófiai irodalom nyelvén „első kör”.) Az az anyagi test, amit az ember így

megkap, későbbi fizikai testének első kezdeménye. Azt mondhatjuk tehát, hogy a fizikai emberi test csíráját az Akarat Szellemei teremtették meg az első szaturnuszi körforgás alatt, és ennek a csírának akkor tompa szaturnuszi tudata volt.

Ezt az első kis szaturnuszi körforgást aztán még hat másik követi. Ezek alatt nem ér el az ember magasabb tudatfokot, de anyagi teste, amit megkapott, további kidolgozást nyer. Ebben a kimunkálásban a legkülönfélébb módon vesz részt a fent jelzett többi lényfajta.

Az Akarat Szellemei után teremtmő (spirituális) tudattal rendelkező lények következnek; tudatuk hasonló ahhoz, amit az ember a Vulkánon fog elnyerni. A „Bölcsesség Szellemei”-nek nevezik őket. A keresztény ezotéria „Uraságok”-nak (Kyriotes) hívja őket, az Akarat Szellemeit pedig „Trónok”-nak. A Bölcsesség Szellemei egy fokkal előbbre viszik saját fejlődésüket a második szaturnuszi körforgás alatt, és ugyanakkor úgy munkálkodnak az emberi testen, hogy „bölcs berendezést”, ésszerű felépítést plántálnak bele. Ha pontosabban nézzük, ez a munkájuk már mindjárt az első körforgás közepe után elkezdődik, és a második körforgás közepe táján zárul le.

A szellemek öntudatos (pszichikai feletti) tárgyi tudattal rendelkező harmadik fajtáját a „Mozgás” vagy „Tevékenység Szellemei”-nek nevezik. A keresztény okkultizmus „Erők”-nek (Dynamis) hívja őket. A teozófiai irodalomban a „Mahat” kifejezést használják rájuk. A második szaturnuszi körforgás közepétől kezdve összekapcsolják saját fejlődésük menetét az ember anyagi testének további kidolgozásával: beleplántálják a mozgás, az erőn alapuló tevékenység képességét. Ez a munka a harmadik szaturnuszi körforgás közepe táján ér véget.

Ezután kezdődik el a negyedik lényfajta, az úgynevezett „Formaszellemek” munkája. Nekik öntudatos képtudatuk (pszichikai tudatuk) van. A keresztény okkult tanításokban „Hatalmasságok” (Exusiai) a nevük. Az ő munkájuk nyomán kap az ember anyagi teste – amely azelőtt egy bizonyos fajta mozgékony felhő volt – körülhatárolt, plasztikus formát. A Formaszellemek tevékenysége a negyedik szaturnuszi körforgás közepe táján fejeződik be.

Ezt követi a „Sötétség Szellemei”-nek tevékenysége, akiket a „Személyiség Szellemei”-nek vagy az „Önosság (egoizmus) Szellemei”-nek is neveznek. A keresztény okkultizmus a „Fe-

jedelemségek" (Archai) elnevezést használja velük kapcsolatban. A teozófiai irodalomban „Aszúrák”-nak nevezik őket.

Tudatuk ezen a fokon az ember jelenlegi, földi tudatához hasonló. Mint „lelkek”, benne laknak az ember megformált anyagi testében úgy, mint ahogy ma az emberi lélek benne lakik testében. Érzékszerv-féléket plántálnak az emberi testbe, a későbbi földi fejlődés folyamán kibontakozó érzékszervek csíráit.

Nem szabad elfelejtenünk, hogy ezek az „érzékcspirák” az ember mai érzékszerveitől még lényegesen különböznek. A földi ember ezekkel az „érzékcspirákkal” ma semmit sem tudna észlelni, mert nála az érzékszervi képeknek először egy finomabb étertesttel – amely a Napon alakul ki – és egy asztrálesttel – amely a holdfejlődésnek köszönheti létét – kell átmennie. (Mindez tisztázódni fog a további közlések során.) A Személyiség Szellemei azonban saját lelkükben úgy fel tudják dolgozni az „érzékcspirák” képeit, hogy segítségükkel ugyanúgy észlelni tudják a külső tárgyakat, ahogy az ember észleli őket földi fejlődése folyamán. Miközben így dolgoznak az emberi testen, a Személyiség Szellemei átéli saját „emberfokukat”. Ők tehát a negyedik szaturnuszi körforgás közepétől az ötödik szaturnuszi körforgás közepéig „emberek”.

Ezek a szellemek beleplántálják az emberi testbe az önösseget, az egoizmust. Miután ők maguk is csak a Szaturnuszon érték el emberfokukat, még sokáig kapcsolatban maradnak az emberiség fejlődésével. Tehát még a további körforgások alatt is munkálkodniuk kell az emberen, fontos feladataik vannak ezen a téren. Munkájuk mindig oly értelemben hat, hogy beleoltják az emberbe az önösseget. Ezáltal az önzésből való elfajulás éppúgy az ő hatásuknak tulajdonítható, mint ahogy másrésztől tőlük származik az ember minden önállósága. Nélkülük az ember sohasem vált volna önmagában lezárt lényvé, „személyiséggé”.

Munkájukat az ötödik szaturnuszi körforgás közepén váltja a „Tűz Fiai”-nak munkája, akiknek ezen a fokon még csak az ember Hold-tudatához hasonló tompa képtudatuk van. Csak a következő planétán, a Napon érik el emberfokukat. Ezért itteni munkájuk még bizonyos fokig öntudatlan, álomszerű. De általuk elevenedik meg az előző körforgás alatt létrejött „érzékcspirák” működése. A „Tűzszellemek” által alko-

tott fénylő képeket az érzékcspirák kifelé sugározzák. Ezáltal az emberelőd bizonyos fajta lényvé fejlődik. Bár a Szaturnusz-lét egyébként sötét, az általános sötétségben most felragyog az ember. A Személyiség Szellemei ezzel szemben még az általános sötétségben ébredtek emberlétükre.

Maga az ember azonban a Szaturnuszon még nem tudja felhasználni világító erejét. Érzékcspiráinak fényereje önmagától semmit sem tudna kifejezni, de más, magasabb lények megtalálják általuk a lehetőséget arra, hogy a szaturnuszi lét számára megnyilatkozzanak. Az emberelődek fényforrásai útján lesugároznak valamit lényükből a planétára. Ezek a magasabb lények ahhoz a négy lénycsoporthoz tartoznak, akikről korábban azt mondtuk, hogy fejlődésük már túlnőtt az emberléttel való mindennemű kapcsolaton. Anélkül hogy nekik maguknak szükségük volna rá, „szabad akaratukból” most kisugároznak valamit lényükből. A keresztény okkult tanok itt a „Szeráfok” (Szerafim), a „Szeretet Szellemei”-nek megnyilatkozásáról beszélnek. Ez az állapot a hatodik szaturnuszi körforgás közepéig tart.

Ezután azoknak a lényeknek a munkája kezdődik el, akiknek ezen a szaturnuszi fokon a jelenlegi ember mély, álomtalan alvásához hasonló tudata van. A „Félhomály Fiai”, a „Félhomály Szellemei” ezek. (A teozófiai írásokban „Lunar Pitrik”-nek vagy „Barhishad Pitrik”-nek is nevezik őket.) Csak a Holdon érik el emberfokukat. A Földön viszont már ők is és az őket megelőző Tűzszellemek is túlnőnek az emberi fokoza-
ton: ekkor már olyan magasabbrendű lények, akiket a keresztény okkult tudomány „Angyalok”-nak (Angeloï) nevez, míg a Tűz Fiaira az „Arkangyalok” (Archangeloi) kifejezést használja. A Félhomály Fiai a felnövekedett emberelődöknél bizonyos fajta értelmet fejlesztenek ki, amit azonban ezek tompa tudatukkal még nem tudnak maguk használni. Ezen az értelmén keresztül most ismét magasabb lények nyilatkoznak meg, mint ahogy korábban az érzékcspirák útján a Szeráfok nyilatkoztak meg. Az embertesteken át árasztják szét az értelmet az egész planétára azok a szellemek, akiket a keresztény okkult tudomány „Kerubok”-nak (Cherubim) nevez.

A hetedik szaturnuszi körforgás közepe táján új tevékenység kezdődik. Ekkor ugyanis már odáig fejlődött az ember, hogy saját anyagi testén öntudatlanul munkálkodni tud. Saját

tevékenységével teremti meg az ember a Szaturnusz-lét teljes tompaságában a tulajdonképpeni „szellemember” első csíráját (vö. „A világ és az ember szellemi megismerésének alapelemei” – Theosophie – című munkámmal), ami csak az emberiség fejlődésének végén fog teljes mértékben kibontakozni. A teozófiai irodalomban ezt „Átman”-nak nevezik, ami az úgynevezett emberi monád legfelsőbb tagja. Önmagában véve ezen a fokon még teljesen tompa és öntudatlan volna, de mint ahogy az előző két emberi fokozaton a Szeráfok és a Kerubok nyilatkoztak meg szabad akaratukból, úgy nyilatkoznak most meg a Trónok, azok a lények, akik a szaturnuszi lét legkezdetén az emberi testet saját lényükből kiárasztották. A „szellemember” (Átman) csíráját teljesen áthatja az Akarat Szellemeinek ereje, és ezt az erőt aztán az összes többi fejlődési fokozatán át meg is tartja. Az ember a maga tompa tudatával ezen a fokon természetesen még semmit sem tud erről a csíráállapotban meglévő adottságáról; de továbbfejlődik, és később már az ő tudatában is felragyog ez a csíráállapotú adottság.

Ez a munka nem zárul le a szaturnuszi élet végén, hanem folytatódik az első Nap-körforgás alatt. Ne felejtjük, hogy az itt jellemzett magasabbrendű szellemek munkája nem esik egybe egy kisebb körforgás (kör) kezdetével és végével, hanem az egyik közepétől a másik közepéig tart. Legintenzívebb tevékenységüket pedig éppen a körforgások közötti nyugalmi állapotban fejtik ki. Egy adott körforgás (manvantara) közepétől kezdve tehát munkájuk intenzitása emelkedő tendenciát mutat, legerősebb egy nyugalmi állapot (pralaya) közepén, a következő körforgás elején pedig lecsökken. (Az előző fejezetekben már beszéltünk arról, hogy a nyugalmi szünetekben egyáltalán nem szűnik meg az élet.)

A fentiekből az is kitűnik, milyen értelemben beszél a keresztény okkultizmus arról, hogy az „idők kezdetén” először a Szeráfok, a Kerubok és a Trónok nyilatkoztak meg.

Ezzel odáig követtük a Szaturnusz pályáját, amíg élete egy nyugalmi állapoton keresztül át nem ment a Nap-létbe. Erről majd a következő fejezetben lesz szó.

A könnyebb áttekinthetőség kedvéért következzen most egy összefoglalás az első planéta fejlődésének tényeiről:

- I. Ez az a planéta, ahol a legtompább emberi tudat (a mély-transz-tudat) kifejlődik. Ezzel egyidőben kialakul a fizikai emberi test első kezdeménye.
- II. Ez a fejlődés hét alfokozaton (kisebb körforgáson vagy „körön”) át történik. Mindegyik ilyen fokozaton magasabbrendű szellemek munkálkodnak az emberi test kialakításán, és pedig a(z)
 1. körforgás alatt az Akarat Szellemei (Trónok),
 2. körforgás alatt a Bölcsesség Szellemei (Kyriotetes),
 3. körforgás alatt a Mozgás Szellemei (Dynamis),
 4. körforgás alatt a Forma Szellemei (Exusiai),
 5. körforgás alatt a Személyiség Szellemei (Archai),
 6. körforgás alatt a Tűz Fiai (Arkangyalok), és végül a
 7. körforgás alatt a Félhomály Fiai (Angyalok).
- III. A negyedik körforgás alatt emelkednek a Személyiség Szellemei emberfokra.
- IV. Az ötödik körforgástól kezdve megnyilatkoznak a Szeráfok.
- V. A hatodik körforgástól kezdve megnyilatkoznak a Kerubok.
- VI. A hetedik körforgástól kezdve megnyilatkoznak a Trónok, az ember tulajdonképpeni „teremtői”.
- VII. E legutóbbi megnyilatkozás révén, az első planéta hetedik körforgása alatt, létrejön a szellemember, az Átman alapja.

A NAP ÉLETE

A nagy szaturnuszi világekorszak után, amelyet az előző fejezetben ismertettünk, a Nap-korszak következik. A kettő között természetesen egy nyugalmi állapot (pralaya) telik el. Mindaz, ami a Szaturnuszon az emberből kifejlődött, a nyugalmi állapot alatt olyan jelleget ölt, ami úgy viszonylik a később kifejlődő Nap-emberhez, mint a magasabbrendű mag a belőle kifejlődő növényhez. Azt mondhatnánk, hogy a szaturnuszi ember hátrahagyta magvát, amely egy bizonyos fajta álomba merül, hogy aztán Nap-emberként bontakozzék ki.

A Napon a második tudatfokozatát éli át az ember. Ez ahhoz hasonló, amelybe az ember nyugodt, álomtalan alvás közben még ma is kerül. Az az állapot, ami jelenleg az ébrenlétet megszakítja, bizonyos fokú visszaemlékezés a Nap-fejlődés idejére, annak maradványa. A növényvilág tompa tudatállapothoz is hasonlíthatjuk, mert a növény valóban alvó lény.

Ahhoz, hogy az emberiség fejlődését megértsük, tudnunk kell, hogy a Nap ennek a második körforgásnak az idején még bolygó volt, és csak később emelkedett fel az állócsillag-létig. Okkult értelemben azt az égitestet nevezzük állócsillagnak, amely életerőket küld egy vagy több, tőle bizonyos távolságra levő planétának. A második körforgás idején a Nap ezt még nem tette. Akkor még egy volt azokkal a lényekkel, akiknek az erőt adta. Ezek még rajta éltek, tehát az akkori fejlődési fokán álló ember is. Nem volt sem a Naptól különvált planetáris Föld, sem Hold. Mindaz az anyag, erő és lény, ami most a Földön és a Földben él és mindaz, ami most a Holdhoz tartozik, még a Nap belsejében volt. Részét képezte a Nap anyagainak, erőinek és lényeinek. Csak a következő (harmadik) nagy körforgás alatt oldódott el a Naptól mint külön planéta az, amit az okkult tudomány Holdnak nevez. Ez nem a jelenlegi Hold, hanem Földünk elődje, úgy is mondhatnánk, hogy előző megtestesülése (inkarnációja). Ebből a Holdból lett a Föld, miu-

tán anyagából kiválasztotta és kidobta magából azt, amit ma Holdnak neveznek. A harmadik körforgás alatt tehát két égitest lett a korábbi planetáris Naptól: az állócsillag jellegű Nap és a róla levált, bolygó jellegű Hold. Ez magával vitte az embereket és a többi lényt, akik a Nap-korszak alatt az ember társaként fejlődtek. A Nap most már kívülről küldte a Hold-lényeknek azokat az erőket, amelyeket azelőtt közvetlenül mint lakóhelyüktől kaptak tőle.

A harmadik (Hold) körforgás után ismét nyugalmi szünet (pralaya) következett be. Ebben ismét egyesült a két különvált égitest (a Nap és a Hold) és együtt mentek át a csíraszerű alvásállapoton. A negyedik körforgás kezdetén a Nap és a planetáris Hold egy testként lépett elő az alvásállapot homályából. Ennek a körforgásnak az első felében kioldódott belőle a Föld az emberrel és társaival. Valamivel később kidobta magából a Föld a mai Holdat, úgyhogy ma három utódja van a Nap planétának.

A Napon, a második nagy világekorszak alatt, az ember és a Szaturnusz tárgyalásánál említett lények fejlődésük következő fokozatán mentek át. A későbbi fizikai emberi testkezdemény, amely a Szaturnuszon bontakozott ki fokozatosan, a Nap-körforgás kezdetén úgy jelenik meg, mint egy magból kikelő növény. De itt nem marad meg olyannak, amilyen azelőtt volt, hanem áthatja azt egy második, finomabb, de önmagában véve erőteljesebb test, az étertest. Addig az ember szaturnuszi teste teljesen élettelen volt, olyan, mint egy automata, most az étertest révén, ami lassanként teljesen áthatja, élőlénné válik. Az ember ezáltal olyan lesz, mint egy növény. Persze nem úgy néz ki, mint egy mai növény, alakja inkább már egy kicsit a mai emberéhez hasonlít. Csakhogy a fej kezdeménye lefelé, a Nap központja felé irányul, mint a növények gyökere, a láb kezdeményei pedig felfelé nyúlnak, mint a növény virága. Ez a növényember-képlet akaratától függő mozgást még nem tud végezni. (A jelenlegi érzéki észlelésekhez kötődő embernek természetesen nehéz elképzelni, hogy az ember mint növényi lény benne élt magában a Napon. Számára elképzelhetetlen, hogy egy élőlény olyan fizikai körülmények között éljen, amilyeneket ehhez fel kell tételeznünk. De csak a mai növény alkalmazkodott a jelenlegi, fizikai Földhöz. Csak azért fejlődött ilyenné, mert ilyen a kör-

nyezete. A Nap-inkarnáció idején élt növénylényeknek mások voltak az életfeltételeik – azok az akkori Nap-beli állapotoknak feleltek meg.)

A Nap hét kisebb körforgása során csak a második idején formálódott ilyené az ember. Az első kisebb körforgás idején még nincsen étertest az emberképződményben. Ekkor csak mindaz ismétlődik meg röviden, amin a Szaturnuszon átment. A fizikai embertest még megtartja automata jellegét, de kissé megváltoztatja korábbi formáját. Ha ugyanis olyan maradna, amilyen a Szaturnuszon volt, nem tudná az étertestet magába fogadni. Átalakul tehát olyanná, hogy az étertest hordozójává válhasson. A következő hat kis körforgás folyamán aztán egyre jobban kifejlődik az étertest, és ennek erői úgy hatnak a fizikai testre, hogy az lassanként egyre tökéletesebb formát ölt.

Ezt az átalakító munkát az emberen azok a szellemek végzik, akiket a szaturnuszi fejlődés tárgyalásánál az emberekkel együtt már említettünk.

Azok a szellemek, akiket Sugárzó Életnek vagy Lángoknak (a keresztény okkultizmusban Trónok) neveznek, itt már nem jönnek számításba. Ők idevonatkozó munkájukat az első szaturnuszi körforgás első felében befejezték. Amit az első Nap-körforgás alatt megfigyelhetünk, az a Bölcsesség Szellemeinek (a keresztény okkultizmusban Uraságok vagy Kyriotetes) munkája. Ők az első szaturnuszi körforgás közepén már közreműködtek az emberfejlődésben, most folytatják munkájukat az első Nap-körforgás első felében, mégpedig úgy, hogy egymás után következő fokozatokban megismétlik a fizikai test bölcs megszervezését. Valamivel később csatlakoznak munkájukhoz a Mozgás Szellemei (a kereszténységben Dynamis, a teozófiai irodalomban „Mahat”). Ezzel a szaturnuszi körforgásnak az az időszaka ismétlődik meg, amelyben az emberi test a mozgás képességét kapta meg. Most tehát az ember fizikai teste ismét kibontakoztatja mozgékonyágát. Ugyanígy a Formaszellemek (Exusiai) is egymás után megismétlik munkájukat, majd a Sötétség Szellemei (Archai), aztán a Tűz Fiai (Archan-geloi) és végül a Félhomály Szellemei (Angeloi). Ezzel jellemeztük az első Nap-körforgás hat kisebb időszakát.

A hetedik ilyen kisebb időszakban ismét a Bölcsesség Szellemei lépnek fel. Amíg munkájuk előző időszakában bölcs fel-

építést adtak az emberi testnek, most a mozgékonyvá vált tagoknak azt a képességet adják, hogy azoknak a mozgásában is bölcsesség legyen. Korábban csak a test felépítésmódja, most már maga a mozgás is egy belső bölcsesség kifejezésévé válik.

Ezzel véget ér az első Nap-körforgás. Hét egymás után következő kisebb körforgásból áll, amelyek mindegyike egy-egy szaturnuszi körforgás (kör) rövid megismétlése. A teozófiai irodalomban ezt a hét kisebb körforgást, ami együttvéve egy úgynevezett „kört” alkot, „glóbuszoknak” szokták nevezni. (Hét glóbusz lefolyása tesz ki tehát egy kört.)

Az első Nap-körforgást egy nyugalmi szünet (pralaya) után a második követi. Az egyes „legkisebb körforgásokat” vagy glóbuszokat majd később írjuk le részletesebben, most térjünk át a második Nap-körforgásra.

Az emberi test már az első Nap-körforgás végén éretté vált az étertest felvételére, és pedig azért, hogy a Bölcsesség Szellemei megadták neki a bölcs mozgékonyág képességét. Időközben azonban maguk a Bölcsesség Szellemei is továbbfejlődtek. Az általuk teljesített munka folytán képessé váltak arra, hogy saját szubsztanciájukat ugyanúgy kiárazzák magukból, mint ahogy azt a Lángok (Trónok) a szaturnuszi körforgás elején tették, és ezzel megvetették a fizikai test anyagi alapját. A Bölcsesség Szellemeinek szubsztanciája az „éter”; ez nem más, mint önmagában mozgékony és erővel telített bölcsesség, más szóval „élet”. Az ember éter- vagy élettestet tehát a Bölcsesség Szellemei árasztották ki magukból.

Ez a kiáramlás addig tart, amíg a második Nap-körforgás közepe táján a Mozgás Szellemei újfajta tevékenységükkel ismét közbeléphetnek. Munkájuk korábban csak a fizikai emberi testre vonatkozhatott; most kiterjed az étertestre is, és beleplántálja az erővel telített tevékenység képességét. Ez így folytatódik a harmadik Nap-körforgás közepéig. Ekkor kezdődik a Formaszellemek munkája. Tőlük meghatározott alakot – formát – kap az étertest, amely addig csak egy mozgékony, felhőszerű képződmény volt.

A negyedik Nap-körforgás közepén ezek a Formaszellemek olyan tudatszintre jutottak, amilyen az embernek majd csak a „Vénuszon”, azaz a jelenlegi Föld-planéta ezt követő második inkarnációja során lesz. Ez egy olyan pszichikai feletti tudat, amit ezek a lények a harmadik és negyedik Nap-körforgás alatt

végzett munkájuk gyümölcseként értek el. Megkapták vele azt a képességet, hogy a szaturnuszi időszak alatt és az azóta kialakult érzécsírákat, – amelyek eddig csak fizikai eszközök voltak –, az éter segítségével eleven érzékekké alakítsák át.

Hasonló folyamat révén ugyanebben az időpontban érték el a Sötétség Szellemei (Archék) azt a pszichikai tudatot, amit az ember mint tudatos képtudatot csak a "Jupiteren" fog kifejleszteni. Az Archék ezáltal képessé váltak arra, hogy tudatosan hassanak az asztrálvilágból, ahonnan egy lény étertestére lehet hatni. Most az ember étertestébe plántálták bele az önösség szellemét (az önállóságot és önzést), mint ahogy ezt korábban a fizikai testtel tették. Látjuk tehát, hogy az egoizmust csak a szellemek plántálják bele fokozatosan az emberi lény összes tagjába.

Ugyanekkor érték el a Tűz Fiai (Arkangyalok) azt a tudatfokot, ami az ember mai nappali tudatának felel meg. Azt mondhatjuk tehát róluk, hogy ekkor, a Nap-lét negyedik körforgásakor váltak emberekké. Az ember fizikai testét tudták felhasználni arra, hogy bizonyos fajta kapcsolatot teremtsenek a külvilággal, ugyanúgy, mint ahogy a negyedik szaturnuszi körforgás közepétől a Személyiség Szellemei (Archék) is az ember fizikai testét vették igénybe erre. Csakhogy ők az ember érzécsírait használták fel bizonyos fajta észlelésre. A Tűz Fiai (Arkangyalok) azonban természetüknél fogva lelkük melegét árasztották ki környezetükre. A fizikai emberi test ekkorra már addig fejlődött, hogy rajta keresztül ezt meg tudták tenni. Melegük úgy hatott, mint a tyúk melege a tojások kiköltésekor – életet ébresztő ereje volt. Az ember és társai életet ébresztő erőit mind ekkor plántálták bele a Tűz Fiai az étertestbe. Itt találjuk tehát annak a melegnek az eredetét, ami minden élőlény szaporodásának feltétele. Majd látni fogjuk, hogy milyen változáson ment át ez a hő-erő, amikor a Hold elvált a Naptól.

A Tűz Fiai (Arkangyalok) az ötödik körforgás közepe táján odáig fejlődtek, hogy azt a képességet, amit azelőtt a fizikai emberi testen keresztül gyakoroltak, most már az étertestbe tudták beleoltani. Ekkor tehát ők váltották fel az étertesten munkálkodó Személyiség Szellemeit, s munkájuk nyomán az élettést a szaporodási tevékenység felkeltője lett.

A fizikai testet ekkor a Félhomály Fiainak (Angyalok) engedték át. Ezek időközben tompa képtudathoz jutottak, ami-

lyenre az ember a Holdon tett szert. Az Angyalok a Szaturnuszon az emberelődöknek bizonyos fajta értelmi szervet adtak. Most a Napon tovább alakították az emberi szellemnek azokat a fizikai eszközeit, amelyeket fejlődésének későbbi fokain fog majd tudatosan használni az ember. Ezáltal a Napon a Szeráfok már az ötödik körforgás közepétől kezdve még tökéletesebben meg tudtak nyilatkozni az emberi testen keresztül, mint ahogy az a Szaturnuszon lehetséges volt.

A hatodik Nap-körforgás elején az ember eljutott odáig, hogy öntudatlanul dolgozni kezdett fizikai testén. Ilyen vonatkozásban tehát felváltotta a Félhomály Fiait. Ezzel a tevékenységével az ember megteremtette az első – még tompa, öntudatlan jellegű – csíráját annak az eleven szellemiségnek, amit „életszellem”-nek (Buddhi) neveznek. Fejlődésének csak későbbi fokozatain fogja tudatosítani ezt az életszellemet. Mint ahogy a hetedik szaturnuszi körforgástól kezdve a Trónok önkéntesen, szabad akaratukból beleárasztották erőiket a szellemember (Átman) ott kialakult kezdeményébe, úgy árasztották most a Kerubok bölcsességüket az emberi életszellembe, hogy ez a bölcsesség a fejlődés összes további fokain benne is maradjon.

A hetedik Nap-körforgás közepétől ismét előtérbe lép a szellemembernek (Átman) már a Szaturnuszon létrejött csírája. Összekapcsolódik az életszellemmel (Buddhi) és létrejön az eleven monád (Átman-Buddhi).

Amíg az ember ebben az időszakban öntudatlanul dolgozott fizikai testén, a Félhomály Fiai átvették az étertestével kapcsolatos és fejlődése érdekében ekkor szükségessé vált teendőket. Ezen a téren tehát a Tűz Fiai utódainak tekinthetjük őket. A tudatukban lévő képeket ugyanis belesugározták az emberi étertestbe, és ezáltal egy bizonyos fajta álomszerű állapotban élvezték az étertest szaporodó erejét, amit a Tűz Fiai keltettek fel abban. Így készítették elő az ezzel az erővel kapcsolatos élvezetet, ami később (a Holdon) fejlődött ki az embernél és élőlénytársainál.

A Szaturnuszon az ember fizikai teste alakult ki. Ez akkor teljesen élettelen volt. Az ilyen élettelen testet az okkult tudomány ásványnak nevezi. Ezért azt is mondhatjuk: az ember a Szaturnuszon ásvány volt, vagyis az ásványvilág-létén ment át. Persze ennek az ásványembernek nem olyan volt a formá-

ja, mint a mai ásványnak, hiszen a maihoz hasonló ásványok akkor még nem léteztek.

A Napon, mint láttuk, életet kapott ez az álom homályából mint egy csírából újra előbukkanó ásványember. Növényember lett belőle, áthaladt a növény-léten.

Az történt azonban, hogy nem minden ásványember lett eleven. Ez nem lett volna lehetséges, hiszen a növényember életéhez szükség volt az ásványi alagra. Mint ahogy ma sem lehetne növényvilág ásványvilág nélkül, amelyből anyagait felveszi, ugyanúgy állt a helyzet a Napon a növényemberrel. További fejlődése érdekében az emberkezdemények egy részét hátra kellett hagynia az ásványfokon. S minthogy a Napon egészen más körülmények uralkodtak, mint a Szaturnuszon, ezek az eltaszított ásványok is egészen más alakot öltöttek, mint amilyenek a Szaturnuszon voltak. Az növényemberek világa mellett így egy második is keletkezett, egy külön ásványvilág. Láthatjuk: az ember azáltal lépett egy magasabb világba, hogy társainak egy részét alacsonyabbra taszította le. Ezt a folyamatot – a fejlődés egyik alaptörvényét – még gyakran látjuk majd megismétlődni a következő fejlődési fokozatok során.

A könnyebb áttekinthetőség kedvéért most ismét következék egy összefoglalás a Napon végment fejlődés tényeiről:

- I. A Nap az a planéta, amelyen a második emberi tudatállapot, az álomtalan alvástudat kifejlődik. A fizikai emberi test egy bizonyos fajta növényi létre emelkedik, miután beletagozódik az étertest.
- II. Ez a fejlődés hét alfokozaton (kisebb körforgáson vagy „körön”) át történik.
 1. Az első kis körforgás alatt kissé megváltozott formában megismétlődnek a fizikai test szaturnuszi fejlődési fokozatai.
 2. Az első kis körforgás végén a Bölcsesség Szellemei elkezdik az étertest kiárasztását.
 3. A második kis körforgás közepén a Mozgás Szellemei kezdenek dolgozni ezen az étertesten.
 4. A harmadik kis körforgás közepén kezdetét veszi a Formaszellemei munkálkodása az étertesten.

5. A negyedik kis körforgás közepétől ez a test megkapja az önösséget a Személyiség Szellemeitől.
6. A fizikai test a már korábbi időktől fogva rajta munkálkodó erők révén időközben odáig fejlődik, hogy rajta keresztül a Tűzszellemei a negyedik kis körforgástól kezdve emberfokra emelkedhetnek.
7. Az ötödik kis körforgás közepén az emberfokon előbb átment Tűzszellemei veszik át az étertesttel kapcsolatos munkát. A fizikai testen ekkor a Félhomály Szellemei munkálkodnak.
8. A hatodik kis körforgás közepe táján az étertesttel kapcsolatos munkát átveszik a Félhomály Fiai. Fizikai testén maga az ember munkálkodik.
9. A hetedik kis körforgás alatt létrejön az eleven monád.

ÉLET A HOLDON

A Hold-világkorszakban – amely a Nap után következik – hét tudatállapota közül a harmadikat fejleszti ki az ember. Az első a hét szaturnuszi körforgás folyamán alakult ki, a második a napfejlődés alatt; a negyedik az, amit éppen most, a földi életek során bontakoztat ki lassanként az ember; három további tudatállapot pedig a következő planétákon fog kifejlődni. A szaturnuszi ember tudatállapotát nem hasonlíthatjuk a mai emberéhez, mert tompább volt még az álomtalan alvásnál is. A Nap-tudat azonban az álomtalan alváshoz hasonló, vagyis az alvó növényvilág jelenlegi tudatához. De mindig csak hasonlóságról van szó. Egészen helytelen volna azt hinnünk, hogy bármi is teljesen azonos módon megismétlődik az egyes nagy világkorszakokban.

Így kell értelmeznünk azt is, ha most a Hold-tudatot az álmokkal átszőtt alváshoz hasonlítjuk, amellyel némileg valóban egyezést mutat. Ez az úgynevezett képtudat. Idáig jut el az ember a Holdon. A hasonlóság abban áll, hogy a Hold-tudatnál éppúgy, mint az álomtudatnál, képek merülnek fel lényünk belsejében, amelyek bizonyos vonatkozásban állnak a külvilág tárgyaival és lényeivel. Ezek a képek azonban nem olyan képmásai ezeknek a tárgyaknak és lényeknek, mint ahogy az a jelenlegi ember éber tudatában megjelenik. Mostani álmokképeink vagy a nappali élmények utórezgései, vagy az álmodó környezetében lejátszódó folyamatok jelképes kifejezései, vagy pedig az álmodó személyiségének belső folyamataival kapcsolatosak. Könnyű példát hozni mind a háromfajta álmélményre. Mindenki ismeri azokat az álmokat, amelyek nem egyebek, mint a közeli vagy távolabbi múlt nappali élményeinek zűrzavaros képei. A második fajta például, amikor az ember álmában egy vasúti szerelvényt lát elzúgni maga mellett, és ébredéskor észreveszi, hogy a közelében lévő óra ketyegése vált érzékelhetővé az álmoképben. A harmadik fajta

álomképre példaként szolgálhat, amikor valaki azt álmodja, hogy egy szobában van, és fent a mennyezeten csúnya állatok nyüzsögnek; ébredéskor tapasztalja, hogy saját fejfájása fejeződik ki ebben az álomban.

Ha mármost ezekből a zűrzavaros álmokképekből kiindulva akarunk eljutni a Hold-tudat elképzeléséhez, akkor tisztában kell lennünk azzal, hogy a képszerű jelleg ott is megvan, de zűrzavarosság és önkényesség helyett ott teljes mértékű szabályszerűség uralkodik. Bár a Hold-tudat képei még az álmokképeknel is kevésbé hasonlítanak az általuk megjelenített tárgyakhoz, mégis a kép tökéletesen megfelel annak a tárgynak, amelyre vonatkozik. Jelenleg, a földfejlődés folyamán az a helyzet, hogy a képzet képmása annak a tárgynak, amire vonatkozik. Így például az „asztal” képze magának az asztalnak a képmása. Nem így van ez a Hold-tudatnál. Tegyük fel például, hogy a Hold-ember közeledik egy tárgyhoz, ami neki rokonszenves vagy előnyös. Ekkor belsejében egy világos tónusú, színes kép merül fel; ha viszont valami káros vagy ellen-szenves kerül a közelébe, akkor a kép csúnya, sötét jellegű. A képzet a tárgynak nem képmása, hanem olyan jelképe, ami teljesen meghatározott törvényszerűséggel megfelel a szóban forgó tárgynak. Ezért az ilyen jelképes képzetekkel rendelkező lény életét e jelképek szerint szabályozhatta. Hold-elődeink lelki élete tehát képekben zajlott, amelyeknek illanó, lebegő, jelképes jellege hasonlított jelenlegi álmainkhoz, de különbözött is attól tökéletesen törvényszerű jellege folytán.

Holdbeli emberelődeink képtudatának kifejlesztéséhez az alapot az szolgáltatta, hogy fizikai és étertestük mellé egy harmadik részt is kialakítottak. Ezt a harmadik részt asztrálestestnek hívjuk. Ennek kialakítása azonban csak a harmadik kisebb körforgás – az úgynevezett harmadik Hold-kör – folyamán történt meg. A két első Hold-körforgás pusztán ismétlése volt annak, ami a Szaturnuszon és a Napon történt. De ezt az ismétlést sem szabad úgy képzelnünk, hogy a Szaturnuszon és a Napon végbement összes tény még egyszer megtörtént. Ami megismétlődik, – a fizikai és étertest kialakítása –, egyben olyan megváltozott formában történik, ami lehetővé teszi, hogy az emberi természetnek ez a két része a harmadik Hold-körforgás alatt összekapcsolódhasson az asztrálestettel, ami a Napon még nem lett volna lehetséges.

A harmadik Hold-periódus alatt – tulajdonképpen már a másodiknak a közepén elkezdődik ez a folyamat – a Mozgás Szellemei saját magukból beleárasztják az emberi testbe az asztralitást. A negyedik körforgás alatt – a harmadik közepétől – a Formaszellemelek úgy alakítják ki ezt az asztráltestet, hogy alakja, egész organizációja belső folyamatokat tudjon létrehozni. Ezek a folyamatok olyan jellegűek, mint amit ma az állatnál és az embernél ösztönnek, sóvárgásnak – vagy vágyéletnek – nevezünk.

A negyedik Hold-körforgás közepétől a Személyiség Szellemei hozzálátnak ahhoz, ami az ötödik Hold-korszakban fő feladatuk: beleoltják az asztráltestbe az önösséget, mint ahogy ezt az előző világkorszakokban a fizikai és étertesttel tették. De ahhoz, hogy a jelzett időpontban – a negyedik Hold-körforgás közepén – a fizikai és étertest olyan fejlett legyen, hogy egy önálló asztráltestet be tudjon fogadni, az szükséges, hogy az egymást követő fejlődési fokok során munkálkodjanak rajtuk az őket kialakító szellemek. Ez a következőképpen történik: a fizikai testet az első Hold-körforgás alatt a Mozgás Szellemei, a másodikban a Formaszellemelek, a harmadikban a Személyiség Szellemei, a negyedikben a Tűz Szellemei, az ötödikben a Félhomály Szellemeinek tevékenysége juttatja el a megfelelő érettségi fokra. Pontosabban a negyedik Hold-körforgás közepe táján kezdődik a Félhomály Szellemeinek ez a munkája úgy, hogy amikor a Személyiség Szellemei az asztráltesten tevékenykednek, ezzel egyidejűleg dolgoznak a Félhomály Szellemei a fizikai testen.

Az étertesttel a következőképpen áll a helyzet: az első Hold-körforgás alatt a Bölcsesség Szellemei plántálják bele a szükséges tulajdonságokat, a másodikban a Mozgás Szellemei, a harmadikban a Formaszellemelek, a negyedikben a Személyiség Szellemei, az ötödikben a Tűz Szellemei. Pontosabban véve a Tűzszellemelek munkája egyidejűleg folyik a Személyiség Szellemeinek az asztráltesten való munkálkodásával, tehát a negyedik Hold-körforgás közepétől kezdődik és átnyúlik az ötödikbe.

Ha mármost az egész emberelődöt nézzük, hogy milyenné alakult ki a Holdon, akkor azt mondhatjuk: az ember a negyedik Hold-körforgás közepétől kezdve fizikai testből áll, amelyen a Félhomály Szellemei munkálkodnak; étertestből, ame-

lyen a Tűzszellemelek dolgoznak; valamint asztráltestből, amelyen a Személyiség Szellemei tevékenykednek.

Hogy a Félhomály Szellemei a fejlődésnek ebben a szakaszában a fizikai testen munkálkodnak, azt jelenti számukra, hogy ők ekkor emelkednek emberfokra, amit a Szaturnuszon a Személyiség Szellemei, és a Napon a Tűzszellemelek ugyancsak a negyedik körforgás idején értek el. Képzeljük el, hogy a fizikai test „érzékcseréit”, amelyek most már szintén tovább fejlődtek, a negyedik Hold-körforgás közepétől kezdve a Félhomály Szellemei arra használhatják fel, hogy észleljék velük a Holdon lévő külső tárgyakat és folyamatokat. Maga az ember csak a Földön jut majd el odáig, hogy a negyedik körforgás közepétől kezdve felhasználja ezeket az érzékeket.

Az ötödik Hold-körforgás közepe táján viszont az ember eljut oda, hogy öntudatlanul munkálkodni kezd fizikai testén. Ezzel a tevékenységével tompa tudatállapotában megteremti az első csíráját annak, amit „szellem-én”-nek (Manasz) neveznek (vö. Theosophie). Ez a szellem-én az emberiség további fejlődése során bontakozik majd ki teljesen. Ez az, ami később majd az Átmannel, a szellememberrel és a Buddhival, az életszellemmel egyesülve az ember felsőbbrendű, szellemi részét fogja alkotni. Ahogy a Trónok, vagyis az Akarat Szellemei a Szaturnuszon a szellemembert (Átman) áthatották, és ahogy a Kerubok a Napon az életszelmet (Buddhi) bölcsességgel telítették, ugyanúgy hatják át most a Szeráfok a szellem-ént (Manasz). Ezáltal olyan képességet plántálnak bele, ami a későbbi fejlődési fokokon – a Földön – majd azzá a képzetalkotó erővé válik, amely által az ember mint gondolkodó lény kapcsolatba léphet a környező világgal.

Itt mindjárt meg kell említenünk, hogy a hatodik Hold-körforgás közepétől kezdve ismét megmutatkozik az életszelleme (Buddhi), a hetedik közepétől pedig a szellemember (Átman), s ezek összekapcsolódnak a szellem-énnel (Manasz) úgy, hogy a Hold világkorszak végére előkészül a „magasabbrendű ember”. Ez aztán mindennel együtt, ami a Holdon kifejlődött, „elalszik” a nyugalmi szünet (pralaya) idejére, hogy aztán a földi planétán folytassa fejlődésének útját.

Amíg tehát az ember az ötödik Hold-körforgás közepétől a hatodikig öntudatlanul dolgozik fizikai testén, a Félhomály Szellemei étertestén tevékenykednek. Az előző időszak (kör)

folyamán a fizikai testen végzett munkájuk révén előkészültek arra, hogy az étertestnél most felváltsák a Tűzszellemeket, akik viszont az asztrálesttel kapcsolatos munkát veszik át a Személyiség Szellemeitől. Ez utóbbiak pedig ebben az időpontban magasabb szférákba emelkednek.

A Félhomály Szellemeinek munkája az étertesten azt jelenti, hogy saját tudatállapotukat összekötik az étertest tudati képeivel. Ezzel beléjük plántálják a dolgokkal kapcsolatos élvezetet és fájdalmat. A Napon ez irányú működésük színtere még csupán a fizikai test volt. Ezért ott még csak a fizikai test állapotaihoz kötődött élvezet és fájdalom. Most ez megváltozik. Az élvezet és fájdalom most már azokhoz a jelképekhez kapcsolódik, amik az étertestben keletkeznek. Így élnek át egy érzésvilágot az ember derengő tudatában a Félhomály Szellemi. Ez az érzésvilág ugyanaz, amit az ember később, földi tudatával majd maga is át fog élni.

Az asztrálestben ugyanebben az időpontban a Tűzszellemek munkálkodnak: képessé teszik azt a külvilággal kapcsolatos aktív érzetekre és érzésekre. Az az élvezet és fájdalom, amit a Félhomály Szellemi az imént leírt módon az étertestben hoznak létre, passzív jellegű; inkább csak mint a külvilág tétlen tükörképe jelenik meg. Azok viszont, amit a Tűzszellemek az asztrálestben létrehoznak, eleven indulatok: szeretet, gyűlölet, harag, félelem, iszonyodás, viharos indulatok, ösztönök, szenvedélyek stb. Minthogy korábban a Személyiség Szellemi oltották bele lényüket az asztrálestbe, ezek az indulatok most az önösség, a különállóság jellegével felruházva jelennek meg.

Próbáljuk meg elképzelni, milyen is az emberelőd alkata a Holdon ebben az időpontban. Van fizikai teste, amely révén a maga tompaságában szellem-énjét (Manasz) fejleszti. Van éterteste, amelyen keresztül a Félhomály Szellemi élvezetet és fájdalmat éreznek; végül van asztrálest is, amit a Tűzszellemek ösztönökkel, indulatokkal, szenvedélyekkel kavarnak fel. De a Hold-embernek ebből a három tagjából még teljes mértékben hiányzik a tárgyi tudat. Az asztrálestben képek hullámzanak fel és alá, s ezeken izzanak át az említett indulatok. A Földön, amikor majd megjelenik a gondolkodó tárgyi tudat, az asztrálest a képzetalkotó gondolkodás alárendelt hordozója, eszköze lesz. Most azonban, a Holdon, még teljes önállóságában bontakozik ki. Itt tehát saját jellege szerint te-

vékenyebb, mozgékonyabb, mint a Földön. Ha ezt az embert jellemezni akarjuk, azt mondhatnánk róla, hogy állatember. S mint ilyen, a maga nemében magasabb fokon áll, mint a jelenlegi, földi állatok. Tökéletesebben hordja magában az állati tulajdonságokat, amik bizonyos tekintetben vadabbak, féktelenebbek, mint a jelenlegi állati tulajdonságok. Ezért az embert létének ezen a fokán olyan lénynek nevezhetjük, amely fejlődésében középen áll a jelenlegi állat és ember között. Ha egyenes vonalban haladna tovább ezen az úton, akkor vad, féktelen lény válna belőle. A földi fejlődés az ember állati jellegének mérséklését, megszelídítését jelenti, ami a gondolkodó tudat hatására történik.

Ha az embert olyan állapotában, amilyenné a Napon fejlődött, növényembernek hívtuk, akkor a Hold-embert állatembernek nevezhetjük. Hogy egy ilyen lény kifejlődhessen, annak az az előfeltétele, hogy a környező világ is megváltozzék. Megmutattuk, hogy a Napon a növényember csak azért fejlődhetett ki, mert mellette egy önálló ásványvilág jött létre. Az első két Hold-korszak (kör) alatt ez a két korábbi világ, a növény- és ásványvilág ismét kibontakozik a sötétségből, de annyi változást mutatnak, hogy mindkettő valamivel tömörebb, sűrűbb. A harmadik Hold-korszak alatt leválik a növényvilág egy része. Ez nem válik tömörré, s ezáltal azt az anyagot szolgáltatja, amelyből az ember állati lény kialakulhat. A magasabbrendűvé fejlődött étertesttel és az újonnan keletkezett asztrálesttel való kapcsolódásában éppen ez az állati lény adja a fent leírt hármas tagozódású embert.

A Napon kifejlődött teljes növényvilág már csak azért sem válhatott állatívá, mert az állati lény létének előfeltétele a növény. A növényvilág szolgál az állatvilág alapjául. Ahogy a Nap-ember csak úgy tudott a növényi létig emelkedni, hogy társainak egy részét letaszította egy tömörebb ásványvilágba, ugyanez a helyzet most a Hold állatemberénél. Azoknak a lényeknek egy részét, akik a Napon még vele egyenlő növényi természetűek voltak, hátrahagyja a tömörebb növényi fokon. De mint ahogy a Hold állatembere nem olyan, mint a jelenlegi állat, hanem a mai állat és ember között valahol középen helyezkedik el, úgy a Hold-korszakbeli ásvány is a jelenlegi ásvány és növény között áll. Van benne valami növényi. A Hold sziklái nem a mai értelemben vett kövek, hanem eleven, sarja-

dzó, növekedő jellegűek. Ugyanígy a Hold-növényeknek is van egy bizonyos állati jellegük.

A Hold állapotemberének még nincsenek szilárd csontjai. Csontváza még porcos jellegű. A maihoz képest egész teste puha. Ennek megfelelően mozgása is más: nem járással halad előre, hanem inkább ugrálva, sőt néha lebegve. Ez persze azért is volt lehetséges, mert az akkori Holdnak nem ritka, levegős atmoszférája volt, mint a mai Földnek, hanem sokkal sűrűbb – még a mai víznél is sűrűbb – burok vette körül. Ebben a sűrű, folyékony elemben mozgott előre-hátra, fel és le az ember, s ebben az elemben éltek az ásványok és a növények is, amelyekből táplálékát szívtá. Sőt ebben az elemben volt az az erő is, ami aztán a Földön teljesen magukra a lényekre szállt át: a megtermékenyítő erő. Az ember ugyanis akkor még nem vált kétneművé: egynemű volt, és a planéta vizes levegőjéből fejlődött ki. Minthogy azonban a világon mindenütt megtalálhatók az átmeneti fokozatok, az utolsó Hold-korszakokban a későbbi földi állapotok előkészítéseként egyes állatemberek-nél már kifejlődött a kétneműség.

A hatodik és hetedik Hold-körforgás során a leírt folyamatok csökkenő tendenciát mutatnak, de egyszersmind egy bizonyos túlélrett állapot kialakulását is, amíg aztán az egész átmegy egy nyugalmi állapotba (pralaya), hogy átaludja magát a Föld-létbe.

Az emberi asztráltest fejlődése egy bizonyos kozmikus folyamattal kapcsolatos, amit itt szintén le kell írunk. Amikor a Nap-világkorszakot követő nyugalmi szünet után égitestünk ismét felébred és kilép a sötétségből, akkor összes lényé mint egységes planétán él rajta. De ez az újjáébredő Nap más, mint amilyen korábban volt. Anyaga már nem mindenütt fénylő, mint azelőtt, hanem vannak sötétebb részei is. Ezek mintegy elkülönülnek az egységes tömegtől. A második körforgástól (körtől) kezdve pedig ezek a részek egyre inkább önálló tagként jelennek meg, miáltal a Nap teste piskótához lesz hasonlatos. Két részből áll: egy lényegesen nagyobb és egy kisebb részből, amelyek azonban az összekötő tag révén még összefüggenek. A harmadik körforgás alatt aztán teljesen szétválék egymástól a két test. Nap és Hold most már két égitest, és az utóbbi körpályán mozog az előbbi körül. A Holddal együtt mindazok a lények, akiknek fejlődését itt leírtuk, kilépnek a

Napból. Az asztráltest kibontakozása csak a levált Holdon történik meg. Az elmondott kozmikus folyamat előfeltétele a leírt módon való továbbfejlődésnek. Amíg az ember és a hozzátartozó lények erőiket saját Nap-lakóhelyükből kapták, fejlődésük nem emelkedhetett a jelzett fokra.

A negyedik körforgás (kör) idején a Hold már önálló planéta, és amit erről az időszakról leírtunk, ezen a Holdon történik.

Foglaljuk most össze ismét pontokba szedve a Hold planétának és lényének fejlődését:

1. A Hold az az égitest, amelyen az ember jelképes (szimbolikus) jellegű képtudatát kifejleszti.
2. Az első két körforgás (kör) alatt a szaturnuszi és Nap-folyamatok bizonyos fajta megismétlődésével előkészül az ember Hold-fejlődése.
3. A harmadik körforgás alatt a Mozgás Szellemeinek kiárasztott szubsztanciája révén létrejön az emberi asztráltest.
4. Ezzel a folyamattal egyidejűleg az újjáébredt egységes Nap-testről leválik a Hold, és keringeni kezd a visszamaradt Nap körül. Az ember és a vele kapcsolatos lények fejlődése ettől kezdve a Holdon megy végbe.
5. A negyedik körforgás alatt a Félhomály Szellemei ember-fokra emelkednek.
6. A keletkező asztráltestbe a Személyiség Szellemei beleoltják az önállóságot.
7. Az ötödik körforgás folyamán az ember a maga tompaságában elkezd fizikai testén munkálkodni. Ezáltal a már meglévő monádhhoz a szellem-én (Manasz) társul.
8. A Hold-lét alatt az ember étertestében bizonyos fajta paszszív jellegű élvezet és fájdalom fejlődik ki. Az asztráltestben ezzel szemben az indulatok (harag, gyűlölet stb.), illetve az ösztönök és szenvedélyek bontakoznak ki.
9. A két korábbi világhoz, a növény- és ásványvilághoz – melyeket már ezt megelőzően alacsonyabb fokra taszítottak le – most az állatvilág társul, amelyhez maga az ember tartozik.

Az egész világkorszak vége felé a Hold egyre inkább közeledik a Naphoz, s mire elkezdődik a nyugalmi állapot (pralaya) ideje, a két planéta újra egyesül, hogy aztán átmenjen az alvász állapotán, s egy új világkorszakban – a Föld-korszakban – ébredjen fel ismét.

A FÖLD ÉLETE

Az előző fejezetekben megmutattuk, hogyan alakulnak ki egymás után az embernek azok a részei, amelyek úgynevezett „alacsonyabb természetét” képezik: fizikai teste, éterteste és asztráteste. Azt is leírtuk, hogy minden egyes újabb test létrejöttével át kell alakulniuk a régieknek, hogy a később képződött test hordozói és eszközei lehessenek. Az így leírt fejlődéssel kapcsolatban áll az emberi tudat fejlődése is. Amíg az „alacsonyabbrendű embernek” csak fizikai teste van, addig csak egészen tompa tudattal rendelkezik, ami még a jelenlegi álmotlan alvástudattal sem ér fel, habár a mai ember számára ez utóbbi tudatállapot is „öntudatlan”. Akkor, amikor az étertest megjelenik, eléri az ember azt a tudatállapotot, amelyben most álmotlan alvás közben van. Az asztrálest kialakulásával megjelenik egy homályos képtudat, amely hasonló ahhoz, de nem azonos azzal, amely ma az embernél akkor jelentkezik, amikor álmodik. A negyedik tudatállapot pedig a mai, földi ember tudata. Ez a negyedik nagy világkorszakban, a Föld-korszakban alakul ki, amely az ezt megelőző Szaturnusz-, Nap- és Hold-korszak után következik.

A Szaturnuszon különböző fokozatokon keresztül kialakult az ember fizikai teste. Akkor azonban még nem lehetett volna az étertest hordozója. Ez utóbbi nem is kapcsolódott hozzá, csak a Nap-világkorszakban. Ekkor viszont – az egymást követő Nap-körforgások alatt – úgy átalakult a fizikai test, hogy az étertest hordozójává válhatott, illetve hogy az étertest működni tudott a fizikai testben. A holdfejlődés alatt ezekhez a testekhez kapcsolódott hozzá az asztrálest; ekkor a fizikai és étertest ismét úgy átalakult, hogy az asztrálest megfelelő hordozói és eszközei lehessenek. Az ember tehát a Holdon olyan lény, aki fizikai testből, étertestből és asztrálestből áll. Étertestével érzi az élvezetet és fájdalmat, asztrálestével az indulatokat, haragot, gyűlöletet, szeretetet stb.

Lényének különböző részein, mint láttuk, magasabbrendű szellemek tevékenykednek. Így az étertest a Holdon a Félhold Szellemektől kapta az élvezet- és fájdalomérzet képességét; az asztrálestbe pedig a Tűzsszellemek plántálták bele az indulatokat.

Egyidejűleg még más is lejátszódott a Szaturnusz, Nap és Hold három nagy körforgása alatt. Az utolsó szaturnuszi körforgás alatt az Akarat Szellemének (a Trónoknak) a segítségével kialakult a szellemember (Átman). Az utolsó előtti Nap-körforgás alatt a Kerubok segítségével ehhez járult az életszellem (Buddhi). Az azt még egy körforgással megelőző Hold-körforgás alatt pedig egyesült velük a Szeráfok segítségével a szellem-én (Manasz). Ezalatt a három nagy körforgás alatt tehát tulajdonképpen kétféle emberkezdemény keletkezett: egy alacsonyabbrendű ember, aki fizikai testből, étertestből és asztrálestből állt; és egy szellememberből (Átman), életszellemből (Buddhi), és szellem-énből (Manasz) álló magasabbrendű ember. Az alacsonyabb- és magasabbrendű emberi természet azonban ekkor még külön utakon járt.

A földi fejlődés azért van, hogy a két különálló emberkezdeményt egyesítse.

Egyelőre azonban még csak ott tartunk, hogy a hetedik kis körforgás után az egész Hold-lét egy bizonyos fajta alvásállapotba (pralaya) megy át. Ezáltal úgyszólván minden egy egységes masszába keveredik össze. A Nap és a Hold, amelyek a legutolsó nagy körforgás alatt különváltak egymástól, az utolsó kis Hold-körforgások alatt szintén újra egyesülnek.

Amikor aztán ismét minden előlép az alvásállapotból, az első kis körforgás alatt lényegében meg kell hogy ismétlődjön a szaturnuszi állapot, a második alatt a Nap-állapot, a harmadik alatt pedig a Hold-állapot. A harmadik kis körforgás idején a Napról ismét levált Holdon a lények körülbelül ugyanazokat a létformákat veszik fel, mint amilyenben a Hold-lét során éltek. Az alsóbbrendű ember egy közép-lény a mai ember és állat között, a növények középen állnak a mai állat és növény között, és az ásványoknak még csak félig van meg a mai, élettelen jellegük, másrészt még félig növények.

A harmadik körforgás második felében már valami más készen elő. Az ásványok megkeményednek, a növények lassanként elvesztik állati jellegű érzőképességüket, az egységes ál-

latember fajtából pedig két külön osztály fejlődik ki. Az egyik visszamarad az állati fokon, a másinak viszont kettéválik az asztráteste: kettéhasad egy alacsonyabbrendű részre, amely bizonyos önállóságához jut, úgyhogy bizonyos fajta uralmat tud gyakorolni az alsóbbrendű részek – a fizikai test, az étertest és az alacsonyabbrendű asztrálest – felett; ugyanakkor a magasabbrendű asztrálestet hatalmukba kerítik a Személyiség Szellemei, akik beleplántálják az önállóságot és ezzel együtt az önösséget is. A Tűzszellemek most csak az alacsonyabbrendű emberi asztrálestben munkálkodnak, míg az étertestben a Félhomály Szellemei működnek, a fizikai testen pedig az az erő-lény kezd el munkáját, akit a tulajdonképpeni emberelődnek nevezhetünk. Ugyanez az erő-lény alakította ki a Szaturnuszon a Trónok segítségével a szellemembert (Átman), a Napon a Kerubok segítségével az életszelmet (Buddhi) és a Holdon a Szeráfok segítségével a szellem-ént (Manasz).

Most azonban mindez megváltozik: a Trónok, Kerubok és Szeráfok magasabb szférákba emelkednek fel, s helyettük a Bölcsesség Szellemeinek, a Mozgás Szellemeinek és a Formaszellemeknek a segítségét kapja meg a szellemi ember. Most ezek egyesülnek a szellem-énnel, az életszellemmel és a szellememberrel (Manasz-Buddhi-Átman). A harmadik földi körforgás második felében az ő segítségükkel alakítja ki fizikai testét az ember-erő-lény. Ebben a legjelentékenyebben a Formaszellemek működnek közre. Úgy formálják meg az ember fizikai testét, hogy az a későbbi, a negyedik körforgásbeli emberi test elődjévé válik. (Ez a negyedik a jelenlegi körforgás vagy kör.)

A visszamaradt állati lények asztrálestében továbbra is kizárólag a Tűzszellemek tevékenykednek, a növények étertestében pedig a Félhomály Szellemei. A Formaszellemek viszont az ásványvilág átalakításában vesznek részt. Ők azok, akik megkeményítik, tehát merev, szilárd formát adnak annak.

Nem szabad azonban úgy képzelünk, hogy az említett szellemek hatásköre arra korlátozódik, amit elmondtunk róluk. Ez csak működésük fő irányvonalait jelzi. Kisebb mértékben az összes szellemi lény mindenütt közreműködik. Így például a Formaszellemeknek a szóban forgó időpontban a növényi és állati testekkel kapcsolatban is vannak bizonyos feladataik.

Miután mindez megtörtént, a harmadik földi körforgás vége felé az összes lény – maga a Nap és a Hold is – ismét egybe-

olvad, és egy kisebb alvásállapoton (pralaya) megy át. Most ismét minden egyforma massa lesz (káosz); ezután kezdődik a negyedik földi körforgás, amelyikben jelenleg vagyunk.

Először is mindaz, ami az ásvány-, növény-, állat- és ember-világban ezelőtt lényyszerű volt, most elkezd csíráállapotban kiválni az egységes masszából. Mint önálló csírák egyelőre csak az emberelődök tudnak megjelenni, akiknek magasabbrendű asztrálestén az előző kisebb körforgás folyamán a Személyiség Szellemei dolgoztak. Az ásvány-, növény- és állatvilág lényei nek ekkor még nincs önálló léte. (Ezen a fokon ugyanis még minden abban a magasabbrendű szellemi állapotban van, amit „forma nélküli” vagy „arúpa”-állapotnak is hívnak. A fejlődés jelenlegi fokán csak a legmagasabb rendű emberi gondolatok – például a matematikai és erkölcsi ideálok – vannak abból az anyagból szöve, ami a jelzett fokon minden lény sajátja.)

Mindaz, ami az emberelődöknél alacsonyabb fokon áll, csak mint magasabbrendű lényekkel kapcsolatos tevékenység jelenhet meg. Így az állatok csak mint a Tűzszellemek tudatállapotai, a növények pedig mint a Félhomály Szellemeinek tudatállapotai léteznek. Az ásványoknak viszont kettős gondolati léte van: egyrészt mint gondolatcsírák élnek az emberelődökben, másrészt viszont mint gondolatok a Formaszellemek tudatában. A „magasabbrendű ember” (szellemember, életszellem, szellem-én) is csak a Formaszellemek tudatában létezik.

Aztán mindegyiknél fokozatosan beáll egy bizonyos fajta sűrűsödés, ami azonban ekkor még nem több, mint a gondolat sűrűsége. Ezen a fokon viszont már megjelenhetnek az előző körforgás alatt létrejött állati lények. Kiválnak a Tűzszellemek tudatából, és önálló gondolati lényekké válnak. Ezt a fokozatot „formát öltött” vagy „rúpa”-állapotnak hívjuk. Az ember annyiban lép előre, hogy korábbi, formanélküli, önálló gondolati testét a Formaszellemek durvább, formát öltött gondolat-anyagból szőtt testtel ruházzák fel. Az állatok – mint önálló lények – ekkor csak ebből az anyagból állnak.

Ezután további sűrűsödés következik. Az így elért állapot anyaga ahhoz hasonlítható, amiből az álomszerű képtudat képzei vannak szöve. Ezt „asztrális” foknak nevezzük. Az emberelőd ismét előbbre lép. Lénye két másik alkotórésze mellé még egy testet kap, ami a jelzett anyagból áll. Most tehát van egy belső formanélküli lénymagja, egy gondolatteste és

egy asztrális teste. Az állatok ugyanilyen asztrális testet kapnak, a növények pedig – mint önálló asztrális lények – kioldódnak a Félhomály Szellemeinek tudatából.

A fejlődés további menete a fizikai sűrűsödés állapotáig halad előre. Egyelőre csak a legfinomabb fizikai állapotról van szó, a legfinomabb éterről. Az emberelőd korábbi alkotórészeihez megkapja a Formaszellemeiktől a legfinomabb étertestet is. Így most már egy forma nélküli gondolat-magból, egy formát öltött gondolat-testből, asztráltestből és étertestből áll. Az állatoknak formát öltött gondolat-testük, asztrál- és étertestük van; a növényeknek asztrál- és étertestük, az ásványok pedig most jelennek meg először mint önálló, éterikus formák.

A fejlődésnek ezen a fokon tehát négy világról beszélhetünk: ásvány-, növény-, állat- és embervilágról. Ezek mellett azonban még másik három világ is létrejött ebben az időben. Amikor az állatok a gondolati fokon (arúpa-fokon) elszakadnak a Tűzszellemeiktől, a Személyiség Szellemei is kiválasztanak magukból bizonyos lényeket – ezek határozatlan gondolat-anyagból állnak, ami felhőszerűen összetorlódik, majd ismét feloszlik és szétárad. Nem tekinthetjük őket önálló lényeknek, csak szabálytalan, általános tömegnek. Ez az első elementáris világ. Az asztrális fokon valami hasonló válik el a Tűzszellemeiktől. Árnyyszerű képek vagy sémák, hasonlatosak az álomszerű képtudat képzeihez. Ők alkotják a második elementáris világot. Végül a fizikai fokozat elején határozatlan, képszerű lények oldódnak ki a Félhomály Szellemeiből. Ők sem rendelkeznek önállósággal, de olyan erőket tudnak megnyilvánítani, amelyek az emberi és állati szenvedélyekhez és indulatokhoz hasonlóak. Ezek az önállótlán, kavargó indulatok alkotják a harmadik elementáris világot. Azok a lények, akik álomszerű képtudattal vagy tudatos képtudattal rendelkeznek, észlelni tudják a harmadik elementáris világ teremtményeit mint áradó fényt, pehelyszerű színfoltokat, mint szagot, ízt vagy mint mindenféle hangot és zajt. De minden ilyen észlelést kísértetiesnek kell elképzelnünk.

A Földet tehát, amikor előző asztrális állapotából finom éterikus testté sűrűsödik, mint éterikus ásványi alpmasszából és éterikus növényi, állati és emberi lényekből álló tömeget kell elgondolnunk. A három elementáris világ teremtményei pedig mintegy kitöltik a köztes tereket és átáramlanak a többi lényen.

A Földön laknak a magasabbrendű szellemi lények is, akik a legkülönbözőbb módon munkálkodnak az ásvány-, növény-, állat- és embervilágon. Úgyiszlóván szellemi közösséget alkotnak, szellemi államot; lakóhelyük és munkahelyük a Föld teste, amit magukkal hordanak, mint csiga a házáat. Ekkor még együtt van a Földdel az, ami ma különálló Nap és Hold. Mindkét égitest csak később válik el a Földtől.

A „magasabbrendű ember” (szellemember-életszellem-szellem-én, Manasz-Buddhi-Átman) ezen a fokon még nem önálló, csak a szellemi állapot egyik tagja. Egyelőre a Formaszellemeihez van kötve úgy, mint ahogy az emberi kéz van önállótlán tagként az emberi szervezethez kötve.

Ezzel követtük a Föld kialakulásának útját fizikai állapotának kezdetéig. A továbbiakban meglátjuk, hogy ezen az állapoton belül hogyan halad minden tovább. Ez a fejlődési út aztán el fog vezetni oda, amit az Akasha Krónika előző fejezeteiben mondtunk el a földi fejlődésről.

A fejlődésnek azokat az állapotait, amelyekről itt mint forma nélküli, formát öltött, asztrális és fizikai állapotokról beszéltünk, és amelyek egy kisebb körforgáson (körön) belüli változatokat jelölnek, a teozófus kézikönyvek glóbusznak nevezik. Ilyen értelemben tehát beszélhetünk egy arúpa, egy rúpa, egy asztrális és egy fikikai glóbuszról. Persze vannak, akik nem tartják megfelelőnek ezeket a megjelöléseket. De ne beszéljünk többet az elnevezésekről. Igazán nem ezek, hanem maguk a tények a fontosak. Ha igyekeznünk a tényeket a lehető legjobban leírni, ez többet ér, mintha az elnevezésekkel foglalkoznánk. Ezek egy bizonyos értelemben úgysem lehetnek sohasem pontosak, mivel a szellemi világ tényeire az érzékek világából vett elnevezéseket használunk, tehát azok csak hasonlatként állják meg a helyüket.

Az ember világának fejlődését addig a pontig követtük, ahol a Föld elérkezik fizikaivá sűrűsödésének kezdetéig. Képzeljük most el, milyenek voltak az állapotok az emberi világ fejlődésének ezen a fokon. Ami később mint Nap, Hold és Föld jelenik meg, most még egyetlen testben egyesül, ami csak finom éterikus anyagból áll. Ezen az anyagon belül léteznek a később emberként, állatként, növényként és ásványként megjelölő lények. Ahhoz, hogy a fejlődés tovább haladhasson, az egységes égitestnek először ketté kell válnia: egyik része a ké-

sőbbi Nap lesz, a másikon még együtt van a majdani Föld és Hold. Csak ezt követően hasad ez utóbbi is ketté; kiválik az a része, amiből a Hold lesz, és magára marad a Föld, az ember és társteremtényei lakóhelyéül.

Aki ismeri az erre vonatkozó teozófus irodalmat, annak tisztában kell lennie azzal, hogy az egységes égitest kettéválása abban az időszakban történt, amelyikre ez az irodalom az úgynevezett második emberi főfaj fejlődését teszi. Az ehhez a fajhoz tartozó emberelődöket finom éterikus testtel rendelkező alakoknak írják le. De nem szabad azt képzelni, hogy ilyen testek mai Földünkön is kifejlődhetnének, miután az már elszakadt a Naptól és a Holdat kilökte magából. Ezután a szétválás után ilyen éterikus testek kialakulása már nem volt lehetséges.

Ha követjük az emberiség fejlődését abban a körforgásban, amelyhez fejtegetéseink során most elérkeztünk, és ami elvezet bennünket a jelenbe, akkor egy sor „főállapotot” találunk, amelyek közül a jelenlegi az ötödik. Az Akasha Krónika előző fejezeteiben már szó volt ezekről az állapotokról. Itt most csak arról írunk újra, ami az elmondottak további elmélyítéséhez szükséges.

Az első főállapotban az emberelődök mint egészen finom éterikus lények jelentek meg. A használatos teozófus irodalom ezeket a lényeket – kissé pontatlanul – első főfajnak nevezi. Ez az állapot lényegében megmarad a második korszakban is, amelybe az irodalom a második főfajt helyezi. Eddig a fejlődési fokig a Nap, a Hold és a Föld még egy égitest, de ekkor kiválik a Nap mint önálló planéta. Ezzel elviszi a Holddal még egyesült Földből mindazokat az erőket, amelyek lehetővé tették, hogy az emberelődök megmaradjanak éterikus állapotukban. A Nap leválásával elkezdődik az emberi formák és a társteremtények formáinak megsűrűsödése. Bizonyos tekintetben az összes lénynek be kell most rendezkednie új lakhelyén.

Onnan azonban nemcsak anyagi erők távoznak el, hanem azok a szellemi lények is, akikről azt mondtuk, hogy az egységes égitesten szellemi közösséget hoztak létre. Létük szorosabb kapcsolatban marad a Nappal, mint azzal az égitesttel, amit a Nap kilökött magából. Ha ezek a lények együtt maradtak volna azokkal az erőkkel, amelyek a Földön és a Holdon később fejlődnek ki, akkor ők maguk nem tudtak volna a nekik megfelelő fokozatokra továbblépni. Ehhez új lakhelyre

volt szükségük; ezt nyújtja nekik a Nap, miután úgyszólván megtszult a Föld- és Hold-erőktől. Azon a fokon, amelyre ezek a lények most kerültek, a Föld- és Hold-erőkre már csak kívülről, a Napról tudtak hatni.

Látjuk tehát, hogy mi az értelme az égitestek említett szétválásának. Bizonyos lényeknek – akik magasabb fokon állnak, mint az ember – a fejlődése eddig az időpontig az egységes égitesten folyt; most a planéta egy részét elviszik magukkal, a többi pedig átengedik az embernek és társteremtényeinek.

A Nap leválása radikális forradalmat idézett elő az ember és társteremtényei fejlődésében: egy magasabb létfokról bizonyos értelemben egy alacsonyabbra zuhantak. Ez szükség-szerűen be kellett hogy következze, hiszen elvesztették közvetlen kapcsolatukat az említett magasabbrendű lényekkel. Fejlődésük teljes mértékben zsákutcába jutott volna, ha más világesemények nem történtek volna meg, amelyek újra lehetővé tették a haladást, és új utakra terelték a fejlődést.

Azokkal az erőkkel, amelyek ma a különvált Holdban egyesülnek, de amelyek akkor még a Földön belül voltak, minden további haladás lehetetlen lett volna. Ezekkel az erőkkel nem jöhetett volna létre a mai emberiség, hanem csak egy olyan lényfajta, amelynél a harmadik nagy körforgás – a Hold-lét – alatt kifejlődött indulatok, a harag, gyűlölet stb. a mértéktelen állatiaságig fokozódtak volna. Egy bizonyos ideig ez így is volt. A Nap leválásának közvetlen hatására kialakult az emberelődök harmadik fő állapota, amit a teozófus irodalom a harmadik (lemúriai) főfajnak nevez. A „faj” elnevezés erre a fejlődési állapotra sem valami szerencsés, hiszen ahhoz, amit ma „fajnak” nevezünk, akkori emberelödeink a szó tulajdonképeni értelmében nem hasonlíthatók. Tisztában kell lennünk azzal, hogy a fejlődés formái a távoli múltban és a távoli jövőben annyira eltérnek a jelenlegiektől, hogy mai kifejezéseink csak szükségmegoldásként használhatók velük kapcsolatban, mert ezekben a távol eső korszakokban tulajdonképpen már minden értelmüket elvesztik majd.

Alapjában véve csak akkor kezdetünk el „fajokról” beszélni, amikor a szóban forgó harmadik főállapotban (a lemúriaiban) a fejlődés eljutott második harmadába. Akkor alakult csak ki az, amit ma „fajoknak” nevezünk. Ez a „faj-jelleg” aztán fennmaradt az atlantiszi fejlődés idején, a negyedik fő ál-

lapokban és még tovább is, a mi korunkban, az ötödik fő állapot idején. De a „faj” szó már a mi ötödik korszakunk végén ismét el fogja veszíteni minden értelmét. A jövőben az emberiség olyan részekre fog tagolódni, amelyeket már nem nevezhetünk fajoknak. Ezen a téren sok zavart keltett a közkezen forgó teozófus irodalom, nevezetesen Sinnett: „Ezoterikus buddhizmus” című könyve, amelynek másrészt az a nagy érdeme, hogy korunkban először népszerűsítette a teozófus világnézetet. Ez úgy ábrázolja a világ fejlődését, mintha a világ-körforrásokon keresztül a „fajok” örökké egyazon módon ismétlődnének. Ez azonban egyáltalán nincs így. Az, amit „fajnak” nevezhetünk, szintén keletkezik és elmúlik. Ezért a „faj” kifejezést csak az emberiség fejlődésének bizonyos szakaszára volna szabad alkalmazni. Ezen szakasz előtt és után olyan fejlődési formákat találunk, amik egészen mások, mint a „fajok”.

A fentieket csak azért mertük megjegyezni, mert az Akasha Krónika gondos kibetűzése teljes mértékben feljogosít erre. A kibetűző emellett tudja, hogy teljesen összhangban áll az igazi okkult szellemkutatással. Különböznél sem jutott volna a teozófus irodalom érdemes könyvei ellen ilyen kifogással élni. Egyébként szabad legyen még azt a – tulajdonképpen teljesen felesleges – megjegyzést tennie, hogy az „Ezoterikus buddhizmus”-ban említett nagy tanító inspirációi nem állnak ellentétben az itt közöltekkel, a félreértés csak abból származik, hogy nevezett könyv szerzője a szóban forgó inspirációk nehezen kifejezhető bölcsességét a maga módján fordította le a ma használatos emberi nyelvre.

Az emberiség fejlődésének tehát csak a harmadik főállapota az, amelyikben a „fajok” keletkeztek. Ezt az eseményt az idézte elő, hogy a Hold kivált a Földből. A Hold kiválását a két nem kialakulása követte. Az Akasha Krónikából merített közleményeinkben már többször rámutattunk az emberiség fejlődésének erre a fokozatára. Amikor a Holddal még egyesült Föld kivált a Napból, az emberiség még nem oszlott hím- és nőnemű lényekre. Minden emberi lény az akkor még egészen finom testében egyesítette a két nemet.

Nem szabad azonban elfelejtenünk, hogy ezek a kétnemű emberelődök a mai emberhez viszonyítva a fejlődés alacsony fokán álltak. Alacsonyabbrendű ösztöneik mértéktelen energiával működtek, és szellemi fejlődésről náluk még szó sem volt.

Hogy az utóbbi elkezdődött, és hogy ezáltal az alacsonyabbrendű ösztönök bizonyos határok közé terelődtek, az azzal függ össze, hogy abban az időben, amikor a Föld és a Hold szétváltak, az előbbi más égitestek hatókörébe került. A Földnek ezt a rendkívül jelentős együttműködését más égitestekkel, találkozásait idegen planétákkal abban az időszakban, amit a teozófus irodalom lemúriainak nevez, az Akasha Krónika egyik további fejezetében mondjuk majd el.

Itt most még egyszer leírjuk ugyanezt a fejlődési menetet más szempontból is. Erre egészen határozott okunk van. Sohasem tehetünk ugyanis elég sokat annak érdekében, hogy a magasabb világokra vonatkozó igazságokat a legkülönbözőbb oldalokról vizsgáljuk meg. Tisztában kell lennünk azzal, hogy egy-egy szemszögből csak a legszegényesebb vázlatot adhatjuk a dolgokról. Csak lassanként, ha ugyanazt a dolgot a legkülönbözőbb oldalairól tekintettük meg, kezdenek az így kapott benyomások egyre elevenebb képpé összeállni. S csak az ilyen képek segítik az ember behatolását a magasabb világokba, nem a száraz, sematikus fogalmak. Minél elevenebbek, minél színesebbek ezek a képek, annál inkább remélhetjük, hogy megközelítjük a magasabb valóságot.

Tudjuk, hogy éppen a magasabb világokból származó képek azok, amelyek jelenleg sok kortársunkban bizalmatlanságot keltenek. Szívesen veszik, ha fogalmi sémákat, beosztásokat közölnek velük – lehetőleg sok névvel – a Devachánról, a planetáris fejlődésről stb.; de nehezen fogadják, ha valaki ábrázolni merésze az érzékfeletti világokat, mint ahogy egy utazó ábrázolja, mondjuk, Dél-Amerika tájait. Pedig tudnunk kellene, hogy csak az eleven képek révén jutunk olyasvalamihoz, ami hasznos, nem pedig a holt sémák és nevek révén.

A NÉGYTAGÚ FÖLDI EMBER

Ez az ábrázolás az emberből indul ki. Az ember, ahogy jelenleg a Földön él, fizikai testből, étertestből vagy életttestből, asztráltestből és „énből” áll. Ennek a négytagú embernek megvannak az adottságai ahhoz, hogy magasabbra fejlődjön. Az „én” alakítja az alacsonyabbrendű testeket, és ezáltal az emberi természet magasabb részeit dolgozza ki belőlük. Az asztráltestnek az „én” által történő megnevelése és megtisztítása hozza létre a szellem-ént (Manasz); az éter- vagy életttest átváltoztatása teremti meg az életszellemet (Buddhi); a fizikai test átalakítása pedig megteremti a tulajdonképpeni szellemembert (Átman).

A földfejlődés jelenlegi korszakában teljes erővel folyik az asztráltest átalakítása; az étertest és a fizikai test tudatos átalakítása későbbi időkre tartozik (jelenleg még csak a beavatottaknál – az okkult tudomány művelőinél és tanítványainál – kezdődött el). Az embernek ez a hármas átalakulása tudatos; ezt megelőzte egy többé-kevésbé öntudatlan átalakulás, mégpedig az eddigi földfejlődés folyamán. Az asztráltestnek, étertestnek és fizikai testnek ebben az öntudatlan átalakulásában kereshetjük az érzőlélek, értelmi lélek és tudati lélek eredetét.

Tisztáznunk kell, hogy az ember három teste közül (fizikai, éter- és asztráltest) melyik az, amelyik a maga nemében a leg-tökéletesebb. Könnyen hajlunk arra, hogy a fizikai testet tekintsük a legalacsonyabb rendűnek és ezért a legtökéletlenebbnek is. Ez azonban tévedés. Bár a jövőben az asztrál- és étertest magasfokú tökéletességre fog szert tenni, jelenleg a fizikai test a maga nemében tökéletesebb náluk. Az említett tévedés onnan származik, hogy az ember fizikai teste szempontjából a természet legalacsonyabb világával, az ásványvilággal „közösködik”. Étertesttel már a magasabbrendű növényvilággal, asztráltesttel pedig az állatvilággal közösen rendelkezik.

Bármennyire igaz is az, hogy a fizikai emberi test ugyanazokból áll az erők közül, mint amik a kiterjedt ásványvilágban találhatók, az a mód azonban, ahogy ezek az anyagok és erők az emberi testben együttműködnek, a felépítés bölcsességét és tökéletességét juttatja kifejezésre. Aki hajlandó arra, hogy az emberi test felépítését ne csak józan eszével, hanem lelkének minden érzésével tanulmányozza, az hamarosan meg fog győződni róla, hogy ez így van. Az ember fizikai testének bármelyik részét vizsgálatunk tárgyává tehetjük. Vegyük például a felső combcsont legfelső részét. Ez nem masszív anyag, hanem különféle irányban futó kis gerendácskákból van a legművészebb módon összeillesztve. A mai mérnöki tudomány képtelen lenne egy híd tartóvázát vagy valami hasonlót ilyen bölcsen megszerkeszteni. Tökéletessége ma még meghalad minden emberi bölcsességet. Hogy az emberi felsőtest megtámasztásához szükséges horderő a gerendácskák elrendezése révén a legkevesebb anyaggal legyen elérhető, erre szolgál a combcsontnak ez a bölcs felépítése. Így a legkevesebb anyag felhasználásával a lehető legnagyobb erőhatás érhető el. Csak a legnagyobb csodálattal mélyedhetünk el a természet építőművészetének ebben a remekművében. Nem kisebb csodálattal nézhetjük az emberi agyvelő, a szív, vagy éppen sárga foltok az egész fizikai emberi test nagyszerű felépítését.

Hasonlítsuk össze most a fizikai test fejlettségét például az asztráltestével – milyen tökéletességet ért el ez utóbbi az emberiség fejlődésének mai fokán? Az asztráltest a kedv és kedvetlenség, a szenvedélyek, ösztönök, vágyak stb. hordozója. De milyen támadásokat indít ez az asztráltest a fizikai test bölcs berendezései ellen! Azoknak az élvezeti cikkeknek, amiket az ember fogyaszt, nagy része szívjáreg. Ebből láthatjuk, hogy a szív fizikai felépítését létrehozó tevékenység bölcsőbb, mint az asztráltest tevékenysége, sőt, ez utóbbi egyenesen ellene dolgozik ennek a bölcsességnek. Az asztráltest a jövőben ugyan magasabb bölcsességhez fog felemelkedni, de jelenleg a maga nemében még nem olyan tökéletes, mint a fizikai test a magáéban. Ugyanez mutatkozik az étertestnél, valamint az „én”-nél is – utóbbi például olyan lény, amely pillanatról pillanatra, tévedéseken és illúziókon át tapogatózva kell hogy felküzdje magát a bölcsességhez.

Ha az ember tagjainak tökéletességi fokát összehasonlítjuk, könnyen beláthatjuk tehát, hogy jelenleg a fizikai test a legto-

kéletesebb a maga nemében; a tökéletesség alacsonyabb fokán áll az étertest, még alacsonyabb fokán az asztráitest; az ember legtökéletlenebb része pedig a maga nemében jelenleg az „én”. Ez onnan ered, hogy az ember lakóhelyének planetáris fejlődése során a fizikai emberi testen dolgoztak a leghosszabb ideig. Az, amit az ember jelenleg fizikai testeként magán visel, végigélte a Szaturnusz, a Nap és a Hold összes fejlődési fokozatait és a földieket is a mai fokozatig. E planetáris testek összes erői egymást követően vettek részt a fizikai test megmunkálásában, ezért tudta az fokozatosan elérni jelenlegi tökéletességi fokát. Ez tehát a mai ember legrégibb része.

Az étertest jelenlegi formájában még egyáltalán nem volt meg a Szaturnuszon, csak a napfejlődés folyamán kapta meg az ember. Ezen tehát nem négy planetáris test erői munkálkodtak, mint a fizikai testen, hanem csak háromé: a Nap, a Hold és a Föld erői. Csak a fejlődés egy elkövetkezendő időszakában lehet tehát majd olyan tökéletes a maga nemében, amilyen most a fizikai test. Az asztráitest még később, a Hold-korszakban kapcsolódott a fizikai és étertesthez, az „én” pedig csak a földi korszakban.

Képzeljük most el, hogy az ember fizikai teste a Szaturnuszon elért fejlődésének bizonyos fokáig, ami aztán folytatódott a Napon úgy, hogy ettől kezdve már az étertest hordozója lehetett. A Szaturnuszon a fizikai test fejlettsége odáig jutott, hogy már egy rendkívül bonyolult mechanizmusról beszélhetünk, de abban semmiféle élet nem volt még. Összetétele annyira komplikált volt, hogy végül szétesett. Komplikáltsága ugyanis olyan fokot ért el, hogy azok az ásványi erők, amik benne működtek, önmagukban már nem tudták fenntartani. Az emberi fizikai testeknek ez az összeomlása okozta a Szaturnusz pusztulását. Ezen a Szaturnuszon ugyanis a természet jelenlegi világai – ásvány-, növény-, állat- és embervilág – közül csak a legutóbbi volt meg. Amit most állatként, növényként és ásványként ismerünk, még nem létezett a Szaturnuszon. A természet jelenlegi négy világa közül ezen az égitestben még csak az ember, annak is csak fizikai teste volt meg; ez a fizikai test pedig bizonyos fajta komplikált ásvány volt. A természet többi világa azáltal keletkezett, hogy az egymás után következő égitesteken nem minden lény tudta elérni fejlődése célját. Így a Szaturnuszon kialakult emberi testeknek

csak egy része valósította meg teljes mértékben a szaturnuszi célt: ezek a lények a Nap-korszakban mintegy új létre ébredtek régi formájukban, és áthatalta őket az étertest. Ezáltal a tökéletesség magasabb fokára fejlődtek, bizonyos fajta növényemberekké váltak. Az emberi testek azonban részének azonban, amely a szaturnuszi fejlődés célját nem tudta teljes mértékben elérni, a Nap-korszakban kellett a mulasztottakat pótolnia, ráadásul lényegesen kedvezőtlenebb körülmények között, mint amilyenek között a Szaturnuszon fejlődött. Ezért ez a rész visszamaradt amögött, amelyik a szaturnuszi célt teljes mértékben elérte. Ezáltal a Napon létrejött a természetnek egy második világa is az embervilág mellett.

Tévedés volna azt hinnünk, hogy az emberi test összes jelenlegi szervének megvoltak az alapjai már a Szaturnuszon. Ez nem így van. Főként az érzékszervek azok, amelyeknek eredete ilyen régi időkig nyúlik vissza. A szem, fül stb. kezdeményei ilyen ősrégi eredetűek; ezek a Szaturnuszon mint ásványi testek körülbelül úgy képződtek, mint ma a Földön az „élettelen kristályok”. Ezek a szervek jelenlegi formájukat azonban úgy kapták, hogy az egymást követő planetáris korszakokban egyre tökéletesebbé alakultak át. A Szaturnuszon még nem voltak többek fizikai eszközöknél. A Napon aztán átalakultak, mert áthatalta őket az éter- vagy életttest. Ez az átalakulás bevonta őket az életfolyamatokba: eleven fizikai eszközökké váltak. Hozzájuk csatlakoztak aztán az emberi fizikai testnek azok a részei, amelyek csak az étertest hatására fejlődhettek ki: a növekedés, táplálkozás, szaporodás szervei. Természetesen ezeknek a szerveknek a Napon létrejött első kezdeményei sem hasonlítottak jelenlegi, sokkal tökéletesebb formájukhoz.

A legmagasabb rendű szervek, amelyek az emberi testbe akkor a fizikai és étertest együttműködése révén beletagozódtak, azok voltak, amelyek a jelenlegi mirigyekké fejlődtek. Így tehát az ember fizikai teste a Napon egy olyan mirigyrendszer volt, amelybe bele voltak ágyazva a megfelelő fokon álló érzékszervek.

A Holdon aztán tovább halad a fejlődés: a fizikai és étertesthez most az asztráitest járul. A mirigyekből és érzékszervekből álló testbe ezáltal beletagozódik az idegrendszer első kezdeménye. Láthatjuk, hogy az ember fizikai teste az egymást követő planetáris fejlődési korszakok során egyre komplikáltabbá vá-

lik. A Holdon idegekből, mirigyekből és érzékekből van összeillesztve. Az érzékek már kétszeres átalakuláson és tökéletesedésen mentek át, az idegek még csak fejlődésük első fokán állnak.

Ha a Hold-embert mint egészet tekintjük, három tagból áll: fizikai testből, étertestből és asztrálestből. A fizikai test háromtagú; tagozódásában a Szaturnusz, a Nap és a Hold erőinek munkája nyilvánul meg. Az étertest csak kéttagú, a Nap és a Hold munkája van benne. Az asztrálest pedig még egytagú, azon egyedül csak a Hold-erők dolgoztak.

A Holdon az ember az asztrálest felvételével képessé vált arra, hogy bizonyos fajta bensőséges érzelmi életet éljen. Asztrálestében képeket tud alkotni arról, ami környezetében történik. Ezek a képek bizonyos tekintetben a mai emberi tudat álmokképeivel hasonlíthatók össze, csak elevebbek, színesebbek annál; és ami a fő, a külvilág folyamataira vonatkoznak, míg a jelenlegi álmokképek csupán a mindennapi élet utórezgései, vagy pedig belső vagy külső folyamatok zavaros tükröződései. A Hold-tudat képei teljesen megfeleltek annak a külső dolognak, amire vonatkoztak. Tegyük fel például, hogy egy ilyen fizikai testből, étertestből és asztrálestből álló Hold-ember egy másik Hold-lényhez közeledett. Társát nem tudta mint térbeli tárgyat észlelni, mert ez csak az ember földi tudatával vált lehetségessé, de asztrálestében egy kép merült fel, amely színével és formájával pontosan kifejezte, hogy a másik lény szimpátiát vagy antipátiát érez-e iránta, és hogy számára ez a lény hasznos-e vagy veszedelmes. A Hold-ember tehát teljes mértékben a képtudatában felmerülő képekhez igazíthatta magatartását. Ezek a képek tökéletes tájékoztatásul szolgáltak neki. Az a fizikai eszköz pedig, amire az asztrálestnek szüksége volt ahhoz, hogy a természet alacsonyabbrendű világaival kapcsolatba lépjen, a fizikai testbe beépített idegrendszer volt.

Hogy a Hold-korszakban az itt leírt változás az emberen végbemegehessen, ahhoz egy nagy világesemény bekövetkezésére is szükség volt. Az asztrálest betagozódása, és a neki megfelelő idegrendszer kialakulása a fizikai testben csak azáltal vált lehetségessé, hogy az, ami azelőtt egy égitest volt, – a Nap –, kettévált Napra és Holdra. Az előbbi állócsillag-létre emelkedett, az utóbbi planéta maradt, – ami azelőtt a még egységes Nap is volt –, és elkezdett a Nap körül keringeni, amelyből kivált. Ezáltal jelentős változás állt be mindazoknál a lényeknél, amelyek a

Napon és a Holdon éltek. Ezt a változási folyamatot most csak ott követjük, ahol az a Holdon folyó életre vonatkozik.

A fizikai és étertestből álló ember a Holdnak a Napról való leválásakor a Holdon maradt. Ezáltal egészen új létfeltételek közé került. A Hold ugyanis a korábbi egységes Nap erőinek csak egy részét vitte magával; csak ez a rész hatott most az emberre saját égitestéről, az erők többi részét a Nap visszatartotta magának. Ezeket az erőket tehát most már kívülről kapta a Hold és lakója, az ember. Ha a korábbi viszonyok fennmaradtak volna, ha az összes Nap-erő továbbra is saját színteréről áramlott volna az emberhez, akkor nem jöhetett volna létre az a belső élet, ami az asztrálestben felmerülő képekben mutatkozott meg. A Nap-erő, amely eddig is hatott a fizikai és étertestre, továbbra is hatott rájuk kívülről, de mindkét test egy részét szabadon hagyta azon hatások számára, amelyek a leválás útján keletkezett új égitestről, a Holdról indultak ki. A Holdon tehát az ember kétféle planéta, a Nap és a Hold hatása alatt állt. A Hold hatására alakultak ki a fizikai és étertestnek azok a tagjai, amelyek az asztrálest befogadását lehetővé tették. Az asztrálest viszont csak akkor tud képeket teremteni, ha a Nap-erők nem saját planétájáról, hanem kívülről jutnak el hozzá. A Hold-hatások úgy alakították át az érzékszerv-kezdeményeket és a mirigyrendszert, hogy az idegrendszer beléjük tudott tagozódni; a Nap-hatások pedig azt eredményezték, hogy a képek, amelyek létrehozásának eszköze az idegrendszer volt, a fent leírt módon megfeleltek a Holdon végbemenő külső folyamatoknak.

A fejlődés azonban csak egy bizonyos pontig folytatódhatott ily módon. Ha ezt a pontot túllépte volna, akkor a Hold-ember megkeményedett volna ebben a képekből álló belső életében, és ezáltal elvesztette volna minden kapcsolatát a Nappal. Amikor tehát ez szükségessé vált, a Nap újra felvette magába a Holdat úgy, hogy a kettő egy időre ismét egy égitest lett. Egyesülésük addig tartott, amíg az ember odáig nem jutott, hogy új fejlődési fokán azt a megkeményedést, aminek a Holdon be kellett volna következnie, már meg tudta akadályozni. Amikor ez az idő elkövetkezett, a két égitest ismét szétvált, de most a Hold olyan Nap-erőket is magával vitt, amelyeket előző szétválásukkor még nem kapott meg. Ennek az lett az eredménye, hogy egy idő múltán ismét hasadás következett be. Ami a

Napból legutóbb lehasadt, olyan égitest volt, amely magába foglalta mindazokat az erőket és lényeket, amelyek és akik jelenleg a Földön és a Holdon laknak. A Földnek tehát akkor még saját testében volt a Hold, amely most körülötte kering. Ha benne maradt volna, a Föld soha nem válhatott volna az emberiség fejlődésének jelenlegi színterévé. Először ki kellett hogy lökje magából a Hold-erőket, az embernek pedig itt kellett maradnia az így megtisztított földi színtéren, és itt kellett folytatnia fejlődését. Ily módon három égitest lett a régi Napból, amelyek közül kettő (a Nap és a Hold) azóta kívülről küldi erőit a Földnek és lakóinak.

Ez az égitestek fejlődésében megtett további lépés tette lehetővé, hogy a háromtagú emberbe – amilyen még a Holdon volt – beleilleszkedjék negyedik tagja, az „én”. Ennek a beilleszkedése együtt járt a fizikai test, étertest és asztrálestes tökéletesedésével. A fizikai test tökéletesedése abban állt, hogy beletagozódott a szívrendszer, a meleg vér szolgáltatója. Az érzékszerv-, mirigy- és idegrendszernek most természetesen át kellett alakulnia olyanná, hogy az emberi organizmusban kölcsönösen elviseljék egymást az újonnan hozzájuk csatlakozott melegvér-rendszerrel. Az érzékszervek úgy alakultak át, hogy a régi Hold pusztá képtudata azzá a tárgyi tudattá válhatott, ami a külső dolgok észlelését közvetíti, és amivel az ember jelenleg reggeli felébredésétől esti elalvásáig rendelkezik. A régi Holdon az érzékek még nem voltak kifelé nyitottak – a tudat képei belülről merültek fel; a földi fejlődés vívmánya éppen az érzékeknek ez a kifelé való megnyílása.

Említettük már, hogy az emberi test Szaturnuszon létrejött kezdeményei közül nem mindegyik érte el a számukra ott kitűzött célt, s hogy ezáltal a Napon az ottani formájában megjelenő embervilág mellett a természetnek egy másik világa keletkezett. Képzeljük most el, hogy a következő fejlődési fokok mindegyikén – a Napon, a Holdon és a Földön – ismét voltak olyan lények, akik elmaradtak a kitűzött céltól, és így létrejöttek a természet alacsonyabb világai. Az emberhez legközelebb álló állatvilág például már a Szaturnuszon visszamaradt, de a Napon és a Holdon kedvezőtlenebb körülmények között részben pótolta a fejlődésben való lemaradását úgy, hogy a Földön, bár nem tartott ott, ahol az ember, de egy részük az emberhez hasonlóan már képes volt a meleg vér felvételére. Meleg vérrrel

ugyanis a földi korszak előtt a természet egyik világa sem rendelkezett. A jelenlegi, hidegvérű állatok és bizonyos növények úgy keletkeztek, hogy a Napon az alacsonyabbrendű világhoz tartozó lények egy része ismét visszamaradt, és nem érte el azt a fokot, amit többi részük viszont igen. A jelenlegi ásványvilág az, ami legkésőbb, csak a földi korszakban keletkezett.

A négytagú földi ember a Naptól és a Holdtól kapja azokat az erőhatásokat, amelyek ezekkel az égitestekkel maradtak kapcsolatban. A Napról érkeznek hozzá azok az erők, amelyek a haladást, a növekedést, a létesülést szolgálják, a Holdról pedig a megkeményítő, formáló erőket kapja. Ha az ember csak a Nap hatása alatt állna, akkor egy mérhetetlenül gyors növekedési folyamatban felbomlana. Ezért kellett egykor egy bizonyos idő elteltével a Napot elhagynia, és a különvált régi Holdon a túlságosan gyors haladást gátló hatásokat befogadnia. De ha tartósan kapcsolatban maradt volna velük, akkor ezek a növekedést gátló hatások merev formába keményítették volna. Ezért a továbbiak folyamán kialakul a Föld, ahol a két befolyás megfelelő módon ellensúlyozza egymást. Ezzel azonban egyszersmind annak is elérkezett az ideje, hogy a négytagú emberbe egy magasabbrendű rész is: a lélek – mint lényének belső része – beletagozódjék.

Az ember fizikai teste – formájával, berendezkedésével, mozdulataival stb. – annak kifejezése és eredménye, ami a többi részében – az étertestben, az asztrálestesben és az énben – végbemegy. Az Akasha Krónikából merített eddigi közléseinkből kitűnt, hogy a fejlődés folyamán hogyan vett részt ez a többi rész a fizikai test kialakításában. A szaturnuszi fejlődés idejében ezek közül a részek közül még egyik sem kapcsolódott az ember fizikai testéhez, de kialakításának alapjait a szaturnuszi idők vetették meg. Nem szabad azt hinnünk, hogy azok az erők, amelyek később az étertestből, asztrálestesből és énből hatottak a fizikai testre, a szaturnuszi időkben nem hatottak rá. Ezek már akkor is működtek, csak bizonyos értelemben kívülről és nem belülről. A többi rész még nem fejlődött ki, még nem kapcsolódott önálló formában a fizikai emberi testhez, de azok az erők, amelyek később bennük egyesültek, mintegy a Szaturnusz környezetéből – annak atmoszférájából – hatottak és létrehozták a fizikai test első kezdeményét. Ez aztán a Napon azért alakult át, mert ezeknek az erőknek egy

része külön emberi étertestté formálódott, és a fizikai testre most már nem csupán kívülről, hanem belülről hatott. Ugyanez történt a Holdon az asztrálesttel kapcsolatban. A Földön pedig negyedszer is átalakult a fizikai test azáltal, hogy az „én” lakóhelyévé vált, amely most már belsejében működik.

Láthatjuk, hogy a szellemi kutató szemében az ember fizikai teste nem valami állandó dolog; alakja és működési módja nem maradandó. Folyton átalakul. Ilyen átalakulás van folyamatban most is, fejlődésének jelenlegi, földi szakaszában. Az ember életét csak úgy érthetjük meg, ha képesek vagyunk elképzelni ezt az átalakulást.

Ha a szellemtudomány alapján vizsgáljuk az emberi szerveket, azt látjuk, hogy ezek fejlődésüknek igen különböző fókán állnak. Vannak az emberi testnek olyan szervei, amelyek visszafejlődőben, és vannak, amelyek fejlődőben vannak. Az előbbiek a jövőben egyre inkább elvesztik jelentőségüket az ember számára. Feladatuk virágkora már mögöttük van, egyre inkább elsovadnak, végül eltűnnek az emberi testből. Más szervek egyre inkább kifejlődnek; sok minden még csak csírállapotban van meg bennük – ezek a jövőben fognak csak magasabbrendű feladatok elvégzésére tökéletesebb alakban kifejlődni. Az előbbi szervekhez tartoznak többek között a szaporodás szervei, amelyek az elődökhöz hasonló utódok létrehozását szolgálják. A jövőben feladatukat más szerveknek adják majd át, s ők maguk jelentéktelenné sorvadnak. Eljön az az idő, amikor már csak csökevényes formában lesznek megtalálhatók az emberi testen, s már csak a hajdani emberi fejlődés tanújeleit fogják bennük látni.

Más szervek, mint például a szív és a körülötte lévő képződmények bizonyos tekintetben még csak fejlődésük kezdetén állnak. Azt, ami most csíráként bennük van, csak a jövőben fogják kibontakoztatni. A szellemtudományos szemlélet ugyanis a szívben és annak az úgynevezett vérkeringéshez való viszonyában egészen mást lát, mint a jelenlegi fiziológia, amely ebben a tekintetben teljesen a mechanikus materialista képzetek függvénye. A szellemtudomány emellett fényt tud deríteni olyan tényekre, amelyek korunk tudománya számára teljes mértékben ismereteseek, de amelyeket még csak valamilyen megnyugtató módon sem tud saját eszközeivel megmagyarázni. Az anatómia azt mutatja, hogy az emberi test izom-

zata felépítése tekintetében kétféle. Vannak olyan izmok, amelyeknek legkisebb részecskéi sima szalagokból állnak, és vannak olyanok, amelyek szabályosan harántcsíkosak. A sima izmok mozgása általában nem függ az emberi akaratától. Sima izmok például azok, amelyek egyenletes mozgásukkal a táplálékot továbbítják a belekben, anélkül hogy az emberi akarat ezt a mozgást befolyásolná. Ezek az izmok arra szolgálnak, hogy kitágítsák a pupillát, ha kevés fény éri, és összehúzzák, ha sok fény sugárzik a szembe. Ezek a mozgások is függetlenek az emberi akaratától. Harántcsíkosak ezzel szemben azok az izmok, amelyek mozgását az emberi akarat irányítja, például azok, amelyek a karokat, lábakat mozgatják. Ez alól az általános szabály alól kivételt képez a szív, ami maga is egy izom. Az emberi fejlődés jelenlegi szakaszában a szív mozgása nem függ az emberi akaratától, pedig harántcsíkos izom. A szellemtudomány a maga módszereivel megadja ennek az okát. A szív nem marad örökre jelenlegi állapotában. A jövőben meg fog változni a formája, és más lesz a feladata: azon az úton van, hogy az emberi akaratától függő izommá váljék. Egykor majd az ember belső, lelki impulzusainak hatására fogja mozdulatait végezni. Felépítése már most is megmutatja, milyen jelentősége lesz a jövőben, ha a szívmozgások majd éppúgy az emberi akarat kifejezései lesznek, mint ha ma kezünket felemeljük vagy lábunkkal előre lépünk.

Ez a szívvel kapcsolatos szemlélet összefüggésben áll a szellemtudománynak a szív és az úgynevezett vérkeringés viszonyára vonatkozó átfogó felismerésével. A mechanikus materialista élettan a szívben egy bizonyos fajta pumpáló szerkezetet lát, amely szabályosan hajtja a vért a testen át. Náluk a szív az oka a vérkeringésnek. A szellemtudományos megismerés egészen mást mutat. Számára a vér lüktetése, egész belső mozgékonyasága a lelki folyamatok hatására jön létre, és azok kifejezője. Hogy a vér hogyan viselkedik, annak mindig lelki oka van. A félelemérzésből fakadó elsápadás, a szégyenérzet hatására való elpirulás a lelki folyamatok durva hatásai a vérben. De mindaz, ami a vérben végbemegy, csupán annak a kifejezése, ami a lélekben zajlik. Csakhogy a vér lüktetése és a lelki impulzusok közötti összefüggés egyelőre mélységesen titokzatos. A vér lüktetésének azonban nem oka, hanem következménye a szív verése. A jövőben mindannak a hatását, ami

lelkünkben szövődik, akaratunktól függő mozgásokkal fogja szívünk kisugározni a világba.

Másik fejlődő tendenciát mutató szervünk a légzőszerv, mint a beszéd eszköze. Az ember – légzőszervei által – jelenleg levegőhullámokká tudja változtatni gondolatait. Ezáltal belevési a külvilágba azt, amit belsejében átél. Belső élményeit levegőhullámokká változtatja. A levegőnek ez a hullámmozgása azt adja vissza, ami az ember belsejében végbe megy. A jövőben az ember egyre többet fog ily módon belső lényéből kifelé megnyilvánítani, és a végső eredmény ebben az irányban az lesz, hogy tökéletességük csúcára elérkezett beszédszerveivel önmagát – egy önmagához hasonló lényt – fog tudni létrehozni. A beszéd szervei tehát jelenleg csíraállapotban magukban hordják a jövőbeni szaporodási szerveket. Az a tény, hogy a férfiaknál a nemi érés idején fellép a mutálás (hangváltozás), annak a titokzatos összefüggésnek a következménye, ami a beszéd szervei és a szaporodás között fennáll.

Az ember egész fizikai testét, annak összes szervével megvizsgálhatjuk ilyen szellemtudományos alapon. Most csak néhány példával akartunk szolgálni. De van szellemtudományos anatómia és fiziológia, s ezek mai, tudatos megfelelői a nem is olyan távoli jövőben ezektől kell hogy megtermékenyüljenek, sőt, teljesen át kell hogy alakuljanak szellemtudományos anatómiává és fiziológiává.

Ezen a területen különösen szemléletes válik, hogy az olyan eredmények, mint a fentiek, nem épülhetnek pusztán következtetésekre, gondolati spekulációkra (például analógián alapuló következtetésekre), hanem csak valóságos szellemtudományos kutatásból származhatnak. Ezt szükségszerűen hangsúlyoznunk kell, mert túlságosan gyakran előfordul, hogy a szellemtudomány buzgó hívei, ha már némi megismerésre tettek szert, tovább szövik gondolataikat a vakvilágba. Nem csoda aztán, ha így csak agyrémek keletkeznek, amik ezen a területen különösen elburjánzottak.

A fenti leírásból például az alábbi téves következtetést vonhatnánk le: minthogy az ember nemi szervei fogják a jövőben jelenlegi formájukban legelőször elveszteni jelentőségüket, ők is kapták meg a múltban legelőször mai formájukat, tehát ők lennének az emberi test legrégebbi szervei. Ennek pontosan az

ellenkezője igaz: jelenlegi formájukat legkésőbb kapták meg, és leghamarabb fogják ismét elveszteni.

A következő látvány tárul a szellemi kutató szeme elé: a Napon az ember fizikai teste bizonyos tekintetben a növényi lét fokozatáig emelkedett. Akkor még csak étertest hatotta át. A Holdon az állati test jellegét öltötte fel, mert áthatotta az asztrálestest. De nem mindegyik szerv vett részt az állati jellegűvé való átalakulásban. Némely rész megmaradt a növényi fokon. S amikor a Földön az „én” betagozódása után az emberi test jelenlegi formájáig emelkedett, némely szerv még akkor is kimondottan növényi jellegű maradt. (Természetesen nem szabad azt képzelni, hogy ezek a szervek pontosan úgy néztek ki, mint jelenlegi növényeink.) Ezekhez a szervekhez tartoznak a nemi szervek, amelyek a földfejlődés idején is növényi jellegűek voltak még. A régi misztériumi bölcsesség tudta ezt. S tudta a régebbi művészet is, amely olyan sokat megőrzött a misztériumi hagyományokból: hermafroditákat ábrázol például növényyszerű nemi szervekkel. Ezek emberelődök, akik még a régi jellegű szaporodási szervekkel rendelkeztek (kétneműek voltak). Jól láthatjuk ezt például az egyik hermafroditán a capitoliumi gyűjteményben, Rómában. S ha egyszer majd tisztában lesznek az emberek ezekkel a dolgokkal, akkor azt is tudni fogják például, hogy mit szimbolizál a fügefalevél Évánál. Sok régi ábrázolásnak megtalálják a valódi magyarázatát, míg a jelenlegi elméletek pusztán a végig nem vezetett gondolatok szüleményei. Csak melleleg jegyezzük meg, hogy az említett hermafroditán még más növényi függelékek is vannak. Amikor azt a művet alkották, még tudtak arról a hagyományról, hogy az ősrégi múltban bizonyos emberi szervek növényi jellegűből állati jellegűvé alakultak át. Az emberi testnek mindezek az átalakulásai nem mások, mint az étertestben, az asztrálestestben és az „énben” lévő átalakító erők kifejezései. Az emberi fizikai test átalakulásai követik az ember magasabbrendű tagjainak tetteit. Ezért az emberi test felépítését és működését csak akkor érthetjük meg helyesen, ha tanulmányozzuk az Akasha Krónikát, amely megmutatja, hogyan megy végbe az ember lelki-szellemi tagjainak magasabbrendű átalakító tevékenysége. Mindaz, ami fizikai és materiális, a szellemiben leli magyarázatát, olyannyira, hogy a szellemiség tanulmányozása a fizikaiságnak a jövőjére is fényt deríthet.

KÉRDÉSEK ÉS VÁLASZOK

Ha az ismételt megtestesülések folyamán az egymást követő fajokban mindig új képességeket kell elsajátítani, és ha a későbbiekben semmi sem marad meg abból, amit a lélek a tapasztalatok útján elsajátított, hiszen annak el kell vesznie, akkor hogyan lehetséges az, hogy a mai emberiségben semmi sem maradt meg a régebbi idők magasan fejlett képességeiből az akaratot, a képzetalkotást és a természet feletti uralmat illetően?

Lényegében semmi sem vész el azokból a képességekből, amelyeket a lélek a fejlődés különböző fokozatain való átmenete során megszerzett. Ha azonban új képességet szerez, a korábban megszerzett képesség új alakot ölt – alapjává válik az új képességnek. Az atlantisziak például elsajátították az emlékezés képességét. A mai embernek lényegében csak nagyon gyenge elképzelései lehetnek arról, mit tudtak az atlantisziak létrehozni az emlékezettel. Mindaz, ami ötödik gyökérfajunkban mintegy veleszületett képzetalkotási képességként megjelent, azt Atlantiszon először az emlékezet útján szereztük meg. A tér-, idő- és számképzetek stb. más nehézségeket hoztak létre, amikor azokat a jelenlegi embernek először kellett elsajátítania. Mert az a képesség, amit a mai emberének magáévá kell tennie, az a kombinatív értelem. Az atlantisziaknak nem volt logikájuk. Minden korábban megszerzett lelki erőnek tehát vissza kell húzódnia saját formájába, le kell merülnie a tudat küszöbe alá, ha egy új keletkezik. A hódinak például művészi-intuitív építőképességét egy másikra kellene átalakítania, ha például hirtelen gondolkodó lény válna belőle.

Az atlantisziaknak megvolt többek között az a képessége, hogy az életerőket bizonyos módon uralják. Csodálatos gépeket szerkesztettek ezekkel az erőkkel. De semmit sem birtokoltak abból, amivel az ötödik gyökérfaj rendelkezett: a mesélő-

képesség adományából. Náluk nem volt semmiféle mítosz és mese. A mi fajtánkhoz tartozóknál a mitológia álarcában jelent meg az atlantisziak életet uraló ereje, és ebben a formában alapja lett fajunk értelmi tevékenységének. A mi nagy feltalálóiink az atlantiszi faj „látóinak” inkarnációi. Zseniális ötleteikben megjelent valami, amelynek az volt az alapja, ami bennük atlantiszi inkarnációjuk alatt mint életet uraló erő nyilvánult meg. Logikánk, természettudományunk, technikánk stb. abból a talajból nőtt ki, amelyet Atlantiszon fektettek le. Ha egy technikus például vissza tudná alakítani kombinatív képességét, akkor olyasvalami bukkanna elő, amit az atlantisziak birtokoltak. Az egész római jogalkotás egy korábbi korszak átalakult akarati erejéből jött létre. Az akarat maga a háttérben maradt, formát öltött, átalakult gondolati formákká, amelyek aztán jogi fogalmakban jelentek meg. A görögök szépségérzéke olyan közvetlen erőkre épült, amelyek az atlantisziaknál a növényi és állati formák létrehozásában voltak meg. Pheidias fantáziájában olyasmi élt, ami az atlantisziaknál igazi élőlények átalakításából származott.

Hogyan viszonyul a szellemtudomány (teozófia) az úgynevezett titkos tudományokhoz?

A titkos tudományok mindig adottak voltak. Ezeket az úgynevezett titkos iskolákban ápolták. Csak az tapasztalhatott róluk valamit, aki kiállt bizonyos próbákat. Mindig csak annyit közöltek vele, amennyi megfelelt intellektuális, szellemi és morális képességeinek. Ennek így kellett lennie, mert a magasabb megismerés megfelelő formában kulcsa egy olyan hatalomnak, amely az előkészítetlenek kezében visszaélésekhez vezethet. A szellemtudomány csak az egyik út, amelyen keresztül a titkos tudományok elemi tanításait népszerűsíteni lehet. Ehhez a jelenlegi korviszonyok adják az alapot. Az emberiség ma az értelmi képzettség vonatkozásában egyes haladó képviselői által annyira az élen jár, hogy rövidebb-hosszabb idő alatt magától is eljut bizonyos fogalmakhoz, amelyek korábban a titkos tudomány részét képezték. Egyénileg ezeket a fogalmakat csökevényes, karikírozott, ártalmas formában sajátítaná el. Ezért határozták el azok, akik a titkos tanokban járatosak, hogy az okkult tudományok egy részét nyilvánosságra hozzák. Ezáltal nyílt

meg a lehetőség arra, hogy a kulturális fejlődésben megjelenő emberi haladás tekintetében az igazi bölcsesség mércéjével mérjünk. A természet megismerése például a dolgok alapjáig nyúló képzetekig vezet. Szellemtudományos elmélyülés nélkül azonban ezek a képzetek torz képekké válnának. Technikánk olyan fejlődési fokhoz érkezett, amely csak akkor szolgálhat az emberiség üdvére, ha az emberi lelkek belemélyednek a szellemtudományos életfelfogásba. Amíg az egyes népek semmit sem tudtak a modern természettudományról és technikáról, addig gyümölcöző volt az a forma, amelyben a legmagasabb tanításokat vallásos képekben, pusztán az érzésekhez szóló módon közölték. Ma viszont az emberiségnek ugyanazokra az igazságokra értelemszerű formában van szüksége. Nem az önkény hozta létre a szellemtudományos világnézetet, hanem az adott történelmi tényekbe való beilleszkedés. A titkos tanításoknak bizonyos részét mindazonáltal ma is csak azokkal ismertetik meg, akik a beavatás próbáinak alávetik magukat. A nyilvánosságra hozott résszel is csak azok tudnak valamit kezdeni, akik nemcsak egy külsődleges ismeret felvételére korlátozzák magukat, hanem a dolgokat belsőleg sajátítják el – életük tartalmává és vezérfonalává teszik azokat. A dolog nem azon múlik, hogy a szellemtudomány tanításait értelmileg el-sajátítjuk-e vagy sem, hanem hogy azok áthatják-e érzéseinket, érzelmeinket, egész életünket. Csak ezáltal tudunk valamit annak valóságértékéről megtapasztalni; ellenkező esetben csak olyasmi marad, amit az ember „hisz is, meg nem is”. A szellemtudományos igazságok helyes megértése igazi alapot ad az élethez, megismerteti annak értékét, méltóságát és lényegét, és megadja a legnagyobb fokú létbiztonságot. Felvilágosít a körülöttünk levő világ összefüggéseiről, utal az ember legfőbb céljára és igazi rendeltetésére. Mindezt ráadásul oly módon teszi, ahogy a jelenkor követelményei megkívánják – ebből adódik, hogy a hit és tudás közötti ellentétben nincs szüksége arra, hogy bármelyik irányban elfogult legyen. Követője egyidejűleg tud modern természetkutató és szellemi kutató is lenni, és mind a hitet, mind a tudást azok igazi értelmében véve tudja képviselni.

A FEJLŐDÉS EGYES SZAKASZAINAK ELNEVEZÉSE

(ezek a táblázatok az eredeti könyvben nem szerepelnek)

Európai tradicionális okkultizmus	Teozófia	Antropozófia
Körforgás (tudatállapot)	Körforgás	Planetáris korszak (7)
Kis körforgás (életállapot)	Kör	Főkorszak (7×7=49)
Még kisebb körforgás (formaállapot)	Glóbusz	Alkorszak (7×49=343) (kultúrkorszak)

A hét planetáris korszak:

Szturnusz
Nap
Hold
Föld (a jelenlegi)
Jupiter
Vénusz
Vulkán

Földünk főkorszakai:

Apoláris
Hyperboreus
Lemúriai
Atlantiszi
Atlantisz utáni első (a jelenlegi)
Atlantisz utáni második
Atlantisz utáni harmadik

Az Atlantisz utáni kor kultúrkorszakai:

Ó-indiai
Perzsa
Egyiptomi
Görög-római
Anglo-germán (a jelenlegi)
Szláv
Univerzális

Utószó

A mű címében szereplő, szanszkrit eredetű „ākāśa” szó eredetileg „teret”, „űrt”, „égboltot” jelent, de itt az „Akasha Krónika” azt a „szellemi írást” jelöli, amely tartalmazza a világban végbement összes eseményt, és amelyet a szellemi látással rendelkező beavatott „el tud olvasni”. László Ervin is hivatkozik rá „Kozmikus kapcsolatok” című könyvében, amikor a modern fizika egyik legújabb – a „kvantumvákuum”-ról szóló – elméletét ismerteti. Eszerint az anyag forrása és a világegyetem teremtője egy hatalmas energiamező, amely rendkívül sűrű energiát tartalmaz, amiben a tárgyak nyomot hagynak, így az tárolni tudja a kapott információkat. Ez a mai fizika nyelvén megfogalmazott tömör leírás nagyjából megfelel annak, amit az ősi okkult hagyomány az Akasha Krónika névvel jelöl.

Rudolf Steiner az alábbiakat írja erről: „Aki megszerzi azt a képességet, hogy a szellemi világot érzékelje, az felismeri ott a már megtörtént folyamatokat a maguk örök jellegzetességében. Nem úgy jelennek meg számára, mint a történelem halott jelei, hanem mint élő valóság. Bizonyos módon lejátszódik előtte az, ami megtörtént. A múlandó történelemtől az elmulthatatlanhoz jut el.”

Az itt megjelentetett írásokat Steiner a „Lucifer Gnosis” című folyóiratban tette közzé 1904-től kezdődően, eleinte havonta, később egyre nagyobb kihagyásokkal. A folyamatosan közzétett ismertetések könyv alakban csak már jóval Steiner halála után, 1939-ben jelentek meg Marie Steiner gondozásában, aki a könyvhöz előszót is írt. Ebben utalt arra, hogy Rudolf Steiner elsősorban a keleti ezoterikából vett elnevezéseket használta, amelyek a teozófiai irodalomból már sokak számára ismertek voltak ugyan, de azok a finomabb árnyalatok, amelyeket a Kelet ezekkel összekapcsolt, az európaiak előtt rejtve maradtak. Ezért – írja Marie Steiner – Rudolf Steiner fáradhatatlanul dolgozott azon, hogy az „érzékszervi észleléshez alkal-

mazkodó nyelvünkbe ültesse át a finomabb szellemi fogalmakat és az érzékfeletti világ konkrét képszerűségét”.

Kétségtelen, hogy ezek a leírások még az okkult irodalmat többé-kevésbé ismerő olvasó számára is mehökkentőek lehetnek, de ha ezeket kiegészítjük „A világ és az ember szellemi megismerésének alapelemei” (Theosophie), valamint „A szellemtudomány körvonalai” (Geheimwissenschaft) című könyvekben leírtakkal, akkor kirajzolódik mindaz, amit Steiner a téma iránt érdeklődők számára érthetővé akart tenni.

Amikor Steiner „Az Akasha Krónikából” vett közléseit újságcikkek formájában közzétette, a későbbiekben antropológiának elnevezett szellemtudományos tanítások ismertetése éppen csak hogy gyerekcipőben járt, a szerző tehát még küszködött azzal, hogy mit és milyen formában közöljön okkult tapasztalataiból. Ezért egy-két helyen elhangzik az az óvatos megfogalmazás, hogy „ez ma még nem közölhető”. Későbbi előadásaiiban és írásaiiban ezzel már nem találkozunk.

Budapest, 2000 május 31.

Drahoš Sándor

A Magyar Antropológiai Társaság
vezetőségi tagja

Tartalom

A jelenkor kultúrája a szellemtudomány tükrében	5
Az Akasha Krónikából	12
Atlantiszi elődeink	15
Átmenet a negyedik főfajból az ötödikbe	27
A lemúriai faj	36
A nemek szétválása	47
A nemek szétválását közvetlenül megelőző időszak	55
A Hyperboreus és Apoláris kor	63
Jelenlegi Földünk kezdete. A Nap kiválása	71
A Hold kiválása	77
Néhány szükséges közbeeső megjegyzés	83
A Föld eredete	91
A Föld és jövője	97
A Szaturnusz élete	103
A Nap élete	110
Élet a Holdon	118
A Föld élete	126
A négytagú földi ember	136
Kérdések és válaszok	148
A fejlődés egyes szakaszainak elnevezése	151
Utószó	152

Új Mani-fest Kiadó Kereskedelmi és Szolgáltató Bt.

Telefon: 30-200-4864

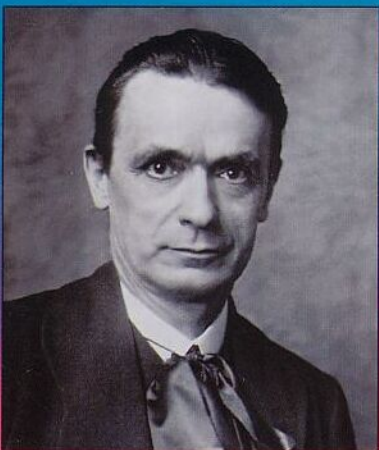
Felelős kiadó: Bózsing Dániel

Nyomdai előkészítés: bnp Grafikai Stúdió Kft.

Nyomta a Szegedi Kossuth Nyomda Kft.

Felelős vezető: Gera Imre

ISBN 963 00 3516 2

„Mindaz, ami az időben keletkezik, az örökkévalóból ered, csakhogy az örökkévalóság az érzéki észlelés számára nem hozzáférhető. Az ember számára azonban nyitva áll az út az örökkévaló észleléséhez. Kifejlesztheti a benne szunnyadó erőket úgy, hogy ezt az örökkévalót képes legyen megismerni...

Ha az ember így kiterjeszti megismerőképességét, akkor a múlt megismerésénél már nem szorul a külső tárgyi bizonyítékokra. Akkor láthatja azt, ami az eseményekkel kapcsolatban érzékekkel nem észlelhető, amit az idő nem rombolhat szét belőlük. Akkor a múlandó történelemtől eljut a maradandóhoz. Ez a történelem azonban más betűkkel van írva, mint a közönséges történelem. A gnózis és az antropozófia «Akasha Krónikának» nevezi...

Aki megszerezte magának a szellemi világban való észlelés képességét, ott megismeri azt, ami az elmúlt folyamatokban örökkévaló. Az események nem úgy állnak előtte, mint a történelem holt bizonyítékai, hanem teljesen elevenen. Bizonyos módon lejátszódik előtte, ami történt.

Akik beavatottak ennek az eleven írásnak az olvasásában, sokkal távolabbi múltba pillanthatnak bele, mint amit az általános történelem ábrázol, és közvetlen szellemi észlelésük folytán a dolgokat sokkal megbízhatóbban írhatják le, mint azt a történelem teheti...”

Rudolf Steiner

ISBN 963 00 3516 2

9 789630 035163